

FN's 70. Generalforsamling

2015

Instruktion for den danske delegation

Udenrigsministeriet

August 2015

Indhold

1. Indledning	3
a. Målsætninger i dansk og europæisk FN-politik	3
b. Den 70. Generalforsamling, herunder Post-2015 topmødet og generaldebatten.....	4
c. Den internationale baggrund for Generalforsamlingen	5
d. Dansk formandskab for FN's 70. Generalforsamling.....	6
e. Delegationens rolle.....	7
2. Internationale kriser og situationer af international betydning	7
a. Mellemøsten og Nordafrika	7
b. Sydasi (Afghanistan).....	14
c. Nordøstasien (Nordkorea)	15
d. Østeuropa og Kaukasus (Ukraine, Georgien, Moldova).....	16
e. Vestafrika.....	18
f. Afrikas Horn	20
g. Øvrige Afrika	21
3. Fred, sikkerhed og international retsorden.....	22
a. Evalueringerne af FN's fredsbevarende operationer, freds- og sikkerhedsarkitektur, UNSCR 1325 samt FN's fredsopbygningsindsats og engagement i skrøbelige stater	22
b. Rule of Law (Retsstatsprincipper).....	24
c. Responsibility to Protect	24
d. Human Rights Up Front	25
e. Den Internationale Straffedomstol og kapacitetsopbygning i nationale retssystemer	26
f. FN's bekæmpelse af voldelig ekstremisme og terror, herunder globalkonventionen	26
g. Nedrustningsspørgsmål	28
h. Pirateri.....	30
i. Folkeretskommissionen.....	31
j. Cybersikkerhed	31
4. Økonomiske og sociale spørgsmål	32
a. 2030 Dagsordenen for Bæredygtig Udvikling og 2015-målene, UN Fit for Purpose.....	32
b. Udviklingsfinansiering, gæld og handel	34
c. Klima, herunder optakt til COP21 i Paris	35
d. Miljø- og energispørgsmål, herunder SE4All-initiativet.....	36
e. Partnerskaber med den private sektor, FN's Global Compact	37

f.	Fremme af menneskerettighedsbaseret tilgang til udvikling og virksomheders samfundsansvar	38
g.	Den globale økonomiske situation.....	39
h.	World Summit on Information Society (WSIS)	40
i.	Seksuel og Reproductiv Sundhed og Rettigheder og hiv/aids	41
j.	Uddannelse	43
k.	Migration og udvikling.....	44
l.	Udviklingen i Afrika	44
5.	Humanitære spørgsmål, herunder koblingen til udvikling.....	46
6.	Menneskerettigheder.....	47
a.	Generelle spørgsmål.....	47
b.	Afskaffelse af tortur og dødsstraf.....	48
c.	Menneskerettigheder og terrorisme	49
d.	Ligestilling og kvinders rettigheder	50
e.	Oprindelige folks rettigheder	51
f.	Ytringsfrihed, religionsfrihed og beskyttelse af religiøse minoriteter	51
g.	Racisme	52
h.	Børns rettigheder	53
i.	Rettigheder for personer med handicap	54
7.	Institutionelle og finansielle spørgsmål	54
a.	EU's rolle i FN.....	54
b.	Institutionelle reformer på bæredygtighedsdagsordenen	55
c.	Reform af de operationelle udviklingsaktiviteter	56
d.	Valg af ny Generalsekretær i 2016.....	57
e.	Det nordiske FN samarbejde – herunder kandidaturer	58
f.	Reform af Sikkerhedsrådet.....	58
g.	Ledelsesreform.....	59
h.	FN's finansielle situation og reoveringen af hovedkvarteret.....	60
i.	Forhandlinger om FN's budget	61
8.	Bilag.....	63
a.	Danmarks deltagelse i fredsbevarende operationer, politioperationer og øvr. miss.	63
b.	Oplysninger om Danmarks bidrag til FN's fonde og programmer.....	65
c.	Forkortelser	71

1. Indledning

a. Målsætninger i dansk og europæisk FN-politik

Det er i Danmarks interesse, at det internationale samfund kan finde de rette løsninger og træffe de nødvendige beslutninger på globale problemstillinger, og at Danmark gennem stærke multilaterale organisationer som FN med dets unikke autoritet og legitimitet arbejder for maksimal indflydelse på disse løsninger. Danmark har siden FN's etablering i 1945 været en varm fortaler for et stærkt FN. Danmark ønsker et FN med midlerne til og mulighederne for at håndtere verdens problemstillinger effektivt. Det er derfor fortsat en dansk prioritet at støtte reformer i FN, der kan sikre den rette prioritering af indsatsen og ressourcerne med fokus på de områder, hvor FN har komparative fordele og kan gøre en forskel. Dette gælder særligt:

- Indsatsen for opretholdelse af fred og sikkerhed, herunder fredsbevarende operationer;
- Støtten til stabilitet og genopbygning i post-konflikt situationer;
- Normsætning ved formulering af internationale spilleregler, ikke mindst inden for folkeret og menneskerettigheder, og overholdelse af disse;
- Fastsættelse af dagsordenen på udviklings- og klimaområdet, hvor FN bl.a. med 2015-målene (MDG'erne) og nu post-2015/2030 Dagsordenen (SDG'erne) arbejder for globale mål og resultater vedrørende bl.a. fattigdomsbekæmpelse, uddannelse, ligestilling, sundhed og bæredygtighed, de såkaldte "Verdensmål".

Danmark deltager engageret i FN's arbejde og er med til at gå foran og præge dette med danske synspunkter og interesser. Det er et mål i dansk FN-politik at værne om FN-pagtens integritet og effektive funktion. Hovedlinjerne i den danske FN-politik fastlægges på grundlag af Folketingets vedtagelser og i en mere detaljeret form i denne instruktion for den danske delegation til Generalforsamlingen. Det er kendetegnende for dansk FN-politik, at den fastlægges ud fra langsigtede interesser og en stærk tillid til forpligtende internationalt samarbejde. De danske målsætningers gennemførelse vil ofte ske inden for rammerne af EU.

Der er i EU-sammenhæng vedtaget et prioritetspapir for den 70. Generalforsamling med tre overordnede fokusområder under overskrifterne: Effektiv multilateralisme; En sikker verden og Vor fælles fremtid. Inden for disse områder vil EU og dets medlemslande især fokusere på:

- Freds- og sikkerhedsrelaterede evalueringer, nedrustning og terrorbekæmpelse;
- 2030 Dagsordenen, udviklingsfinansiering og bæredygtig udvikling, herunder klimaforandringer;
- Fremme af menneskerettigheder, beskyttelse af det humanitære råderum og kønsspørgsmål;
- Opretholdelse af et åbent, frit og sikkert cyberspace;
- Styrkelse af multilaterale partnerskaber og FN's effektivitet ved gennemførelse af nødvendige reformer.

b. Den 70. Generalforsamling, herunder Post-2015 topmødet og generaldebatten

De Forenede Nationers Generalforsamling mødes i årlige sessioner, der indledes i september og løber indtil det følgende års Generalforsamling sædvanligvis starter. Den 70. Generalforsamling åbnes officielt i FN-hovedkvarteret i New York den 15. september 2015, hvor dagsordenen vedtages. Mogens Lykketoft er af FN's medlemslande valgt som formand for den 70. Generalforsamling, hvilket giver en høj dansk profil ved både Post-2015 topmødet og Generalforsamlingen. Temaet for årets Generalforsamling er: "The United Nations @ 70 – A New Commitment to Action".

Generaldebatten ("ministerugen") påbegyndes mandag den 28. september og forventes at løbe til og med den 6. oktober 2015, mens Post-2015 topmødet finder sted den 25. – 27. september 2015. Der ventes deltagelse af et meget stort antal stats- og regeringschefer ved topmødet og generaldebatten. Forud for topmødets officielle åbning den 25. september forventes Paven at adressere Generalforsamlingen.

Uganda og Danmark vil, som hhv. afgående og indkommende formandskabsland for Generalforsamlingen, formelt være værter for topmødet. Via ministerdeltagelsen samt Mogens Lykketofts formandskab for Generalforsamlingen vil Danmark således have en fremtrædende rolle ved topmødet.

Topmødet vil bestå af en række plenarmøder i Generalforsamlingens plenarsal med sideløbende interaktive dialoger for stats- og regeringscheferne, som foregår under det overordnede emne: "Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development". Mødet ventes at lede til vedtagelsen af et slutdokument med et sæt globale mål for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling, den såkaldte 2030 Dagsorden. Der stiles mod, at slutdokumentet vil bestå af en politisk erklæring om 2030 Dagsordenen, de nye Verdensmål og tilhørende undermål samt den fremtidige gennemførelse og finansiering heraf.

Åbningen af Generalforsamlingen forventes at bære præg af 2030 Dagsordenen, men generaldebatten ventes også at sætte fokus på FN's 70 års jubilæum. Det gælder ikke mindst på freds- og sikkerhedsområdet, hvor bl.a. styrkelse af FN's fredsoperationer og fredsopbygningsindsats vil være genstand for særlig opmærksomhed. Behovet for reform i FN, særligt i relation til Sikkerhedsrådet, og det næste valg af FN's Generalsekretær ventes også at præge årets generaldebat.

Efter generaldebatten finder arbejdet i FN's Generalforsamling sted såvel i plenum som i Generalforsamlingens seks hovedudvalg (1. udvalg: Nedrustning og international sikkerhed; 2. udvalg: Økonomiske og finansielle spørgsmål; 3. udvalg: Sociale, menneskelige og kulturelle spørgsmål (menneskerettigheder); 4. udvalg: Spørgsmål om særlige politiske sager og afkolonisering; 5. udvalg: Spørgsmål om administrative sager og budget; 6. udvalg: Juridiske spørgsmål).

Instruktionen for FN's 70. Generalforsamling er struktureret som følger: Internationale kriser; Fred, sikkerhed og international retsorden; Økonomiske og sociale spørgsmål; Humanitære spørgsmål; Menneskerettigheder samt Institutionelle og finansielle spørgsmål.

c. Den internationale baggrund for Generalforsamlingen

FN er det forum, hvor alle verdens lande mødes om de dagsordener og udfordringer, der er globale i deres rækkevidde, og hvor løsningerne derfor også skal håndteres multilateralt.

I en verden, der flere steder er præget af kriser og usikkerhed, og hvor magtforholdene ændres i retning af flere magtpoler med en relativ styrkelse af en række nye aktører, er FN et helt centralt forum i kraft af sit universelle medlemskab, sin legitimitet og bredden i de redskaber, som organisationen har til rådighed. Det gælder både i forhold til generelle områder som fred og sikkerhed, beskyttelse af menneskerettigheder, udvikling og indsatsen over for skrøbelige stater, samt i forhold til håndteringen af specifikke politiske, sikkerhedsmæssige og humanitære kriser.

Mens det internationale FN-samarbejde i mange år har været præget af Vestens lederskab og finansiering, er vestlige værdier og målsætninger de senere år kommet under pres, hvor den internationale finansielle krise har bidraget til at fremhæve en global magtforskydning. Disse forhold kommer til udtryk, når landene mødes og drøfter emner som menneskerettigheder, bæredygtig udvikling, militær indgriben og håndteringen af internationale finansielle spørgsmål. På det normative område udfordrer en koalition af stater og konservative NGO'er den dagsorden, som vestlige lande forsøger at fremme inden for områder som ytringsfrihed og andre politiske frihedsrettigheder, frie markeder, ligestilling, homoseksuelles rettigheder og kvinders seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder.

Udviklingen stiller de vestlige lande i et dilemma, da FN-samarbejdet på visse områder er blevet vanskeliggjort. Samtidig er der en klar erkendelse af, at nye aktører skal inddrages aktivt i det multilaterale samarbejde. Inddragelsen af nye aktører er ikke kun centralt for at sikre de multilaterale institutioners fortsatte legitimitet og gennemslagskraft, men også for at sikre, at disse lande tager ansvar for løsningen af de store udfordringer, som verden og FN står overfor. Det gælder både i forhold til den globale dagsorden om bæredygtighed og klima og i den løbende håndtering af udenrigspolitiske udfordringer og kriser, herunder eksempelvis bekæmpelse af voldelig ekstremisme.

FN's 70-år er en anledning til at gøre status og sætte retningen for det globale samarbejde de kommende år. Post-2015 topmødet vil fastlægge FN's overordnede målsætninger inden for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling, og en række bredere reformspørgsmål, herunder reform af Sikkerhedsrådet, vil også være til debat i jubilæumsåret.

Det globale sikkerhedspolitiske landskab har skabt markante udfordringer for FN. Det gælder bl.a. i Ukraine, hvor den grundlæggende uenighed mellem Rusland og de vestlige medlemslande om baggrunden for og løsningen af konflikten i Ukraine fortsat skaber spændinger i FN-samarbejdet. I Mellemøsten, herunder ikke mindst den fortsatte konflikt i Syrien og Irak og fremvæksten af terrorgruppen den Islamiske Stat i Irak og Levanten (ISIL), samt i andre

komplekse kriser på Sikkerhedsrådets dagsorden som Yemen, Libyen, Sydsudan og Mali. Et gennemgående tema under dette års Generalforsamling vil være behovet for at styrke og effektivisere FN's politiske og fredsbevarende missioner samt indsatser inden for fredsopbygning. Der har aldrig været større efterspørgsel efter FN som global sikkerhedsleverandør til at håndtere stadigt mere komplekse og farlige konfliktsituationer end i dag. Det har sat organisationen under pres, såvel kapacitets- som ressourcemæssigt.

I løbet af den 70. Generalforsamling drøftes tre store evalueringer på området med fokus på FN's fredsoperationer, fredsopbygningsindsats samt tilgang til kvinder, fred og sikkerhed, og dermed behovet for i højere grad at give kvinder en fremtrædende rolle i fredsforhandlinger og konfliktløsning. I denne kontekst vil der blive set på såvel reformer af FN's egne strukturer og på medlemslandenes bidrag til bl.a. fredsbevarende operationer.

I forhold til konflikter og humanitære kriser vil Danmark fortsat arbejde for udbredelsen af Responsibility to Protect-tilgangen (R2P) og opretholdelse af retsstatsprincipper som en forudsætning for en stabil udvikling. Med henblik på at sikre, at FN også i fremtiden kan være en relevant aktør i forhold til at sikre opretholdelsen af international fred og sikkerhed, støtter Danmark også op om bestræbelserne på at reformere FN's Sikkerhedsråd, så det bliver mere repræsentativt og således, at Rådets arbejde bliver mere effektivt og gennemsigtigt. Danmark støtter også de fortsatte reformbestræbelser i andre dele af FN-systemet, herunder i forhold til det arbejde, der udføres på landniveau af fonde og programmer (UNDP, UNICEF m.fl.).

d. Dansk formandskab for FN's 70. Generalforsamling

Mogens Lykketoft blev den 15. juni 2015 valgt som formand for den 70. Generalforsamling. Den danske formand vil i 2015-2016 skulle lede og skabe fremdrift i arbejdet under Generalforsamlingen. Formandskabets indflydelse i FN afhænger overordnet af evnen til at samle FN's medlemslande på tværs af politiske, geografiske og tematiske tilhørsforhold og konfliktlinjer ved hjælp af formandens personlige, politiske autoritet og troværdighed kombineret med de mere formelle beføjelser, bl.a. som mødeleder og håndhæver af Generalforsamlingens regler og procedurer.

Den formelt vigtigste rolle vil være at lede Generalforsamlingens plenarmøder. Derudover vil formanden kunne profilere prioriterede indsatsområder ved at organisere tematiske debatter og indkalde til højniveaumøder om udvalgte emner.

Det overordnede tema "The United Nations @ 70 – A New Commitment to Action" og de danske prioriteringer tager udgangspunkt dels i 70-året for FN's etablering, dels i de væsentligste emner på dagsordenen for den aktuelle Generalforsamling, herunder primært 2030 Dagsordenen med nye globale mål for bæredygtig udvikling og fattigdomsudryddelse for de kommende 15 år samt klimaudfordringen. Reform af FN's freds- og sikkerhedsindsatser og relationerne mellem de besluttende og udførende organer bliver ligeledes en markant opgave. Hertil kommer en række løbende sager, der vil skulle drøftes og drives fremad under enhver Generalforsamling, og dermed også under det danske formandskab.

Formandskabet vil foruden FN's 70 års jubilæum fokusere på få, udvalgte emner inspireret af FN's tre bærende søljer: Udvikling; Fred og sikkerhed samt Menneskerettigheder og FN's normative indsats. Under denne ramme vil et antal konkrete elementer kunne gøres til genstand for særlig prioritering under formandskabet.

Det vil være en gennemgående prioritet for formandskabet at sikre en solid og transparent forvaltning af embedet med henblik på at fastholde og styrke opfattelsen af Danmark som en troværdig og tillidsskabende international partner. Som et foregangsland på spørgsmål om åbenhed og transparens vil Danmark gennem formandskabet grundlæggende søge at skabe størst mulig offentlig forståelse om FN, dets arbejde, processer og resultater.

e. Delegationens rolle

Den danske delegation til FN's 70. Generalforsamling består af ministre, embedsmænd, parlamentarikere og repræsentanter for civilsamfundet. Embedsmandsdelegationen udøver sin virksomhed på regeringens vegne og skal løbende holde Udenrigsministeriet underrettet om de vigtigste emner der rejses på Generalforsamlingen og efter omstændighederne indhente instruktion fra Udenrigsministeriet. Embedsmandsdelegationen skal bl.a. redegøre for ligesindede lande, herunder især de øvrige EU-landes, holdninger. Det påhviler også embedsmandsdelegationen at deltage aktivt i drøftelserne med disse lande samt, i overensstemmelse med EU-traktatens bestemmelser, tilstræbe en fælles optræden blandt EU-landene. På visse områder indgår Danmark desuden i et nært samarbejde med de øvrige nordiske lande.

Under Generalforsamlingen vil Danmarks holdning komme til udtryk gennem nationale indlæg og tilslutning til fælles indlæg i plenum og udvalg eller ved aktiv deltagelse i forhandlinger om udformningen af konkrete forslag. Delegationen vil også skulle deltage i stemmeafgivning ved bl.a. at deltage i konsensusvedtagelse, stemme for eller imod eller helt afstå fra at stemme.

Parlamentarikere i delegationen bliver løbende holdt orienteret om aktuelle drøftelser og kan bidrage med rådgivning.

2. Internationale kriser og situationer af international betydning

a. Mellemøsten og Nordafrika

Ved årsskiftet 2010-2011 var der stor optimisme, da Mellemøsten og Nordafrika var skueplads for en bølge af folkelige opstande mod de siddende magthavere. Opstandene var drevet af folkelige krav om værdighed, socioøkonomisk retfærdighed og frihed, og de førte til transitionsprocesser i en række lande i regionen. I dag, mere end fire år efter hvad der gik under betegnelsen "Det Arabiske Forår", er optimismen afløst af betydelig erkendelse af de komplekse udfordringer, som regionen står overfor.

Syrien

Konflikten i Syrien gik i marts 2015 ind i sit femte år. Det skønnes, at over 200.000 mennesker har mistet livet siden kamphandlingerne brød ud. Situationen er kendetegnet ved omskiftelige

alliancer, hvor de forskellige militære aktører løbende vinder og taber terræn. Assad-regimet, der fortsat støttes af Hizbollah, Iran og Rusland, er efter en række succesfulde oprørsoffensiver særdeles presset som følge af finansierings- og rekrutteringsproblemer. Det vurderes af visse kilder, at regimet i juli 2015 kun kontrollerede en sjettedel af det syriske territorium, mens ISIL har konsolideret sig i et område, der omfatter store dele af Syriens areal, men dog er tyndt befolket. Flere islamistiske såvel som mere moderate oppositionsgrupper, herunder kurdiske militser, er derudover aktive både i kampen mod regimet og ISIL.

Efter den FN-initierede plan om at etablere et såkaldt 'freeze' i Aleppo viste sig umulig at gennemføre, har FN's Særlige Udsending for Syrien, Staffan de Mistura, gennemført en ny konsultationsproces i Genève. Processen har udmøntet sig i en plan om at nedsætte fire arbejdsgrupper med fokus på hhv. (i) beskyttelse og sikkerhed for befolkningen, (ii) politiske og forfatningsmæssige spørgsmål, (iii) militære og sikkerhedsmæssige emner, og (iv) offentlige institutioner, genopbygning og udvikling. Arbejdsgrupperne skal søge at konkretisere og bygge bro over uenighederne om det tidligere Genève-kommuniké samt facilitere dialog mellem de syriske aktører. FN's Generalsekretær har udtrykt stærk støtte til initiativet, der sigter på at nå frem til et rammedokument om udmøntning af Genève-kommunikéet. En FN-styringskomité vil samordne de fire spor.

Den humanitære situation i Syrien er fortsat særdeles alvorlig. Store dele af landet er på grund af sikkerhedssituationen ikke tilgængeligt for internationale nødhjælpsorganisationer og FN vurderer, at mere end 12 mio. mennesker i Syrien, herunder mere end 7 mio. internt fordrevne, har behov for humanitær hjælp. Sikkerhedsrådsresolution 2165 af 14. juli 2014, som giver FN og dets implementerende partnere tilladelse til at gennemføre humanitære indsatser i Syrien på tværs af grænserne, blev i december 2014 forlænget frem til udgangen af 2015. Dette har muliggjort øget, om end fortsat utilstrækkelig, hjælp til nøliddende i særligt den nordlige del af landet.

Som følge af situationen i landet er ca. 4 mio. syrere registreret som flygtninge i Syriens nabolande pr. medio 2015. For at bistå landene med at håndtere flygtningekrisen og sikre syriske flygtninge et bedre grundlag for selvforsørgelse, leder Danmark et treårigt nærområdeprogram i Libanon, Jordan og Irak, også støttet af EU-Kommissionen, Storbritannien, Holland, Irland, Tjekkiet, Norge og Schweiz.

FN har appelleret til det internationale samfund om ca. 55 mia. DKK i humanitær støtte til indsatser i Syrien og til fordel for syriske flygtninge i nærområderne i 2015. Danmark har siden konflikten start ydet over 1 mia. DKK i humanitær bistand. Dertil yder Danmark omfattende støtte til stabiliseringsindsatser gennem Syrien-programmet, der i 2014 havde et budget på 113 mio. DKK. Via Syrien-programmet støtter Danmark FN's bestræbelser på at finde en politisk løsning på konflikten, ligesom der blandt andet ydes støtte til civile beredskabshold civilsamfundet og politi- og retssektoeren i de oppositionskontrollerede områder.

Et stigende antal personer fra forskellige steder i verden er rejst til Syrien for at deltage i kamphandlinger. Størstedelen af disse såkaldte "foreign fighters" er tilknyttet enten den al-Qaida-affilierede gruppe Nusra-Fronten eller ISIL. Center for Terroranalyse (CTA) vurderer, at

mindst 115 personer siden 2012 er udrejst fra Danmark for at deltage i konflikten i Syrien og i Irak. Danmark støtter forskellige indsatser, der bl.a. skal bidrage til at imødegå ekstremistiske gruppers indflydelse.

Irak

I Irak har ISIL fortsat kontrol over store dele af landet. Luftangrebene fra den internationale koalition og de irakiske og kurdiske styrkers indsats på jorden har haft en vis succes med at bremse ISIL's fremmarch samt begrænse gruppens operationsfrihed og muligheden for at tilføre kapacitet fra Syrien. Der har dog også været tilbageskridt i indsatsen, og ISIL har på trods af koalitionsens luftangreb formået at konsolidere sig i en række særligt sunni-dominerede områder.

Regeringen i Irak under premierminister Al Abadi har siden sin indsættelse i september 2014 arbejdet på at råde bod på den tidligere premierminister Al Malikis fejlslagne politik, der favoriserede landets shia-befolkning og marginaliserede sunni-befolkningen. Således har regeringen iværksat en række reformer, herunder udskiftninger af topfolk i hæren og efterretningstjenesterne mhp. at komme den omfattende korrupsion til livs. Inddragelsen af alle befolkningsgrupper i Irak er en forudsætning for, at Irak kan føre en effektiv indsats mod ISIL. Ud over de irakiske og kurdiske sikkerhedsstyrker spiller shia-militserne en væsentlig rolle i bekæmpelsen af ISIL. Disse militser er kontroversielle, da flere har tætte relationer til Iran, og da der har været beretninger om sekteriske overgreb, begået af shia-militser mod civile sunnier efter tilbageerobringen af områder fra ISIL. Indtil videre har Abadi-regeringen ikke haft held med i nødvendigt omfang at mobilisere sunni-befolkningen i kampen mod ISIL. Det skyldes bl.a., at der blandt Iraks sunni-befolkning fortsat er en udbredt mistillid til den shia-dominerede centralregering.

Den internationale koalition mod ISIL består af mere end 60 lande og organisationer. Koalitionsstrategiens hovedindsatsområder omfatter: militære indsatser; indsatser mod tilstrømningen af "foreign terrorist fighters"; bekæmpelse af ISIL's finansieringskilder; fokus på den humanitære katastrofe samt de-legitimering af ISIL. FN deltager ved United Nations Assistance Mission for Iraq (UNAMI) og United Nations Development Programme i koalitionsens møder med overvejende fokus på de humanitære indsatser samt på stabiliseringsindsatser i de befriede områder.

Per juni 2015 vurderede FN, at knap 3 mio. mennesker siden januar 2014 var blevet drevet på flugt i Irak, og at 8,2 mio. mennesker havde behov for humanitær hjælp. FN anmodede i begyndelsen af juni det internationale samfund om sammenlagt 498 mio. USD (ca. 3,35 mia. DKK) i støtte til de humanitære indsatser i 2015, primært målrettede indsatser for fødevarer-sikkerhed, sikker indkvartering og sundhed. I 2014 ydede Danmark omkring 70 mio. DKK i humanitær støtte, primært til internt fordrevne i den nordlige del af Irak (til sammenligning bidrog Danmark med sammenlagt ca. 100 mio. DKK i perioden 2010-2013). I 2015 er der frem til starten af juni ydet 55 mio. DKK til humanitære indsatser i Irak. Danmark deltager som en del af kernen i den internationale koalition mod ISIL. Det danske bidrag til den militære del af koalitionsens indsats i Irak omfatter 7 danske F-16-fly (ca. 100 mand pt. udsendt), et stabsbidrag (ca. 20 mand), samt bidrag til kapacitetsopbygning af irakiske sikkerhedsstyrker

(ca. 120 mand). Danmark gennemfører træning sammen med USA på Al-Asad basen i Anbar-provinsen og har tidligere trænet kurdiske sikkerhedsstyrker i det nordlige Irak som led i et britisk trænings-bidrag.

Libyen

Libyen har siden midten af 2014 været præget af eskalerende kampe mellem to rivaliserende militsalliancer. Den ene alliance, samlet omkring parlamentet (House of Representatives/HoR) i Tobruk, er præget af vestligt orienterede og tidligere Gadaffi-regimekræfter, der på baggrund af parlamentsvalget i juni 2014 nyder formel international anerkendelse. Den anden alliance med base i Tripoli betragtes som islamistisk præget. Denne alliance anerkender ikke det senest afholdte parlamentsvalg og har derfor genindkaldt dele af den tidligere Nationalkongres (GNC). Konflikten er dog mere kompleks end striden mellem sekulære og ikke-sekulære militser. Regionale magtstrukturer, landets rige olie- og gasressourcer, den stigende udbredelse og indflydelse af voldelige ekstremistiske grupper, hvoraf dele har svoret troskab til ISIL i Syrien og Irak, bidrager til kompleksiteten.

Efter intensive bestræbelser fra FN's Særlige Udsending for Libyen, Bernardino León, lykkedes det den 11. juli 2015 at indgå en foreløbig politisk aftale mellem flere af parterne i Libyen-konflikten, herunder HoR. Aftalen vil skulle danne grundlag for en endelig aftale, herunder etablering af en våbenhvile og en national samlingsregering. GNC har ikke tilsluttet sig aftalen, som det internationale samfund, herunder EU, har budt velkommen som et vigtigt første skridt mod fred og stabilitet i Libyen. Fra international side betones vigtigheden af, at GNC og andre grupperinger tilslutter sig den endelige aftale. Danmark støtter FN som mægler i forsoningsprocessen i samarbejde med relevante internationale og regionale aktører. En politisk løsning forudsætter, at de stridende libyske kræfter samt de involverede lande i regionen påtager sig et reelt ejerskab af de resultater, FN's Særlige Udsending måtte opnå.

Fraværet af centrale og effektive statslige myndigheder og strukturer har medført manglende lov og orden samt en markant forværring af den humanitære situation i landet. Sikkerhedssituationen har tvunget de fleste humanitære aktører til at evakuere deres internationale medarbejdere, og humanitær adgang er meget begrænset. Samtidig har kamphandlingerne lagt et massivt pres på sundhedssystemet på tværs af Libyen, ligesom de har resulteret i kraftige prisstigninger og mangel på daglige fornødenheder. Ifølge FN var der i juni 2015 ca. 400.000 internt fordrevne i landet. Dertil kommer øget tilstrømning og smugling af migranter/flygtninge, våben og narkotika. De tragiske bådulykker i foråret 2015 vidner om situationens alvor. Danmark bidrog ved årsskiftet 2014-2015 med 10 mio. DKK til den Internationale Røde Kors Komité's humanitære indsats i Libyen.

Danmark har siden 2011 gennem Freds- og Stabiliseringsfonden og Det Arabiske Initiativ bidraget til stabilitet og demokratisering i Libyen. Støtten har bl.a. fokuseret på fremme af frie medier, menneskerettigheder, torturrehabilitering og rets-sektorreformer. På grund af sikkerhedssituationen er de fleste projekter sat i bero.

Som reaktion på de massive migrationsstrømme fra Nordafrika - primært via Libyen - over Middelhavet mod Europa og de tragiske humanitære konsekvenser, der fulgte strømmene,

besluttede EU i april 2015 en række konkrete skridt mhp. at forbedre håndteringen af migrationsstrømmene.

Tunesien

Tunesien har gennemgået en bemærkelsesværdig demokratisk transition siden 2011 og fremstår på mange måder som ”det gode eksempel” i en region, der ellers er præget af ustabilitet og konflikt. Vedtagelsen af en ny forfatning samt afholdelsen af frie og retfærdige præsident- og parlamentsvalg i 2014 kan fremhæves. Samtidig oplever Tunesien en stigende terrortrussel, hvor terrorangrebene på Bardo-museet i Tunis i marts og i turistbyen Sousse i juni er konkrete eksempler herpå. Truslen fra de mange hjemvendte krigere fra Syrien og Irak udgør desuden et stigende problem. Terrortruslen truer ikke alene Tunesiens sikkerhed, men også den politiske stabilitet og landets i forvejen trængte økonomi. EU’s udenrigsministre drøfter løbende situationen i Tunesien, og EU har besluttet at styrke samarbejdet med landet på en række områder, herunder på terror- og ekstremismeområdet. Tunesien er et fokusland under Det Arabiske Initiativ. I den forbindelse støtter Danmark en bred portefølje af aktiviteter til fremme af Tunesiens transitionsproces.

Egypten

Med den stærkt voksende ustabilitet i Mellemøsten og Nordafrika betragtes Egypten som ét af de mere stabile lande i regionen. Sikkerhedssituationen er dog præget af en række terroranslag primært rettet imod sikkerhedsmyndighederne og retsvæsnen, særligt på Sinai-halvøen, men også Kairo er i stigende grad mål for disse. Politisk har udviklingen de seneste år været præget af indskrænkning af det politiske rum, en mere fremtrædende rolle for militæret i den politiske proces og en svag beskyttelse af menneskerettighederne. Civilsamfundet, menneskerettighedsforkæmpere, kritiske journalister, homoseksuelle m.v. melder i stigende grad om chikane og pres fra myndighederne. Særligt ytrings- og forsamlingsfriheden samt retten til fair rettergang er under pres. Parlamentsvalget, det sidste led i køreplanen lanceret ifm. afsættelsen af præsident Morsi i juli 2013, er flere gange blevet udskudt.

I 2013 blev det Muslimske Broderskab designeret som terrororganisation, og i 2014 afgjorde en domstol, at Broderskabets politiske parti ”Friheds- og Retfærdighedspartiet” skulle opløses. Broderskabet er hermed sat uden for politisk indflydelse og har ikke mulighed for at deltage i det udskudte parlamentsvalg, som dog fortsat ventes gennemført. Broderskabstilhængere er siden 2013 idømt hårde fængselsstraffe eller dødsstraffe i retssager, som ikke lever op til internationale standarder. Alvorlige eksempler herpå er dødsdommene over den fremtrædende broderskabsleder, Mohammed Badie, og præsident Morsi i 2015.

Danmark har vedholdent udtrykt bekymring over situationen på menneskerettigheds- og demokrati-området, både direkte over for Egypten og i multilaterale fora som EU og FN. Danmark støtter civilsamfundsaktiviteter gennem Det Arabiske Initiativ og har bidraget til at fremme dialog, menneskerettigheder, kvinders samfundsdeltagelse, frie medier og økonomisk vækst og beskæftigelse, ikke mindst blandt de unge.

Yemen

Situationen i Yemen er yderst kritisk. Det er hidtil ikke lykkedes at få den politiske transitionsproces, der i 2011 blev forhandlet på plads i Gulf Cooperation Council (GCC), tilbage på sporet. Siden sommeren 2014 har den shiitiske houthi-gruppe med støtte fra bl.a. tidligere præsident Saleh udbredt dens magtbase i det nordlige og centrale Yemen, herunder til hovedstaden Sana'a, samt til områder i det sydlige Yemen tæt på den strategisk vigtige havneby Aden. Houthierne og deres allierede bekæmpes fortsat af præsident Hadis støtter og allierede, mens selve overgangsregeringen har befundet sig i Saudi Arabien siden februar 2015.

Siden marts 2015 har en saudiarabisk-ledet koalition, officielt på anmodning fra den yemenitiske overgangsregering, gennemført luftbombardementer mod houthierne og deres allierede. Koalitionen har også begrænset luft- og søadgangen til Yemen. Der rapporteres om kampe mellem houthi-militser og saudiarabiske styrker på grænsen mellem Yemen og Saudi-Arabien. Den kaotiske situation har givet Al-Qaida mulighed for at udvide sin magtbase, ikke mindst i den østlige del af landet. Også ISIL er til stede i Yemen.

I FN's Sikkerhedsråd støtter man fortsat præsident Hadis overgangsregering som led i at fastholde den institutionelle ramme for transitionsprocessen. Samtidig forsøger Ismail Ould Cheikh Ahmed, FN's Generalsekretærs Særlige Udsending til Yemen, at understøtte forhandlinger med deltagelse fra alle yemenitiske nøgleaktører. Den danske regering bakker fortsat op om FN's bestræbelser på at støtte en politisk løsning på konflikten.

Den humanitære situation med ca. 21 mio. mennesker – dvs. 80 pct. af Yemens befolkning – med behov for nødhjælp og beskyttelse nærmer sig en katastrofe. I juni 2015 var mere end én mio. mennesker internt fordrevne og der blev registreret større flygtningestrømme til Afrikas Horn. Humanitær adgang er grundet kamphandlinger og mangel på brændstof meget begrænset.

Danmark har i mere end 10 år støttet reformer og demokratisering i Yemen gennem Det Arabiske Initiativ. Den aktuelle sikkerhedssituation har medført, at de fleste af aktiviteterne i øjeblikket er sat i bero. Danmark støtter dog fortsat det internationale samfunds humanitære indsats til støtte af den hårdt trængte befolkning. Danmark har i 2015 bidraget til humanitære indsatser med 42,8 mio. DKK, heraf 10 mio. DKK til den Internationale Røde Kors Komité, 10 mio. DKK til FN's humanitære landefond og 3 mio. DKK til UNFPA. Der blev desuden ydet bistand gennem danske humanitære partnerorganisationer, ADRA, Dansk Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp.

Bahrain

Menneskerettighedssituationen i Bahrain er fortsat problematisk. Der er betydelige begrænsninger ift. ytringsfrihed og forsamlingsfrihed, ligesom arbitrære tilbageholdelser af politiske aktivister og menneskerettighedsforkæmpere fortsætter. En række personer, herunder den dansk-bahrainiske menneskerettighedsaktivist Abdulhadi al-Khawaja, sidder fortsat fængslet efter demonstrationer imod styret i 2011. Der er fortsat dialog mellem de bahrainiske og danske myndigheder om sagen. Den nylige løsladelse af menneskerettighedsforkæmperen Nabeel Rajab er blevet positivt modtaget i flere vestlige lande.

Palæstina/Israel

Til trods for at både den nye israelske centrum-højre-regering samt palæstinenserne officielt udtrykker vilje til at genoptage fredsforhandlingerne, der brød sammen i foråret 2014, er der i praksis meget lidt, der peger på en snarlig genoptagelse. En genoptagelse af forhandlingerne vil desuden kræve et aktivt engagement fra amerikansk side, hvilket ikke vurderes at være sandsynligt på denne side af Generalforsamlingen. Det er ikke usandsynligt, at der i forbindelse med Generalforsamlingen vil blive tale om fornyede internationale bestræbelser på at bringe en løsning af konflikten nærmere, omend tidligere forgæves forsøg herpå ikke giver anledning til stor forhåndsoptimisme.

Situation i og vedrørende Gaza er fortsat uløst, og den humanitære situation er kritisk. En forudsætning for en stabil og fungerende økonomi i Gaza er, at blokaden ophører. I den sammenhæng er det væsentligt, at alle involverede politiske aktører engagerer sig konstruktivt. Der er behov for en holdbar våbenhvileaftale mellem Israel og Hamas. Der er tillige behov for, at det palæstinensiske selvstyre gradvist overtager regeringsfunktionerne i Gaza, herunder på sikkerhedsområdet og ved passagestederne ind og ud af Gaza. Den manglende fremdrift i forsoningsbestræbelserne mellem Fatah og Hamas udgør en afgørende stopklods for en konstruktiv udvikling.

FN's undersøgelseskommission for Gaza-konflikten i 2014, nedsat under særsamlingen i FN's Menneskerettighedsråd i juli 2014, præsenterede den 22. juni 2015 sin rapport om konflikten. Rapporten konkluderer, at både Israel og væbnede palæstinensiske grupper formodes at have begået krigsforbrydelser under konflikten.

Danmark bakker fuldt op om EU-bestræbelser på at kunne bidrage til en positiv fremdrift mellem Israel og Palæstina. Danmark og EU støtter det palæstinensiske folks ret til selvbestemmelse, herunder oprettelsen af en uafhængig, demokratisk, sammenhængende, suveræn og levedygtig palæstinensisk stat side om side i fred og sikkerhed med Israel og gensidig anerkendelse. Danmark og EU finder bosættelser i de besatte områder, herunder Østjerusalem, i strid med fjerde Genève-konvention og betragter dem derfor som ulovlige og som en stor hindring for fred. Danmark og EU støtter en forhandlet løsning med Jerusalem som hovedstad for to stater, hvis grænser har udgangspunkt i den territoriale opdeling før 1967-krigen med aftalt landbytte mellem Israel og Palæstina. Danmark og EU lægger vægt på, at Israel medvirker til en forbedring af den vanskelige økonomiske situation i de palæstinensiske områder, bl.a. gennem fri bevægelighed for personer og varer mellem selvstyreområderne, herunder Gaza, og mellem disse og omverdenen samt gennem rettidig og korrekt overførsel af told- og skatteindtægter opkrævet på vegne af selvstyret.

Iran

Efter mere end et årtis forhandlinger om det iranske atomprogram blev der den 14. juli 2015 indgået en aftale mellem Iran og EU3+3 (Frankrig, Tyskland og UK samt Kina, Rusland og USA). Aftalen indeholder alle relevante dele af håndteringen af det iranske atomprogram, herunder (i) berigning og forskning, (ii) de iranske atomanlæg, (iii) gennemførelse og monitorering, (iv) sanktioner, samt (v) tidsfrister for de forpligtelser, der fortsat påhviler Iran. Fra dansk side er der udtrykt stor tilfredshed med aftalen.

Fremover består udfordringen i gennemførelsen af aftalen, hvor særligt kravene til lempelse af sanktionerne kan vise sig problematiske. Det samlede sanktionsregime består af både multilaterale sanktioner i FN og EU, der binder de respektive medlemslande, samt bilaterale sanktioner, f.eks. de amerikanske, hvor nogle er vedtaget føderalt og andre på delstatsniveau. Det internationale atomagentur, IAEA, spiller en afgørende rolle i gennemførelsesfasen, da IAEA skal stå for den praktiske monitorering af den iranske efterlevelse af aftalen, herunder bl.a. ved løbende rapportering til FN's Sikkerhedsråd. Sikkerhedsrådet vil stå for vedtagelsen af lempelserne af FN's sanktionsregime over for Iran. Danmark støttede i 2014 IAEA's arbejde med at monitorere og verificere den indledende Joint Plan of Action med 2 mio. DKK. Danmark støtter politisk aktivt op om IAEA's rolle i monitoreringen af aftalen.

I takt med at Iran implementerer aftalen, vil sanktionerne bortfalde. Det er et vigtigt element i den endelige aftale, at det som udgangspunkt kun er sanktioner, der er indført pga. Irans atomprogram, der vil blive suspenderet eller ophævet. Våbenembargoen og den specifikke embargo mod missileksport til Iran vil over en tiårig periode kunne ophæves, hvis Iran lever op til dets forpligtelser i atomaftalen. Alle sanktioner vil kunne indføres igen, hvis Iran ikke efterlever kravene i den endelige aftale.

Aftalen forventes at få en positiv effekt på regionen, idet den på kort- til mellemlangt sigt vurderes at mindske incitamentet for et regionalt atomvåbenkapløb. Derudover skabes der mulighed for et øget politisk og økonomisk engagement med Iran, hvilket på længere sigt vil kunne normalisere samhandelen mellem Danmark og Iran. Det er dog ikke sandsynligt, at Iran på kort- til mellemlangt sigt fundamentalt vil ændre sin ageren i regionen, f.eks. i forhold til Syrien og Irak eller i forhold til den strategiske rivalisering med Saudi-Arabien.

b. Sydasien (Afghanistan)

Afghanistan behandles i FN's Generalforsamling ved en bredere drøftelse i plenum og gennem vedtagelsen af en resolution, der stort set dækker alle aspekter af Afghanistan-dagsordenen. Selve mandatet for FN's politiske støttemission i Afghanistan (UNAMA) vedtages af Sikkerhedsrådet.

Den afghanske samlingsregering under ledelse af Ashraf Ghani som præsident og Abdullah Abdullah som Chief Executive (en rolle der minder om en premierministers), lancerede på Afghanistan-konferencen i London i december 2014 et særdeles ambitiøst reformprogram fokuseret på bl.a. god regeringsførelse, korruptionsbekæmpelse og økonomisk vækst. Den afghanske regering står over for store økonomiske, sociale og sikkerhedsmæssige udfordringer, men regeringens stærke reformfokus giver grund til en vis optimisme. Det afgørende er, at regeringen leverer konkrete reformer og resultater.

Det internationale samfund indgår i en tæt dialog med den afghanske regering om opfølgningen på reformprogrammet. Det forventes i den forbindelse, at Tokyo-aftalen fra 2012 vil blive revideret. Tokyo-aftalen specificerer, hvad der forventes af den afghanske regering til gengæld

for de internationale donorerers omfattende udviklingsbistand til landet. FN vil spille en central rolle i dette arbejde.

På sikkerhedssiden er 2015 det første år siden Taliban-regeringens fald i 2001, hvor de afghanske myndigheder selv har det fulde ansvar for sikkerheden i landet. Ved årsskiftet 2014-2015 overgik den internationale militære tilstedeværelse i Afghanistan til den NATO-ledede Resolute Support Mission. Missionen fokuserer på træning, rådgivning og støtte til de afghanske sikkerhedsstyrker samt Forsvarsministeriet og Indenrigsministeriet. NATO og de øvrige partnere indtager således en mere tilbagetrukket rolle, end man hidtil har indtaget. Udviklingen på jorden tyder på, at Taliban og de øvrige oprørsgrupper særligt dette år vil teste og udfordre de afghanske sikkerhedsstyrker.

FN vil fortsat have en nøglerolle såvel politisk som udviklingsmæssigt i lyset af reduktionen af den internationale militære tilstedeværelse, og fordi en lang række donorer forventes at reducere deres tilstedeværelse i Afghanistan og i stedet vil kanalisere mere bistand gennem FN og andre multilaterale organisationer.

Fra dansk side arbejdes for en proaktiv rolle for FN – politisk, udviklingsmæssigt og humanitært. Hovedopgaverne for FN vil være at gå i tæt dialog med den afghanske regering om reformprioriteterne og efterlevelsen af landets internationale forpligtelser, at understøtte indsatsen for at skabe en mere bæredygtig økonomi, at tilbyde støtte til håndteringen af internt fordrevne og tilbagevendte flygtninge, at støtte op om den afghansk-ledede, inklusive freds- og forsoningsproces, som ikke sker på bekostning af vilkårene for Afghanistans kvinder.

Danmarks engagement i Afghanistan i perioden 2015-2017 finder sted inden for rammerne af Afghanistanstrategien fra oktober 2014. Tyngden i engagementet er udviklingsbistanden med et årligt udbetalingsniveau på i gennemsnit 530 mio. DKK fra 2013 til 2017. Danske udviklingsprioriteter omfatter god regeringsførelse, uddannelse, vækst og beskæftigelse, civilsamfundsstøtte og nærområdebistand til støtte for flygtninge og fordrevnes tilbagevenden samt, når nødvendigt i forbindelse med bl.a. naturkatastrofer, akut humanitær bistand. Militært leverer Danmark et robust bidrag til NATO's Resolute Support Mission, med ca. 160 personer fordelt mellem Kabul og Mazar-e-Sharif.

c. Nordøstasien (Nordkorea)

Nordkorea

Efter Nordkoreas tredje atomprøvesprængning (foruden 2006 og 2009) i februar 2013, vedtog FN's Sikkerhedsråd i 2013 resolution 2094, der indførte historisk stramme sanktioner mod Nordkorea, bl.a. i form af stramninger på det finansielle område, indefrysning af midler, rejseforbud, stramninger af inspektionsregimet, og tilføjelser til listen over forbudte produkter.

Situationen er aktuelt relativt rolig, men forsøg på at genstarte sekspartsforhandlingerne om det koreanske atomprogram har ikke båret frugt som følge af grundlæggende uoverensstemmelser om forudsætningerne mellem Sydkorea, USA og Japan på den ene side og Kina og Rusland på

den anden side. Nordkorea har truet med at gennemføre en fjerde atomprøvesprængning og anses for teknisk forberedt på at gennemføre en sådan.

Under de årlige amerikansk-ledede militærøvelser i Sydkorea har Nordkorea i 2015 fastholdt den tilspidsede situation på halvøen gennem lejlighedsvis affyringer af korttrækkende ballistiske missiler og skudvekslinger langs søgrænsen.

I februar 2014 offentliggjorde FN's særlige Kommission for menneskerettigheder i Nordkorea en rapport om menneskerettighedssituationen, der konkluderede, at der er sket forbrydelser mod menneskeheden og opfordrede til en international strafferetlig efterforskning herom. Nordkorea har afvist at samarbejde med kommissionen og kategorisk afvist rapporten og dens konklusioner. Nordkorea deltog i maj 2014 i "Universal Periodic Review" i FN's Menneskerettighedsråd, hvor Danmark afgav anbefalinger om bl.a. bekæmpelse af tortur og at sikre uhindret adgang for humanitære og menneskerettighedsorganisationer til Nordkorea. FN har annonceret åbningen af et permanent kontor i Seoul til at undersøge overgreb på menneskerettighederne i Nordkorea.

Danmark søger primært via EU, FN og den forenede kommandostruktur for de multinationale militære styrker i Sydkorea, United Nations Command, at påvirke udviklingen i Nordkorea i retning af afvikling af atom- og missilprogrammerne. Det indbefatter yderligere stramninger af sanktionerne, så længe der ikke sker væsentlige fremskridt i atomafvæbningsspørgsmålet, økonomiske reformer samt forbedring af befolkningens levevilkår og menneskerettigheder. Danmark har endvidere styrket sin deltagelse i de militære øvelser i United Nations Command igennem de seneste to år. Danmark har meget klart markeret sin støtte til Sydkorea.

d. Østeuropa og Kaukasus (Ukraine, Georgien, Moldova)

Ukraine, Georgien og Moldova har fortsat den vestlige orientering og integration med EU siden FN's seneste Generalforsamling. EU's og Danmarks forhold til de tre lande følger en såkaldt "more for more" tilgang, hvor øget tilnærmelse til EU's værdier afleder øget bistand fra EU og Danmark. Alle tre lande er prioritetslande i Naboskabsprogrammet. Det danske Folketing ratificerede i december 2014 de tre associerings- og frihandelsaftaler, som Ukraine, Georgien og Moldova undertegnede på mødet i Det Europæiske Råd i juni 2014.

På trods af de politiske aftaler (Minsk-aftalen) opnået i september 2014 om bl.a. våbenhvile og igen i februar 2015 (Minsk-pakken af tiltag for at implementere Minsk-aftalen) er kampene i det østlige Ukraine fortsat, dog senest med forholdsvis lav intensitet. Der er sket enkelte begrænsede fremskridt i relation til gennemførelse af Minsk-pakken, herunder nedsættelse af arbejdsgrupper under den trilaterale kontaktgruppe (OSCE, Rusland og Ukraine), som forsøger at skabe fremdrift i dialogen om hhv. sikkerhed, politik, økonomi og humanitære anliggender. Den humanitære situation er fortsat yderst alvorlig med 5 mio. mennesker med behov for humanitær bistand. Antallet af internt fordrevne er stigende og udgjorde i juni 2015 1,3 mio. mennesker, mens knap 870.000 mennesker er flygtet til nabolande. Ifølge FN's Menneskerettighedsmonitoreringsmission i Ukraine (UNHRMMU) er mere end 6.500 mennesker dræbt og 16.400 såret i det østlige Ukraine under konflikten.

Parlamentsvalget i oktober 2014 resulterede i en overvældende sejr til de pro-europæiske kræfter. I november 2014 dannedes en regering bestående af fem pro-europæiske partier, der råder over et stort flertal i parlamentet. Regeringen har fremlagt et ambitiøst reformprogram. Der sker visse fremskridt – bl.a. inden for decentralisering og rets-sektorreform – men overordnet halter gennemførelsen af reformerne grundet bl.a. udbredt korrupsion, svag kapacitet i staten og intern splid i regeringen. Imens tiltager landets økonomiske krise. I 2014 faldt Ukraines BNP 8,2 pct., mens IMF for 2015 forventer et fald på mindst 9 pct. i BNP.

Situationen i Ukraine generelt, og i særdeleshed i Donbass-regionen, forventes fortsat at være ustabil og påkalde sig opmærksomhed under den 70. Generalforsamling. Uenigheden i FN's Sikkerhedsråd har gjort, at FN hidtil ikke har spillet en markant rolle ift. Ukraine. FN har dog spillet en positiv rolle med vedtagelsen af resolution 68/262 i Generalforsamlingen i marts 2014 om støtte til Ukraines territoriale integritet og ikke-ankendelse af Ruslands ulovlige annektering af Krim. Herudover har FN spillet en ledende rolle i håndteringen af den tiltagende humanitære krise i Ukraine. FN, Røde Kors og de internationale NGO'er har gennem det sidste år øget deres tilstedeværelse i Ukraine, men har fortsat vanskeligt ved at nå ud til den nødstedte befolkning i kampzonerne. FN appellerer til konfliktparterne om at give humanitær adgang. FN's humanitære responsplan for Ukraine for 2015 er på 316 mio. USD, hvoraf 33 pct. er finansieret.

Danmark har i 2014 bidraget med 10 mio. DKK og i 2015 med 17 mio. DKK til den humanitære indsats i Ukraine. Ukraine har opfordret til, at FN iværksætter en fredsbevarende operation i det østlige Ukraine. Fra dansk side er man i udgangspunktet åben over for en evt. FN-operation, men det synes meget usandsynligt, at alle Sikkerhedsrådets medlemmer, herunder Rusland, vil støtte en FN-operation i Donbass-regionen.

Fra dansk side lægges vægt på en balanceret tilgang til konflikten mellem Ukraine og Rusland bestående af såvel en udstrakt hånd til politisk løsning af konflikten som en fast hånd med bl.a. sanktioner over for Rusland og separatisterne for at højne omkostningerne for at arbejde imod en politisk løsning. Denne balancerede tilgang er udgangspunktet for dansk deltagelse i eventuelle resolutionsforhandlinger om situationen i Ukraine. Det er en klar prioritet for Danmark, at EU-eneigheden bevares.

Danmark støtter aktivt indgåelse af en politisk løsning mellem Ukraine og Rusland. OSCE har spillet en vigtig rolle ved at samle parterne om forhandlingsbordet og via OSCE's særlige monitoreringsmission, hvormed upartisk information om udviklingen er blevet leveret – også selvom OSCE's observatører beklageligvis ikke har haft fuld og uhindret adgang til bl.a. at verificere tilbagetrækningen af tunge våben. Danmark støtter, at OSCE har en fremtrædende rolle i håndtering af konflikten, herunder gennem bilateral bistand til den særlige monitoreringsmission og national dialog. Danmark finder, som det øvrige EU, annekteringen af Krim uacceptabel og støtter, at der findes en løsning baseret på international lov.

Det primære mål for Danmark og EU har været at sikre fortsat opbakning til Ukraines, Moldovas og Georgiens suverænitæt og territoriale integritæt. Alle tre lande er udfordret af

Ruslands-orkestrerede konflikter i hhv. Donbass, Transnistrien samt Abkhasien/Sydossetien. Samtidig har Danmark og EU udfoldet store bestræbelser på at støtte de tre landes ambitiøse reformplaner i retning af europæiske værdier og standarder, herunder gennem gennemførelse af associerings- og frihandelsaftalerne.

e. Vestafrika

Mali/Sahel

Udviklingen i Mali bevægede sig den 20. juni 2015 ind i en ny fase, da den sidste gruppering af væbnede grupper, "Coordination", underskrev den fredsaftale, som den maliske regering, grupperingen "Plateforme" og mæglerteamet bestående af Algeriet, USA, Frankrig, FN, EU og den Afrikanske Union (AU) undertegnede den 15. maj.

Situationen er dog fortsat meget skrøbelig, og der har frem mod underskrivelse af fredsaftalen pågået kampe nord for byen Menaka i det nordøstlige Mali, idet FN's fredsbevarende styrke i Mali (MINUSMA) dog nu har overtaget sikkerhedsansvaret for byen. Fredsaftalen er ganske kompleks og indeholder væsentlige elementer som f.eks. en vidtgående decentralisering samt afvæbning og integration af rebeller i hæren. Endelig understreges den ustabile situation i Mali af, at MINUSMA er under stigende pres i form af asymmetriske angreb, ligesom missionen på samme tid er udfordret i forhold til mandat og ressourcer.

Fra dansk side lægges der vægt på, at dialogen mellem alle parter fortsætter, at våbenhvilen respekteres, at effektiv og inklusiv gennemførelse af fredsaftalen sikres, at befolkningen i nord hurtigt oplever en "fredsdividende" i form af konkrete forbedringer i deres dagligdag, at den maliske regering spiller en væsentlig rolle ifm. gennemførelse af fredsaftalen samt at krisen i Mali betragtes i et bredere regionalt perspektiv, herunder ikke mindst ift. situationen i Libyen.

Danmark har et bredspektret engagement ift. Mali. Inden for rammerne af EU og FN søger Danmark politisk at bidrage til, at krisen forbliver højt på den internationale dagsorden. Militært bidrager Danmark til MINUSMA i form af stabsofficerer, bl.a. til missionens efterretningssenhed, hovedkvarteret i Bamako og den danske styrkechefs stab. Danmark har p.t. 20 udsendte til MINUSMA. Desuden har Danmark et mangeårigt udviklingsmæssigt og humanitært samarbejde med Mali.

Danmark har i 2014 bidraget med 59,8 mio. DKK og i 2015 med 24,8 mio. DKK til humanitære indsatser i og omkring Mali. Som følge af konflikten i Mali, er der fortsat godt 143.000 flygtninge i nabolandene og 86.000 internt fordrevne i landet. Den skrøbelige sikkerhedssituation har medført, at de humanitære organisationer har vanskeligt ved at nå frem til civilbefolkningen i de særligt udsatte områder i det nordlige Mali. Udover de humanitære behov, er Mali plaget af cykliske humanitære kriser, og fødevarer-sikkerheden medfører et højt niveau af fejl- og underernæring.

Ebola i Vestafrika

Ifølge FN var der per august 2015 registreret mere end 27.000 tilfælde af ebola i Liberia, Sierra Leone og Guinea, med mere end 11.000 dødsfald siden udbruddet i december 2013. Efter en

yderst alvorlig situation i efteråret 2014 var der i midten af 2015 positive tendenser at spore for håndteringen af det igangværende ebolaudbrud i Vestafrika. Det skyldes ikke mindst en markant reaktion fra det internationale samfund og FN, bl.a. med etableringen af den sundhedsbevarende FN-mission (UNMEER) i september 2014. UNMEER lukkede ved udgangen af juli 2015. Siden har WHO overtaget ansvaret for tilsyn og koordination af FN's ebolainsatser.

Liberia blev i maj erklæret ebolafrit, men ultimo juni blev ét nyt tilfælde konstateret. Der konstateres fortsat få nye tilfælde hver uge i hhv. Sierra Leone og Guinea, men kurven er for nedadgående. Udbruddet har dog bevæget sig i bølger, hvilket understreger, at det fortsat er nødvendigt at følge situationen tæt. Det aktuelle fokus er på at komme udbruddet helt til livs ("getting to zero") gennem aktiv overvågning af udbruddets udvikling, behandling af smittetilfælde samt oplysningsarbejde i lokalsamfundene.

De økonomiske og sociale konsekvenser af ebolaudbruddet i de tre vestafrikanske lande vurderes at blive langvarige. Behandlingen af ebolapatienter har også drænet ressourcerne til behandling af andre sygdomme i de berørte lande. Der er langsomt ved at komme fokus på genopbygning og mere generel støtte til sundhedssystemerne. På den positive side er skoler, markeder og almindelige sundhedsklinikker begyndt at genåbne.

Fra dansk side har man i alt bidraget med godt 200 mio. DKK til indsatsen mod ebola. Dette omfatter 90 mio. DKK til humanitære indsatser, herunder bl.a. etablering af en base camp i Port Loko i Sierra Leone og til en maritim kapacitet til transport af FN-køretøjer. Danmark har bidraget med 30 mio. DKK til FN's Multidonorfond, 30 mio. DKK til Verdensbankens ebola trustfond med fokus på den langsigtede genopbygning, samt 25 mio. DKK til ebolaberedskab i Danmarks prioritetslande i Vestafrika. 20 mio. DKK er blevet anvendt til udsendelse af sundhedspersonale til Port Loko i Sierra Leone mens danske nødhjælpsorganisationers indsatser er blevet støttet med 4,3 mio. DKK.

Indsatsen mod Boko Haram

Boko Haram er kommet højt op på den internationale dagsorden, da gruppens voldelige anslag er intensiveret i løbet af 2015 med store angreb på uskyldige civile i det nordlige Nigeria samt i Nigerias nabolande. Nigeria har, i samarbejde med Niger, Chad og Cameroun forsøgt at dæmme op for Boko Harams voldelige kampagne, og den igangværende nigerianske militære offensiv mod Boko Haram har relativt hurtigt kunnet fremvise sejre i form af tilbageerobring af de fleste byer og landsbyer. Nigerias nye præsident, Muhammadu Buhari, har ved sin tiltræden gjort det klart, at der vil ske en markant styrkelse af indsatsen mod Boko Haram.

Den humanitære situation i det nordøstlige Nigeria har udviklet sig til en regional humanitær krise. De voldsomme angreb på civilbefolkningen fra Boko Haram har forårsaget massive fordrivelser fra landdistrikter til hovedbyer i det nordøstlige område og til nabolandene. Antallet af internt fordrevne i Nigeria er nu oppe på mere end 1,5 mio. mennesker. Derudover er omkring 175.000 mennesker flygtet til nabolandene Chad, Cameroun og Niger som følge af konflikten. Humanitær adgang til landdistrikterne er begrænset pga. den alvorlige sikkerhedssituation.

Boko Haram er løbende blevet drøftet i FN, EU, AU og ECOWAS (Economic Community of West African States) for at få regionen til at tage ansvar for at håndtere Boko Haram og at sikre international støtte til regionale tiltag. Den fælles militære styrke opererer endnu ikke fuldt ud. Det er vigtigt, at den militære indsats ikke kommer til at stå alene, idet de grundlæggende årsager til den ekstremisme, som Boko Haram er udtryk for, adresseres gennem en samtænkt indsats, der også omfatter anti-radikalisering- og udviklingsindsatser.

Danmark støtter aktivt indsatsen mod Boko Haram gennem opbakning til løsningsforslag fra regionens ledere; inden for rammerne af EU, idet EU senest har vedtaget rådskonklusioner, der bl.a. udtrykker opbakning til en regional militær styrke til håndteringen af Boko Haram; samt gennem støtte til ofrene for Boko Harams angreb med 12,5 mio. DKK i humanitær støtte til aktiviteter i Nigeria, Chad og Cameroun.

f. Afrikas Horn

Somalia

Der er opnået positive resultater i Somalia, siden den føderale regering under ledelse af præsident Hassan Sheikh blev etableret i september 2012. Sikkerhedssituationen i Somalia er fortsat en væsentlig udfordring. Somalias væbnede styrker og African Union Mission to Somalia (AMISOM) har med to succesfulde militære offensiver erobret terræn i store dele af det sydlige og centrale Somalia. Den islamistiske Al Shabaab-bevægelse har dog fortsat kontrol med store dele af Somalia og har de seneste måneder foretaget succesfulde angreb, herunder et angreb i Puntland, der bl.a. dræbte fire UNICEF-medarbejdere. Terrororganisationen har udvidet sin regionale aktionsradius, især i Kenya, hvilket terrorangrebet på universitetet i Garissa i det nordlige Kenya i april 2015 bevidnede om.

Den humanitære situation er fortsat kritisk med ca. 3,2 mio. mennesker med behov for humanitær bistand, heriblandt 1,1 mio. internt fordrevne i Somalia, en mio. flygtninge i nabolandene, og et stigende antal flygtninge og tilbagevendende fra Yemen. Den spændte sikkerhedssituation i det sydlige og centrale Somalia er en stor udfordring, der vanskeliggør humanitær adgang i store dele af landet.

Danmark var i november 2014 vært for et ministermøde om Somalia, High Level Partnership Forum (HLPF), der gjorde status for og fulgte op på en landeaftale, som udstikker retningen for samarbejdet mellem Somalia og det internationale samfund frem mod afholdelse af det planlagte valg i 2016. Aftalen dækker en bred vifte af målsætninger fra inklusiv politisk proces og sikkerhed, fremme af private erhverv og beskæftigelse til ansvarlig offentlig økonomistyring. Fra dansk side lægges der vægt på, at Somalia og det internationale samfund fortsætter arbejdet med at reducere konflikterne og opbygge stabiliteten, samt at der bliver sikret de nødvendige rammer for afholdelse af det planlagte valg i 2016.

Sydsudan

Halvandet år efter de første stridigheder brød ud i Sydsudan som resultat af en politisk magtkamp i landets elite om indflydelse og ressourcer, har situationen udviklet sig til at være

yderst kritisk. Økonomien er på sammenbruddets rand og den humanitære situation dybt bekymrende, bl.a. grundet nye kamphandlinger i olieprovinserne, der alene i maj 2015 har påvirket flere hundrede tusinder mennesker.

Det internationale samfund er dybt engageret i mæglingsbestræbelser mellem konfliktens hovedparter, Sydsudans præsident Kiir og den tidligere sydsudanske vicepræsident Machar. Forhandlingerne, som ikke har været særligt succesfulde, har indtil videre haft regionalt lederskab gennem The Intergovernmental Authority on Development (IGAD). Danmark støtter IGAD-processen, herunder organisationens udsendelse af observationsteams i Sydsudan. Det vil her være centralt at få præsident Museveni fra Uganda og præsident Bashir fra Sudan involveret i forhandlingerne.

Danmark støtter aktivt FN's rolle i Sydsudan, herunder ikke mindst ift. den fredsbevarende mission, UNMISS, der har dansk ledelse. Danmark har bakket op om FN-sanktioner og støtter, at EU tager skridt til forberedelse af skærpede sanktioner mhp. at øge presset på de stridende parter. Herudover støtter Danmark bistandsindsatser til civil beskyttelse og fødevarer-sikkerhed.

Samlet er det humanitære billede mere kritisk end nogensinde. Ca. 4,6 mio. sydsudanesere vurderes ifølge FN's humanitære koordinator at være ramt af ekstrem fødevarer-sikkerhed. Mere end 2 mio. er fordrevne, herunder er over en halv mio. flygtet til nabolandene. Ifølge FN er det vigtigt, at man i de dele af Sydsudan, hvor konflikten ikke hærger, fastholder udviklingsindsatser til sikring af grundlæggende serviceydelser inden for sundhed og uddannelse mhp. at øge modstandskraften i disse mere stabile dele af landet. Danmarks støtte til sydsudanesiske flygtninge og til berørte lokalsamfund i nabolandene var i 2014 238,6 mio. DKK.

g. Øvrige Afrika

Den Centralafrikanske Republik (CAR)

Et statskup i marts 2013 kastede Den Centralafrikanske Republik ud i en voldelig konflikt, der eskalerede i december 2013 og førte til angreb på civile, omfattende krænkelser af menneskerettighederne og fordrivelse af store befolkningsgrupper. Konflikten, der har etniske og religiøse elementer, har hidtil varet i to år. I maj 2015 underskrev de to stridende væbnede grupper Séleka og anti-Balaka en fredsaftale, der omfatter afvæbning og strafforfølgelse. Den aktuelle sikkerhedssituation i CAR er fortsat kritisk med fortsatte angreb på civile og nødhjælpsarbejdere. De humanitære operationer er vanskeliggjort af de store sikkerhedsrisici og den vanskelige logistik i landet.

Ved en international donorkonference i Bruxelles i maj 2015 fandt CAR's transitionsregering og FN, at der var sket visse forbedringer i den humanitære situation. De humanitære behov i landet er dog fortsat massive. Ud af en befolkning på i alt 4,6 mio. mennesker har 2,7 mio. mennesker, dvs. over halvdelen af befolkningen, behov for humanitær bistand. 460.000 centralafrikanere er flygtet til nabolandene, og flygtningenes tilbagevenden går langsomt. Konflikten er gået hårdt ud over børn: Op til 10.000 vurderes rekrutteret af væbnede grupper som børnesoldater og lignende. Alt tyder på, at den humanitære krise vil være langvarig, også

henset til statens svage kapacitet til at levere grundlæggende tjenesteydelser til sin befolkning. Der er brug for såvel humanitære som mere langsigtede udviklingsorienterede indsatser. Trods en række donorkonferencer organiseret af FN og EU, hører CAR fortsat til de stater, der modtager mindst donorstøtte. FN's humanitære responsplan for 2015 var ved udgangen af juni 2015 finansieret med 30 pct.

Danmark har ikke, og har ikke haft, hverken en ambassade i eller et bilateralt udviklingsamarbejde med CAR. Danmark støtter en aktiv FN- og EU-indsats i CAR. Danmark bidrog i 2014 med 60,5 mio. DKK til den humanitære indsats i og omkring CAR, og i 2015 har Danmark bidraget med 24,2 mio. DKK. Derudover har Danmark gennem bidrag til FN's Centrale Nødhjælpsfond støttet den internationale humanitære indsats i landet.

Den Demokratiske Republik Congo (DRC)

DRC er geografisk Afrikas næststørste land og umådeligt rigt på eftertragtede råvarer som f.eks. diamanter, guld, kobber, kobolt og zink. Naturressourcerne har økonomisk set kun gavnnet en meget lille del af befolkningen og været årsag til korruption og magtkampe. Mere end seks mio. mennesker har mistet livet siden 1994.

Drab, sult, sygdomme, overfald, massevoldtægter, brug af børnesoldater og militser gør fortsat situationen for civilbefolkningen, specielt kvinder og børn, meget vanskelig og skrøbelig - særligt i den østlige del af DRC. DRC befinder sig i en langvarig alvorlig humanitær krise med omkring 7 mio. mennesker med behov for beskyttelse, ernæring og fødevarer sikkerhed samt adgang til grundlæggende sundhedsydelser. Væbnet konflikt driver fortsat tusinder på flugt, om end antallet af internt fordrevne i andet kvartal af 2015 er faldet markant til 1,5 mio. mennesker. Danmark bidrog i 2013 med 16,8 mio. DKK og i 2014 med 7,2 mio. DKK til den humanitære indsats i DRC.

Danmark bakker via FN og EU op om "Peace, Security and Cooperation Framework for the DRC and the Region" fra 2013. Samtidigt støttes Sikkerhedsrådets enstemmige vedtagelse af det forstærkede mandat for FN's fredsbevarende styrke, MONUSCO. DRC er ikke et dansk prioritetsland, og dansk udviklingsbistand til DRC ydes i form af støtte til internationale og regionale organisationers indsatser i landet.

3. Fred, sikkerhed og international retsorden

- a. Evalueringerne af FN's fredsbevarende operationer, freds- og sikkerhedsarkitektur, UNSCR 1325 samt FN's fredsopbygningsindsats og engagement i skrøbelige stater

FN's Generalsekretær har igangsat en omfattende evaluering af FN's fredsoperationer. Medlemsstaterne gennemfører parallelt hermed en evaluering af den samlede FN-fredsopbygningsarkitektur, herunder Fredsopbygningskommissionen, -fonden og -sekretariatet. Begge evalueringer fokuserer på, hvordan FN's indsats for at skabe varig fred og transition til langsigtet udvikling kan gøres mere effektiv. For at sikre relevansen af evalueringerne vil Danmark arbejde for, at de to spor forbliver sammenkædet, og at sammenhængen mellem

fredsoperationer, fredsopbygning og langsigtet udvikling gøres til genstand for fælles drøftelser og analyser.

Kompleksiteten og udfordringerne er stigende for FN's fredsbevarende indsatser. Det betyder, at FN oplever et stadigt større misforhold mellem de operative behov og de kapaciteter, der stilles til rådighed af medlemslandene. For at imødekomme behovene prioriterer FN derfor at styrke effektiviteten af fredsoperationerne. Fra dansk side er det bl.a. en prioritet, at FN-personel uddannes efter fælles træningsstandarder, og at bidraget kan imødekomme de definerede behov. Der skal også sikres et effektivt samarbejde mellem FN og andre internationale og regionale organisationer, herunder særligt NATO og EU. Ved at udbygge de civile og militære samarbejdsrutiner sikrer man et bedre fundament for hybridmissioner til krisestyringsopgaver, som brugen af sandsynligvis vil forøges i fremtiden. Det overordnede ansvar for opretholdelse af international fred og sikkerhed vil fortsat påhvile FN, men regionale organisationer vil forventes inddraget i større omfang. I den sammenhæng vil Danmark arbejde for at styrke udviklingen af en afrikansk fredsbevarende kapacitet. Samtænkning af indsatser med udviklingsmæssige, politiske, civile og militære komponenter til fremme af sikkerhed og udvikling er et af det internationale samfunds væsentligste redskaber for at forebygge og bilægge konflikter og skabe stabilitet.

Danmark støtter fortsat FN's fredsbevarende operationer med bidrag til bl.a. MINUSMA i Mali samt med stabsofficerer og observatører til FN-operationer i Sydsudan, Mellemosten, Sydkorea og Liberia.

Danmark vil arbejde for, at Fredsopbygningskommissionen kan indtage en mere effektiv og samlende fredsopbygningsrolle i styrket samspil med Sikkerhedsrådet. FN's Kontor for Fredsopbygning og FN's Fredsopbygningsfond skal ligeledes styrkes og fremme mere effektive fredsopbyggende indsatser på landeniveau, der inddrager relevante perspektiver fra fredsbevarelse samt stabiliserings- og udviklingsindsatser. Endvidere skal fredsopbygningsarkitekturens indsamling af viden om, hvad der virker og ikke virker, mere systematisk tænkes ind i nye missionsmandater. Derudover er der et kritisk behov for at sikre større sammenhæng og synergi mellem multilaterale finansieringskilder til støtte for fredsopbygning, herunder FN's Fredsopbygningsfond, UNDP og Verdensbanken.

På landeniveau vil en mere sammenhængende indsats med øget koordination og integration af det internationale samfunds bidrag – fredsbevarelse, diplomati, stabilisering, humanitære- og flygtningeindsatser samt overgangen til det langsigtede udviklingssamarbejde – blive søgt. Evalueringen er en mulighed for at skabe mere sammenhængende FN-indsatser på landeniveau. Danmark vil arbejde for en markant forbedring af FN's kapacitet til planlægning og gennemførelse af fredsbevarende operationer. Det kræver, at FN i planlægningen og gennemførelsen af konkrete operationer koordinerer civile og militære dele af den samlede indsats, og at koordinationen allerede sker, når mandatet for en operation udformes. Derfor vil Danmark aktivt følge den planlagte gennemgang af FN's fredsarkitektur i 2015 med henblik på mulige reformtiltag, så FN's fredsbevarende missioner automatisk og effektivt kombineres med langsigtede fredsopbygningstiltag. Det omfatter at arbejde for:

- At troppebidragende landes styrker kan imødekomme behovet i den enkelte mission;
- At de udsendte er uddannet efter fælles FN-standarder;
- At langsigtet fredsopbygning og samtænkning mellem civile og militære elementer er tænkt ind i mandatet forud for enhver operation, og at samarbejdet med andre regionale og internationale organisationer udbygges;
- At der forud for enhver udsendelse udarbejdes klare regler for behandling og overdragelse af tilbageholdte personer til værtslandet;
- At sikkerhedsrådsresolution 1325 om kvinder og sikkerhed implementeres fuldt ud.

Det er centralt for en effektiv operation, at de bidrag, der udsendes, imødekommer behovene. Sammen med de øvrige nordiske lande har Danmark besluttet at yde økonomisk støtte til udviklingen af fælles standarder for militære ingeniørbidrag til FN-operationer. Danmark vil endvidere fortsætte arbejdet med at udvikle standarder for andre typer bidrag samt, i samarbejde med de nordiske lande, at støtte en reform af FN's nuværende træningsarkitektur.

Danmark har også en klar interesse i, at der forud for enhver konkret operation bliver fastlagt klare regler for overdragelse af tilbageholdte personer til værtslandet og for sikring af en human behandling i værtslandets varetægt. Samtidig vil Danmark sammen med øvrige nordiske lande arbejde for fuld gennemførelse af sikkerhedsrådsresolution 1325 om kvinder, fred og sikkerhed, dels ved at sikre rekruttering af kvinder til fredsbevarende operationer, dels ved at fokusere på kvinders sårbarhed i konflikter, herunder beskyttelse mod vold og overgreb. Under det spanske sikkerhedsrådsformandskab i oktober 2015 vil 15-året for vedtagelsen af sikkerhedsrådsresolution 1325 blive markeret ved afholdelse af en højniveauevent i Sikkerhedsrådet, hvor der forventes deltagelse fra en bred kreds af FN's medlemslande.

b. Rule of Law (Retsstatsprincipper)

Rule of law (retsstatsprincipper) er et tværgående område, der har indvirkning på centrale dele af FN-dagsordenen, herunder bl.a. udviklingspolitik, menneskerettigheder og fred og sikkerhed. Gennem forhandlinger ledet af Danmark og Mexico resulterede FN's Højniveaumøde om retsstatsprincipper den 24. september 2012 i vedtagelsen af en politisk erklæring om vigtigheden af folkeretten, retsstatsprincipperne, menneskerettighederne og en rettighedsbaseret tilgang til udvikling. Med erklæringen anerkendte og bekræftede medlemslandene, at retsstatsprincipper er af fundamental betydning for det internationale samarbejde mellem stater, og at styrkelse af retsstatsprincipper på nationalt og internationalt plan hænger tæt sammen med menneskerettigheder, udvikling og demokrati. Danmark vil i alle relevante sammenhænge arbejde for, at en integreret tilgang til Rule of Law forbliver højt på dagsordenen i FN.

c. Responsibility to Protect

Responsibility to Protect-konceptet (R2P) blev vedtaget ved FN's verdenstopmøde i 2005. I topmødeerklæringens paragraf 138 og 139 anerkendes det, at stater har det primære ansvar for at hindre folkekrig, etnisk udrensning, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser.

Siden 2009 har FN's Generalsekretær årligt rapporteret om gennemførelsen af R2P og præciseret, at R2P hviler på tre søjler: 1) den enkelte stats ansvar for at beskytte sine borgere, 2) behovet for international assistance og kapacitetsopbygning og 3) det internationale samfunds forpligtelse til et rettidigt og beslutsomt svar, hvis den pågældende stat ikke kan eller vil handle selv. Dermed understreges det, at R2P ikke kun handler om militær intervention, men i lige så høj grad om forebyggelse. Generalsekretæren har derfor også opfordret til at bidrage til opbygning af staters kapacitet til at håndtere konflikter og overgreb mod befolkningen samt støtte til internationale indsatser, der forebygger konflikter og beskytter civile mod overgreb.

Anvendelse af tvangsforanstaltninger skal bemyndiges af FN's Sikkerhedsråd. I den sammenhæng har Generalsekretæren opfordret de permanente medlemmer af Sikkerhedsrådet til at være tilbageholdende med anvendelsen af veto-instrumentet. FN's Sikkerhedsråd har anvendt R2P som begrundelse for intervention ifm. Libyen (2011) og Elfenbenskysten (2011). I resolutionen vedrørende Libyen henvises der til de libyske myndigheders ansvar for at beskytte den libyske befolkning, og resolutionerne fremhæver en række R2P-instrumenter: humanitær bistand, beskyttelse af civile, diplomati, våbenembargo, sanktioner og henvisning til Den Internationale Straffedomstol. Koalitionens indsats i Libyen gav anledning til kritik af gennemførelsen af R2P, bl.a. et brasiliansk forslag til en præcisering af proceduren for gennemførelse af R2P-mandater (benævnt "responsibility while protecting"). Efterfølgende har det russiske veto i FN's Sikkerhedsråd mod indgreb over for Assad-regimet i Syrien understreget, at gennemførelse af R2P's tredje søjle – tvangsforanstaltninger – er afhængig af enighed i Sikkerhedsrådet.

Danmark har sammen med bl.a. Australien, Costa Rica og Ghana sat fokus på en styrket operationalisering af R2P gennem udpegelse af nationale R2P-ansvarlige. Der afholdes årlige møder i kredsen, senest i Madrid i juni 2015, hvor mere end 40 lande har udpeget en R2P-ansvarlig. Der arbejdes på en dansk kortlægning af relevante myndigheders bidrag på området, ligesom Danmark fortsat vil arbejde for, at princippet om R2P styrkes som del af FN's normative grundlag og forankres stærkere i form af konkrete tiltag til operationalisering. FN's kontor for forebyggelse af folkedrab og R2P har udarbejdet et risikoanalyseværktøj, hvis udbredelse i FN og blandt medlemslande støttes.

2015 er 10-året for R2Ps vedtagelse, og der kan forventes flere initiativer i denne anledning. Generalsekretærens årlige rapport om R2P forventes at adressere de første ti års erfaringer, identificere væsentlige udfordringer samt fremhæve tiltag til operationalisering af princippet. Ligeledes forventes det, at 10-året vil blive markeret eksempelvis ved en resolution og/eller et jubilæumsmøde, der kan genbekræfte støtten til konceptet og operationaliseringen af R2P. Danmark vil aktivt bakke op om disse tiltage og arbejde for at fastholde princippet klarhed og gennemslagskraft. Gennemførelsen af "Human Rights Up Front"-initiativet i FN vil også understøtte R2P.

d. Human Rights Up Front

FN's Generalsekretær lancerede i 2013 Human Rights Up Front (HRuF) initiativet, som var Ban Ki-moon's direkte svar på en intern evaluering fra 2012, der karakteriserede FN's indsats i

den sidste fase af konflikten i Sri Lanka (2009) som utilstrækkelig. HRuF sigter på at sætte FN-systemet i stand til at forebygge eller at sætte tidligt og effektivt ind mod alvorlige overtrædelser af menneskerettighederne eller den humanitære folkeret.

Et væsentligt element i HRuF er at løfte kommunikations- og ledelsesindsatsen internt, så alle FN-ansatte betragter menneskerettigheder og beskyttelse af civile som en hovedopgave for FN. En tværgående HRuF-gruppe i FN gennemgår bl.a. kvartalsmæssigt en liste over relevante lande med henblik på at udvirke tiltag, der skal forhindre eller sikre bedre respons på tidlige krisetegn som følge af alvorlige eller omfattende menneskeretskrænkelser. For at sikre forankring i felten bliver der løbende gennemført FN-interne træningstiltag med fokus på HRuF. Skønt initiativet fortsat er i en tidlig fase, nævnes situationerne i Den Centralafrikanske Republik og Sydsudan som eksempler, hvor et tidligt og proaktivt FN-engagement med direkte involvering af eksperter til sikring af tiltag for beskyttelse af civilbefolkningerne har haft en positiv, om end begrænset, effekt.

HRuF ses at være i tråd med den generelle danske prioritering af menneskerettighederne, herunder beskyttelse af civile og fremme af princippet om R2P. Danmark støtter derfor HRuF aktivt, bl.a. gennem støtte til konceptets udbredelse og konsolidering i FN-systemet samt gennem finansiering af en medarbejder i Generalsekretærens kontor.

e. Den Internationale Straffedomstol og kapacitetsopbygning i nationale retssystemer

Sammen med EU og ligesindede lande vil Danmark fortsat arbejde aktivt for at skabe bred opbakning til Den Internationale Straffedomstol (ICC) fra alle dele af det internationale samfund og beskytte Domstolens integritet. Danmark lægger stor vægt på, at der etableres det nødvendige praktiske samarbejde mellem FN og Domstolen i forbindelse med Domstolens gennemførelse af konkrete sager. Danmark vil derfor arbejde for, at Generalforsamlingen bekræfter FN's opbakning til Domstolen. Danmark vil arbejde for tiltag, der understøtter nationale retssystemers evne til at retsforfølge internationale forbrydelser såsom krigsforbrydelser, forbrydelser mod menneskeheden og folkedrab. Gennem kapacitetsudvikling kan nationale retssystemer udfylde en komplementær rolle ift. retsforfølgelse ved Den Internationale Straffedomstol af de personer, der bærer det største ansvar for de værste forbrydelser.

f. FN's bekæmpelse af voldelig ekstremisme og terror, herunder globalkonventionen

FN udgør den globale ramme for forebyggelse og bekæmpelse af international terrorisme. Et centralt udgangspunkt for danske indsatser er derfor FN's globale antiterror-strategi, som er den internationalt anerkendte indsatsramme, herunder for samarbejde med tredjelande. Danmark vil arbejde aktivt for at sikre, at der ikke sker nogen svækkelse af FN's globale antiterror-strategi, og at der tages yderligere skridt for at sikre den fortsatte gennemførelse af strategien. Danmark bakker op om det internationale samfunds fordømmelse af terrorisme i enhver form, uanset hvor, af hvem og med hvilket motiv den begås. Alle stater tilskyndes til at afstå fra på nogen måde at støtte terrorhandlinger samt at medvirke til at styrke det internationale samarbejde om bekæmpelse af terrorisme. Danmark lægger vægt på, at

terrorbekæmpelse sker under fuld respekt for folkeretten, herunder særligt menneskerettighederne. Angreb i bl.a. Frankrig, Danmark og Kenya har i begyndelsen af 2015 understreget alvoren bag terrortruslen. Der er et løbende behov for at sikre tilpasning af de instrumenter, det internationale samfund og medlemslandene nationalt har til rådighed, således at de forbliver effektive ift. at forebygge og bekæmpe alle former for terrorisme. Danmark arbejder aktivt for en universel tilslutning til samtlige FN-konventioner om bekæmpelse af terrorisme. Danmark vil arbejde for, at Generalforsamlingens terror-resolutioner under 6. udvalg fortsat vedtages med konsensus, som det hidtil har været tilfældet.

Danmark tillægger det stor vægt, at Generalforsamlingen når til enighed om den udestående generelle konvention imod international terrorisme. I forlængelse af institutionaliseringen af UN Counter Terrorism Implementation Task Force (CTITF), som Danmark har støttet aktivt, vil Danmark arbejde for, at CTITF fortsat har en central rolle i gennemførelsen af FN's terrorstrategi, og at organisationer som f.eks. UNDP i øget omfang inddrages i forbindelse med gennemførelsen af strategien. Danmark støtter fortsat opretholdelse af UN Counter-Terrorism Committee Executive Directorate (CTED) og har samarbejdet med CTED om at fremme regionalisering af terrorbekæmpelse i Sydasien. Gennem en årrække har Danmark arbejdet for forbedring af retssikkerheden for personer og enheder på FN's terrorlister. Således støtter Danmark sammen med ligesindede lande aktivt op om Al-Qaida-ombudspersonens virke, herunder en mulig udvidelse af mandatet samt en stærkere institutionel forankring i FN.

Ift. arbejdet med at forebygge terrorisme og voldelig ekstremisme udgør Østafrika, herunder Afrikas Horn, samt Sahel- og MENA-regionerne Danmarks geografiske prioriteter. På den baggrund er Danmark som udgangspunkt positivt indstillet over for initiativer, der understøtter dette arbejde.

I 2010 tog USA og Tyrkiet med Global Counterterrorism Forum (GCTF) initiativ til et nyt multilateralt forum for terrorbekæmpelse. I anerkendelse af den aktive danske indsats blev Danmark i juni 2011 optaget i GCTF. GCTF fungerer som et strategisk engagement, der skal styrke internationalt samarbejde om terrorbekæmpelse og involvere flere ikke-vestlige stater. Initiativet flugter således med dansk ønske om at styrke den multilaterale tilgang til terrorbekæmpelse. Selv om GCTF ikke er et FN-initiativ, understøtter det FN-indsatser og gennemførelse af FN-strategien. Danmark er positiv over for initiativer, der søger at skabe synergi mellem FN og GCTF-indsatser. I regi af GCTF har Danmark sammen med Burkina Faso udarbejdet en regional handlingsplan med en række konkrete anbefalinger, bl.a. møntet på FN, til forebyggende indsatser i Sahel-regionen. Sammen med Burkina Faso benyttede Danmark gennemgangskonferencen i FN's globale anti-terrorstrategi i juni 2015 til dels at sætte fokus på udmøntning af handlingsplanen, dels at knytte stærkere bånd mellem FN og GCTF samt fremme gennemførelse af særligt FN-strategiens søjle ét, der har fokus på forebyggelse.

Fremme af menneskerettighedsdagsordenen udgør fortsat en tematisk prioritet i Danmarks arbejde med partnere i eksempelvis Afrika og Mellemøsten. Danmark støtter FN-projekter, der dels understøtter gennemførelse af FN's egen strategi, men også bidrager til arbejdet i GCTF-arbejdsgruppen om 'Rule of Law'. Se afsnit 6 c om menneskerettigheder og terrorisme for yderligere om de danske indsatser.

g. Nedrustningsspørgsmål

Ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og fremføring med missiler

Danmark vil – som led i støtten til EU's strategi mod spredning af masseødelæggelsesvåben – generelt støtte forslag, der har en realistisk mulighed for at vinde bred tilslutning og søger at bekæmpe spredning af masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler. Danmark vil støtte forslag, der sigter på at styrke det internationale ikke-spredningsregime for atomvåben, herunder især Traktaten om Ikke-spredning af atomvåben (NPT) og FN's Traktat om et Altomfattende Forbud mod Atomprøvesprængninger (CTBT). Danmark vil således støtte forslag, der opfordrer alle stater til at tiltræde disse traktater, hvorimod forslag, der reelt har til formål at genåbne NPT eller CTBT, bør afvises. Danmark kan således støtte tiltag, der bekræfter vigtigheden af ikrafttrædelse af CTBT og støtte op om ekspertarbejdet og forhandlingerne om Traktat om Forbud mod Produktion af Spalteligt Materiale til brug for Atomvåben (FMCT). Forslag, der stiller sig kritisk til eksportkontrolarbejdet i gruppen af nukleare leverandørlande (NSG), bør afvises. Fra dansk side kan man fordømme manglende efterlevelse af NPT og tilskynde Nordkorea til at genindtræde som statspart i traktaten. Fra dansk side vil man endvidere støtte foranstaltninger, som forhindrer et våbenkapløb i det ydre rum.

Zoner fri for masseødelæggelsesvåben

Danmark vil støtte realistiske og afbalancerede forslag i relation til Mellemøsten som en zone fri for masseødelæggelsesvåben (som opfølgning på beslutningen fra NPT-gennemgangskonferencen i 2010 om indkaldelse af en konference herom på trods af tilbageslaget på gennemgangskonferencen i 2015, hvor der ikke kunne opnås enighed om spørgsmålet). Danmark vil støtte indgåelse af regionale aftaler om atomvåbenfri zoner andre steder, herunder i Arktis, når der er den nødvendige støtte fra andre berørte lande.

Nuklear nedrustning

Målet for Danmark er en fredelig og sikker verden uden atomvåben. Det opnås bedst gennem en byggestenstilgang, hvor flere parallelle processer gradvist fører frem til endemålet, og hvor de lande, der besidder atomvåben, inddrages. Danmark vil generelt støtte forslag, som tager udgangspunkt i NPT's forpligtelse til nuklear nedrustning og afspejler den holdning, at nedrustning er en integreret del af ikke-spredningspolitikken. Det gælder bl.a. forslag, der fremmer den nukleare nedrustningsproces med realistiske tiltag. Samtidig tillægger Danmark NPT afgørende betydning og kan arbejde for at fastholde NPT som hjørnestenen i det internationale samfunds bestræbelser på nedrustning og ikke-spredning af atomvåben samt styrke NPT gennem et fortsat fokus på universel tilslutning.

Humanitære konsekvenser af atomvåben

Danmark vil fortsat kunne støtte realistiske erklæringer eller resolutionstekst om humanitære konsekvenser af brug af atomvåben. Håbet er at skabe større bevidsthed blandt regeringer og befolkninger om disse aspekter og herigennem øge presset for at mindske atomvåbens rolle i sikkerhedspolitiske doktriner og for fuldstændig nuklear nedrustning på sigt. Danmark kan således støtte, at initiativer vedrørende de humanitære konsekvenser af atomvåben fortsat

anvendes til at presse på for at øge nedrustningstiltag, men kan ikke støtte, at de anvendes til at fremme forhandlingerne om en forbudskonvention mod atomvåben her og nu. Danmark kan derfor ikke støtte den af en gruppe lande ønskede forpligtelse til at ”stigmatisere, forbyde og fjerne” alle atomvåben. Forpligtelsen støttes per juni 2015 af 108 lande, men af ingen NATO-lande ligesom der ikke er bred støtte blandt EU-lande.

Biologiske og kemiske våben

Danmark vil støtte forslag, som indebærer en styrkelse af Konventionen om Forbud mod Bakteriologiske (Biologiske) Våben og Toksinvåben (BWC). Danmark vil tilsvarende støtte forslag, som indebærer en styrkelse af FN's Konvention om Forbud mod Kemiske Våben (CWC) og Organisationen for Forbud mod Kemiske Våben (OPCW). Danmark vil arbejde for universel tilslutning til BWC og CWC samt opfordre alle stater, som endnu ikke har gjort det, til at tiltræde disse. Fra dansk side vil man endvidere støtte op om eksport-kontrolarbejdet i Australien-Gruppen, der er et uformelt forum med deltagelse af ca. 40 lande. Gennem harmonisering af eksportkontrol arbejder Australien-Gruppen for at sikre, at eksport ikke bidrager til udvikling af biologiske og kemiske våben.

Missiler

Danmark vil støtte forslag, der bidrager til ikke-spredning af ballistiske missiler, herunder om tilslutning til den internationale adfærdskodeks mod spredning af ballistiske missiler (HCOC) samt støtte til Missilteknologikontrolregimet (MTCR). Forslag, der nedtoner eller undgår ikke-spredningsaspektet, vil Danmark forholde sig kritisk til og koordinere sin holdning med ligesindede lande.

Håndvåben

Danmark vil støtte forslag, der søger at styrke kontrollen med og bekæmpe den illegale handel med håndvåben og lette våben, herunder forslag, der bidrager konstruktivt til gennemførelsen af FN's handlingsprogram for bekæmpelse af illegal handel med håndvåben og lette våben fra 2001.

FN's våbenregister og konventionelle våben

Opfordringer til indberetning om våbeneksport og våbenimport til FN's register over konventionelle våben vil støttes, herunder forslag, der sigter mod at udvide registeret til at omfatte indberetning om national produktion og beholdning. Derimod vil det blive afvist at udvide registret til også at omfatte masseødelæggelsesvåben, da denne problematik hensigtsmæssigt drøftes i ikke-spredningssammenhæng.

Konventionelle våben og våbenhandelstraktaten (ATT)

Forslag om nedrustning af konventionelle våben og konventionelle styrker vil blive støttet. Bredere tilslutning til og gennemførelse af Våbenhandelstraktaten, som Danmark ratificerede i april 2014, vil ligeledes støttes. Fra dansk side blev der arbejdet aktivt for, at traktaten blev universel, juridisk bindende og indeholdt robuste krav om respekt for menneskerettigheder og den humanitære folkeret i handel med våben. Traktaten repræsenterer et nybrud og en mulighed for det internationale samfund for at sikre et internationalt regelsæt på området.

Særligt skadevoldende konventionelle våben (CCW)

Danmark vil støtte forslag, der opfordrer til tilslutning til FN-konventionen om forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af visse konventionelle våben, som anses for at være unødigt skadevoldende eller for at ramme i flæng (CCW) og de protokoller, der hører til konventionen.

Konventionen om Klyngeammunition (CCM)

Danmark vil støtte forslag, der opfordrer til tilslutning til konventionen om klyngevåben (CCM), som Danmark sammen med 92 andre lande underskrev i Oslo i 2008. Ift. klyngeammunition er humanitære hensyn tungtvejende for Danmark, og der arbejdes fra dansk side for, at langsigtede løsninger findes inden for rammerne af CCM. Danmark vil derfor alene støtte tiltag, der reelt supplerer CCM og ikke modarbejder denne konvention samt bidrager til at imødegå de humanitære konsekvenser af klyngeammunition.

Ottawa-konventionen

Danmark vil arbejde for universel tilslutning til Ottawa-konventionen (om forbud mod brug, oplagring, produktion og overførsel af personelminer samt om deres destruktion), der indeholder et totalforbud mod personelminer. Resolutionsforslag, som sigter på at støtte udmøntningen af Konventionens bestemmelser, herunder minerydningsindsatser og bistand til mineofre, vil støttes.

h. Pirateri

For en søfartsnation som Danmark, der står for mere end 10 pct. af den globale transport målt i værdi, er problemet med pirateri og væbnet røveri til søs mærkbart. Det er derfor en prioritet at holde bekæmpelse af pirateri på dagsordenen i internationale organisationer og hos relevante partnere.

Det internationale samfunds indsats mod pirateri ud for Somalias kyst har medført en kraftig reduktion i antallet af pirateriangreb i området. Mens der i 2011 var ca. 500 gidsler og 23 skibe i piraters varetægt, var tallet i 2015 reduceret til 26 gidsler og ingen skibe. I lyset af den kraftige reduktion af antallet af pirateriangreb ud for Somalias kyst er det internationale samfunds opmærksomhed i stigende grad gået ”fra vand til land” med stigende fokus på kapacitetsopbygning på landjorden i Somalia. Samtidig har pirateri og væbnet røveri til søs i Vestafrika været genstand for stigende bekymring i dansk og internationale søfartserhverv, hvorfor der fra 2015 også ses et stigende dansk engagement.

Danmarks indsats mod pirateri er nedfældet i en strategi for 2015-2018, der fortsætter det eksisterende engagement på Afrikas Horn samt tilføjer Guineabugten som et nyt fokusområde. Pirateri er dog en global udfordring, og Danmark bidrager derfor også til bekæmpelse af pirateri i andre regioner, hvor der er væsentlige danske søfartsinteresser på spil. Indsatsen på Afrikas Horn indebærer bl.a. kapacitetsopbygning af retsvæsenet, maritime kapaciteter og kystvagtsfunktioner samt fængsler i regionen. Herudover planlægges periodevis udsendelse af flådebidrag og overvågningsfly efter behov. Pirateristrategien skal ses i sammenhæng med Danmarks Somalia-politik, der sætter Danmarks politiske og bistandsmæssige engagement i Somalia ind i en samlet strategisk ramme. Den nye danske indsats i Guineabugten vil støtte

kapacitetsopbygning i regionen med fokus på bl.a. regionalt samarbejde og styrkede maritime kapaciteter. Danmark har senest udstationeret en maritim vækstrådgiver i Accra med sigte på at fremme dialogen med handelsinteresser og lokale myndigheder om pirateri i regionen.

Danmark har stor interesse i en sammenhængende international indsats og arbejder aktivt for at sikre koordination af indsatsen mod pirateri, herunder gennem deltagelse i fora som Kontaktgruppen om pirateri ud for Somalias kyst (CGPCS), i G7++ Friends of Gulf of Guinea samt Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against Ships in Asia (ReCAAP).

Danmark har spillet en aktiv militær rolle i indsatsen mod pirateri ud for Somalias kyst siden 2009. Senest har støtteskibet Esbern Snarre været udsendt til NATO's Operation Ocean Shield i seks måneder i 2014 og er ligeledes planlagt deployeret i 2015. Desuden har Danmark siden 2011 i perioder bidraget med et overvågningsfly til Operation Ocean Shield. Derudover har Danmark i en årrække udsendt stabsofficerer til internationale stillinger for at bidrage til den internationale indsats mod pirateri, herunder til koalitions hovedkvarteret i Bahrain.

i. Folkeretskommissionen

Danmark vil fortsat arbejde for, at FN's Folkeretskommission især koncentrerer sig om retsområder, som er af praktisk betydning for staternes samkvem, og som er realistiske at gennemføre. Kommissionen har for nærværende bl.a. følgende emner under behandling: udvisning af udlændinge, forpligtelsen til at udlevere eller retsforfølge, beskyttelse af personer i forbindelse med naturkatastrofer, statsansattes immunitet for strafforfølgning, traktaters udvikling over tid, foreløbig anvendelse af traktater, tilblivelse af sædvaneretlige regler i folkeretten samt beskyttelse af miljøet under væbnede konflikter.

j. Cybersikkerhed

Cybersikkerhed har været på FN's dagsorden under betegnelsen "informationssikkerhed" siden 1998. Truslerne fra cyberspace og mulighederne for samarbejde er foreløbigt blevet undersøgt af tre grupper af nationale eksperter (GGE), ligesom der har været årlige resolutioner. Den nuværende gruppe på 20 medlemmer færdiggjorde en ny rapport i slutningen af juni 2015. Rapporten fra den forrige ekspertgruppe blev budt velkommen med konsensus i Generalforsamlingen i december 2013 (UNGA-resolution 68/243). Det var første gang, det lykkedes en FN-nedsat gruppe at nå til enighed om anbefalinger om normer, regler og principper for ansvarlig adfærd i cyberspace. Særligt enigheden om international lovs gyldighed, herunder især FN-pagtens, for staters adfærd i cyberspace var væsentlig. Det er imidlertid stadig uafklaret, hvornår cyberoperationer udgør brud på suverænitetsprincippet, ikke-interventionsprincippet eller væbnet konflikt, ligesom der eksisterer andre uklarheder vedrørende eksempelvis identifikation af gerningsmand, juridiktion, neutralitet og proportionalitet i cyberspace.

I Generalforsamlingens 3. udvalg rejstes i 2013 spørgsmålet om menneskerettighedernes beskyttelse i en digital tidsalder, herunder især beskyttelse af retten til privatliv, bl.a. i kølvandet

på Edward Snowden sagen. På baggrund af et brasiliansk/tysk initiativ og med bl.a. Danmark som medsponsor vedtog FN's Generalforsamling i december 2013 en resolution, der anmodede FN's Menneskerettighedshøjkommissær om at udarbejde en rapport om beskyttelse af privatlivet ifm. indenlandsk og ekstraterritorial overvågning af digital kommunikation. Rapporten blev præsenteret for Menneskerettighedsrådet ved den 27. session i september 2014 og til Generalforsamlingen under den 69. samling.

Danmark støtter, at international lov og folkeretten også gælder i cyberspace, men det anerkendes også, at der udestår afklaring af komplicerede juridiske principper i cyberspace, herunder eksempelvis staters ekstraterritoriale forpligtigelser. Denne afklaring og udvikling af nye juridiske normer vil tage tid og ske i mange forskellige fora, herunder ved domstolene. Man kan ikke i ét FN-forum følge den teknologiske udvikling blot vha. hurtigt formulerede juridiske normer. Et første skridt i afklaringen af de juridiske forhold blev taget i Menneskerettighedsrådets vedtagelse af resolution 27/37 i 2015, hvormed der skal nedsættes en ny Særlig Rapportør med ansvar for beskyttelse af retten til privatliv i en digital alder.

4. Økonomiske og sociale spørgsmål

a. 2030 Dagsordenen for Bæredygtig Udvikling og 2015-målene, UN Fit for Purpose

Verdens stats- og regeringschefer skal på FN-topmødet den 25.-27. september 2015 vedtage en (post-2015)/2030 Dagsorden med et sæt globale mål for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling gældende for alle verdens lande. De nye mål, "Verdensmålene", afløser de nuværende 2015-mål og skal følge op på Rio+20 topmødet om bæredygtig udvikling. 2030 Dagsordenen vil sammen med resultatet af konferencen om udviklingsfinansiering den 13.-16. juli i Addis Ababa og resultatet af klima-konferencen, COP21, i december 2015 sætte retningen for at afskaffe fattigdom og sikre bæredygtig udvikling i verden frem mod 2030. Danmark får en central rolle ved topmødet sammen med Uganda, da Danmark og Uganda vil lede topmødet, idet de to lande varetager hhv. det indkommende og afgående formandskab for FN's Generalforsamling.

Der er i de uformelle forhandlinger skabt enighed om et udkast til slutdokument for en 2030 Dagsorden for bæredygtig udvikling med titlen "Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development". Slutdokumentet forventes vedtaget ved topmødet inden åbningen af den 70. Generalforsamling.

2030 Dagsordenen for Bæredygtig Udvikling er global og vil gælde alle lande. Den anerkender, at fattigdomsbekæmpelse er den største udfordring verdenen står overfor, og der anlægges en integreret tilgang til de tre dimensioner af bæredygtig udvikling – økonomisk, social og miljømæssig. Fred står centralt, idet det slås fast, at der ikke kan opnås bæredygtig udvikling uden fred og sikkerhed, og omvendt.

Slutdokumentet slår fast, at der er betydelige globale udfordringer i forhold til bæredygtig udvikling. Milliarder af mennesker lever fortsat i fattigdom. Manglende ligestilling er fortsat en central udfordring. Arbejdsløshed ikke mindst blandt ungeudgør et stort problem. Samtidigt er

mange af de fremskridt, der er opnået over de seneste årtier, truet af globale sundhedsfare, flere naturkatastrofer, voksende konflikter, voldelig ekstremisme, terrorisme, humanitære kriser og flygtningestrømme. Overudnyttelse af naturressourcer og negative miljøpåvirkninger, herunder ørkenspredning, vandmangel og tab af biodiversitet forværrer rækken af udfordringer som menneskeheden står overfor. Klimaforandringer udgør en af de største udfordringer. Samtidigt fastslås det, at der er mange muligheder for at adressere disse udfordringer.

Dagsordenen fastlægger 17 mål og 169 delmål. Målene retter sig mod bl.a. udryddelse af fattigdom og sult, sundhed, uddannelse, ligestilling og styrkelse af kvinder, landbrug og fødevarerikkerhed, vand, energi, bæredygtig økonomisk vækst og beskæftigelse, infrastruktur, industrialisering og innovation, reduktion af ulighed, bæredygtige byer, bæredygtige produktions- og forbrugsmønstre, bekæmpelse af klimaforandringer, bæredygtig brug af marine områder, og land og stop for tab af biodiversitet, fremme af fred og retssikkerhed samt et mål om et globalt partnerskab med midler til implementering. Slutdokumentet fra konferencen om udviklingsfinansiering i Addis Ababa den 13.-16. juli 2015 er en integreret del af 2030 Dagsordenen og supplerer samt komplementerer de øvrige gennemførelsesmidler skitseret.

Danmark har været aktivt engageret i forhandlingerne, herunder om formulering af målene i den åbne arbejdsgruppe om bæredygtighedsmål, hvor Danmark delte sæde med Norge og Irland. Målene imødekommer mange danske mærkesager, herunder mål for ligestilling og kvinders rettigheder, klima, vand, biodiversitet, energi, bæredygtigt forbrug og produktion samt fredelige samfund og god regeringsførelse. Andre danske prioriteter vurderes også at være afspejlet, idet udkastet til Dagsordenen tager afsæt i 2015-målene. Målene adresserer endvidere 2015-målenes mangler og viderefører de af FN's 2015-mål, der ikke indfries med udgangen af 2015.

Der er tale om en yderst bred og ambitiøs dagsorden, som med sine 17 mål og 169 delmål kan være en kommunikationsmæssig udfordring og blive omfattende at implementere for alle lande, herunder ikke mindst for de fattigste lande. Måling og evaluering af gennemførelse vil primært skulle ske på nationalt niveau, mens medlemslandene i FN's Politiske Højniveauforum (HLPF) vil vurdere status for den globale udvikling.

Danmark vil under den 70. Generalforsamling arbejde for vedtagelse af en samlet global dagsorden for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling efter 2015 i form af udkastet til slutdokumentet for 2030 Dagsordenen.

Danmark vil endvidere arbejde for, at FN igangsætter opfølgning og evaluering af den kommende 2030 Dagsorden med fokus på nationalt forankret opfølgning og evaluering, og med forankring af den globale opfølgning i HLPF. Begge dele skal være baseret på et sæt globale kerneprincipper om transparens, inddragelse og deltagelse af eksterne aktører, ansvarlighed og resultatorientering. Endelig arbejder Danmark for, at FN's Statistiske Kommission fremlægger et sæt globale indikatorer for monitorering af opfølgningen ved sit møde i marts 2016. Danmark vil støtte formulering af klare og målbare indikatorer, som kan danne grundlag for regelmæssig vurdering af fremskridt eller mangler i indfrielsen af målene.

De gældende 2015-mål blev fastlagt med årtusindeerklæringen fra år 2000 og omhandler: Udryddelse af fattigdom og sult; universel grundskoleuddannelse; fremme af ligestilling mellem kvinder og mænd; reduktion af børnedødelighed; forbedring af mødres sundhed; bekæmpelse af HIV, malaria, tuberkulose og andre smitsomme sygdomme; sikring af miljømæssig bæredygtighed samt etableringen af et globalt partnerskab for udvikling.

Indfrielse af 2015-målene er et fælles ansvar, som FN's medlemslande har påtaget sig. Målene har givet verden en fælles dagsorden for global udvikling, som også har været pejlemærke for Danmarks og andre landes udviklingssamarbejde siden år 2000. Der er opnået mange positive resultater: Antallet af personer, der lever i ekstrem fattigdom, er halveret; over 2,3 mia. mennesker har fået adgang til forbedrede drikkevandsressourcer; dødelighed forbundet med malaria er faldet med 42 pct. fra 2000-2012, og andelen af mennesker der sulter, er faldet fra 23,6 til 14,3 pct. de sidste 20 år. Der er dog fortsat en lang række udfordringer. Børn- og mødres dødelighed er faldet, men ikke tilstrækkeligt. Andelen af børn, der ikke går i skole, er faldet markant, men det er fortsat en stor udfordring at sikre grundskoleuddannelse for alle børn, da 57 mio. børn fortsat ikke går i skole. Der er også stor ulighed mellem kønnene, og kvinder diskrimineres fortsat ift. adgang til uddannelse, arbejde og politisk deltagelse.

Gennemførelse af 2030 Dagsordenen vil kræve en markant tilpasning af FN's udviklingssystem. Den danske formand for den 70. Generalforsamling ventes at lægge vægt på, at den nye globale dagsorden og Verdensmålene følges op med konkret handling, og at FN-systemet tilpasses til de nye udfordringer gennem det såkaldte "UN fit for Purpose"-initiativ, jf. nedenfor. På grundlag af erfaringerne fra 2015-målene er der et behov for, at FN bliver bedre til at koordinere indsætterne (Delivery as One) og tale med én stemme. Dette kræver bedre samarbejde blandt FN-organisationerne og med nye og eksterne partnere.

Under sloganet "Fit for Purpose" deltager Danmark sammen med en række andre medlemslande i drøftelserne om de nødvendige forandringer, deres udformning samt vejen til at integrere disse i FN-systemet. Danmark vil i Fit for Purpose-sammenhæng arbejde for større forudsigelighed i FN-organisationernes finansieringsstrukturer, samt ophævelsen af skellet mellem humanitære-, freds- og stabiliseringsmæssige samt udviklingsmæssige indsatser. Endelig vil Danmark arbejde for, at behovet for en tilpasning af FN-systemet reflekteres i relevante resolutioner.

b. Udviklingsfinansiering, gæld og handel

Den 13.-16. juli 2015 blev den tredje internationale konference om udviklingsfinansiering (Financing for Development, FFD) afholdt i Addis Ababa, Etiopien. Tidligere konferencer herom er blevet afholdt i Monterrey, Mexico, i 2002 og Doha, Qatar, i 2008. På konferencen i Addis Ababa blev der med konsensus vedtaget en erklæring om finansiering – den såkaldte Addis Dagsorden – hvormed der blev opnået enighed om en række gennemførelsesmidler for de nye Verdensmål (2030 Dagsordenen), som skal vedtages ved FN topmødet i september 2015. De to internationale topmøder er tæt forbundet, og de centrale fælles udfordringer har dels drejet sig om ansvarsfordeling og finansiering, dels om ambitionsniveauet for de mål, der

skal vedtages. Danmark havde forud for konferencen i Addis Ababa tre hovedprioriteter, som alle er stærkt reflekteret i slutdokumentet for konferencen. Det drejede sig om:

- Genbekræftelse af FN-målsætningen om, at udviklede lande skal yde mindst 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand og 0,15-0,20 pct. af BNI i udviklingsbistand til de mindst udviklede lande med en klar tidsramme for opnåelse af målene;
- Mobilisering og effektiv udnyttelse af ressourcer i landene med fokus på skat og fremme af grøn vækst;
- Fremme af ansvarlige private investeringer til bæredygtig udvikling og fattigdomsbekæmpelse.

Addis Dagsordenen er en integreret del af 2030 Dagsordenen. Addis Dagsordenen skal ses som uundværlig for 2030 Dagsordenen, men samtidig også som supplerende og komplementær til mål 17 i 2030 Dagsordenen og de målspecifikke gennemførelsesmidler.

c. Klima, herunder optakt til COP21 i Paris

Danmark arbejder aktivt for, at klima fastholdes højt på den internationale dagsorden i forskellige politiske sammenhænge. På COP17 i Durban i 2011 blev parterne til FN's klimakonvention enige om, at der senest på COP21 i 2015 skal indgås en ny global klimaaf tale, som skal træde i kraft senest i 2020, med reduktionsforpligtelser for alle parter. Fra dansk side arbejder man for, at UNFCCC-forhandlingerne fastholdes som det centrale forhandlingsspor, der skal føre til indgåelsen af en global og juridisk bindende klimaaf tale understøttet af de resultater, der skabes i andre processer, herunder udviklingsfinansierings-dagsordenen, 2030 Dagsordenen og FN Generalsekretærens særlige klimainitiativer. På trods af indtil nu træge forhandlinger er det forventningen, at der vil kunne indgås en global klimaaf tale på COP21 i Paris. Aftalen forventes imidlertid ikke at blive så detaljeret eller ambitiøs, som EU og andre ønsker, eller i sig selv at blive tilstrækkelig til at overholde målsætningen om at holde den globale temperaturstigning under 2 grader. Der vil derfor også efter Paris være et stort arbejde med de videre forhandlinger samt med at implementere aftalen.

Danmark forhandler gennem EU, og EU's forhandlingsposition til COP21 vil bl.a. blive fastlagt på et ekstraordinært miljørådsmøde den 18. september 2015. Afhængigt af udviklingen i klimaforhandlingerne vil der muligvis blive justeret på EU's generelle forhandlingsposition på et rådsmøde senere på efteråret. Desuden fastlægges EU's position om klimafinansiering på ECOFIN til november.

EU's vigtigste prioriteter omfatter p.t.:

- en ambitiøs, juridisk bindende global af tale med reduktionsforpligtelser for alle parter, herunder særligt de store udledere;
- en mekanisme, som gør det muligt at øge reduktionsindsatsen efter COP21;
- et langsigtet globalt reduktionsmål i overensstemmelse med 2-gradersmålsætningen;
- et robust regelsæt til opgørelse og rapportering af parternes forpligtelser.

Da den nye globale klimaafgørelse som nævnt først ventes at træde i kraft i 2020, arbejder EU også for at øge ambitionsniveauet før 2020. Danmark arbejder særligt for at styrke fokus på implementering af konkrete politikker og teknologier med henblik på at øge den globale reduktionsindsats samt promovere danske løsninger til gavn for klimaet og dansk eksport.

Der forventes vanskelige forhandlinger frem mod COP21 i Paris, hvor et endeligt kompromis formentlig skal findes på politisk niveau. Der er fortsat uenighed om en række centrale spørgsmål i forhandlingerne, herunder hvordan klimafinansiering og tilpasning skal afspejles, differentiering mellem industri- og udviklingslandene, aftalens juridiske form samt et langsigtet globalt reduktionsmål udover 2-gradersmålsætningen. Et langsigtet globalt reduktionsmål vil sende et stærkt signal om, at lavemission er fremtiden og vil derfor være vigtig for at omdirigere private investeringer i retning af klimavenlige løsninger.

Klimafinansiering bliver afgørende for både at sikre en ambitiøs global klimaafgørelse ved COP21 og for udviklingslandenes tilpasning og omstilling til lavemission. EU og Danmark giver betydelig offentlig klimabistand til udvikling af klimavenlige løsninger og modvirkning af klimaforandringer i de mest udsatte lande og i vækstøkonomier.

På COP15 i København forpligtede industrilandene sig til fra 2020 at mobilisere 100 mia. USD om året i klimafinansiering fra forskellige finansielle kilder (både offentlige og private) til indsats i udviklingslande. EU og Danmark står ved industrilandenenes kollektive forpligtelse, men offentlige midler kan ikke gøre det alene. Derfor argumenterer EU og Danmark for øget fokus på konkret mobilisering af klimafinansiering, særligt fra private kilder. En væsentlig del af den fremtidige klimafinansiering forventes kanaliseret gennem Den Grønne Klimafond, der blev etableret på COP15 i København og COP16 i Cancún. Der er pt. mobiliseret mere end 10 mia. USD til Fonden, heraf 400 mio. DKK fra Danmark.

I forhandlingerne betoner EU, at EU fortsat vil levere klimafinansiering til at finansiere den grønne omstilling i udviklingslandene. EU og Danmark arbejder dog også for, at alle parter skal bidrage på klimafinansieringsområdet efter evne. Industrilandene skal gå forrest med offentlig klimafinansiering, mens både industri- og udviklingslandene bør bidrage med at forbedre nationale rammevilkår for at tiltrække private klimainvesteringer. Det kan bl.a. ske ved at tilskynde parterne til at reducere subsidier til fossile brændsler, som i dag på globalt plan er langt større end subsidierne til vedvarende energi. Endelig arbejder EU og Danmark for at udvide donorbasen for international klimafinansiering. En række lande, der i regi af klimaforhandlingerne er kategoriseret som 'udviklingslande', er som følge af deres økonomiske udvikling i dag i stand til at bidrage til finansieringen.

d. Miljø- og energispørgsmål, herunder SE4All-initiativet

I lighed med tidligere år forventes en række resolutioner på miljøområdet i FN's 2. Udvalg vedtaget bl.a. om biodiversitet, vand og naturressourceforvaltning. Danmark og EU har lagt vægt på, at der ikke sker en udvanding af allerede indgåede aftaler på miljøområdet, bl.a. ift. Biodiversitetskonventionen, herunder konventionens Strategiske plan for Biodiversitet 2011-2020, og ift. Nagoya-protokollen om adgang og udbyttedeling af genetiske ressourcer. Generelt

har Danmark og EU også arbejdet for at styrke UNEP's rolle som ledende global miljøorganisation. Der ventes under den kommende Generalforsamling ikke vedtaget en resolution om UNEP, eftersom resolutionen ifm. den 69. Generalforsamling blev vedtaget for en 2-årig periode for at følge cyklussen for FN's Miljøsamling (UNEA), der næste gang afholdes i maj 2016. Fra dansk og nordisk side lægges også vægt på kvinder, ligestilling og oprindelige folk, hvor det måtte være relevant i resolutionsforslagene under 2. Udvalg.

Der forventes vedtaget en resolution om FN's Generalsekretærs Bæredygtig Energi for Alle initiativ (SE4ALL). SE4ALL har siden 2011 formået at etablere et globalt samarbejde mellem private virksomheder, forskere, organisationer og politikere, der har det til fælles, at de på hver sit område bidrager til at fremme bæredygtig energi. SE4ALL har bidraget til at skabe momentum bag det nye Verdensmål for energi. SE4ALL's eksekutivkomité har vedtaget et forslag til en ny organisationsstruktur for SE4ALL, som indebærer, at SE4ALL etableres som en International Not for Profit Organisation (INPO) med en samarbejdsaftale med FN. Danmark har siden 2011 støttet fuldt ud op om SE4ALL, som bærende ramme for Danmarks bistand til energidagsordenen i en udviklingssammenhæng.

e. Partnerskaber med den private sektor, FN's Global Compact

FN's Generalsekretær har styrket bestræbelserne på at åbne FN-systemet for eksterne partnere og dermed også den private sektor i bred forstand, herunder virksomheder, filantropiske organisationer, pensionskasser m.v. Det har givet sig udslag i en række markante initiativer med inddragelse af eksterne aktører, som har opnået bred global opbakning.

Heraf kan nævnes "Every Woman – Every Child", som har fokus på at mobilisere støtte til at gennemføre flere af 2015-målene; "Zero Hunger Challenge", som Generalsekretæren bruger til at sætte fokus på adgang til fødevarer og bekæmpelse af sult samt "Global Education First", hvor Danmark har været en af initiativets fortalere på globalt plan. Ligeledes indgår også klimadagsordenen og herunder bestræbelserne på at tiltrække ny finansiering i Generalsekretærens partnerskabsarbejde.

Inden for 2030 Dagsordenen forventes de nye partnerskaber at spille en væsentlig rolle ift. udviklingsfinansiering efter 2015 og generelt ift. at nå de nye Verdensmål i 2030. Den private sektor forventes at spille en vigtig rolle såvel i relation til mobiliseringen af ressourcer, ekspertise og kapacitet som i relation til at sikre at private investeringer generelt tilpasses den nye dagsorden.

FN's Global Compact, der fra den 1. september 2015 ledes af danskeren Lise Kingo, udgør verdens største frivillige initiativ for virksomheders samfundsansvar (ca. 12.000 medlemmer, heraf 8.000 virksomheder), og er en katalysator for inddragelse af den private sektor i arbejdet med at fremme FN's udviklingsmål. Målsætningen er at have 20.000 medlemmer i 2020. Deltagende virksomheder skal indarbejde ti grundlæggende principper for ansvarlig virksomhedsførelse inden for fire områder: Menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption. Principperne er baseret på FN's og ILO's internationale konventioner for menneske- og arbejdstagerrettigheder samt Rio-deklarationen.

Siden 2002 har Danmark støttet Global Compact-sekretariatet, og dermed bidraget til, at initiativet nu omfatter ca. 140 lande. Sekretariatet har bl.a. iværksat initiativet LEAD, som søger innovative tilgange til virksomheders samfundsansvar og styrker indsatsen i flere regioner, bl.a. Afrika. I LEAD deltager fra dansk side A.P. Møller-Mærsk, Novo Nordisk og Novozymes.

Fra dansk side arbejder man på at styrke koblingen mellem Global Compact og FN's retningslinjer for erhvervsliv og menneskerettigheder (UNGP). Danmark har samtidig fokus på, at Global Compact løbende må tilpasse sig virksomhedernes behov, bl.a. gennem udvikling af konkrete redskaber og styrkede lokale netværk. Det gælder særligt i Afrika, hvor dagsordenen endnu kun har meget begrænset fodfæste. Globalt set er det fortsat en meget begrænset gruppe af virksomheder, som aktivt arbejder med og efterlever internationale retningslinjer for virksomheders samfundsansvar. Fra dansk side er flere og styrkede partnerskaber med den private sektor, herunder med fokus på gennemførelsen af de nye Verdensmål og UNGP, en central prioritet. Med vedtagelsen af en handlingsplan for virksomheders samfundsansvar i først 2008 og siden 2012, har Danmark prioriteret udbredelsen af internationale retningslinjer for virksomheders samfundsansvar med fokus på en strategisk indsats til gavn for bæredygtig vækst.

f. Fremme af menneskerettighedsbaseret tilgang til udvikling og virksomheders samfundsansvar

Danmark arbejder for udbredelse og konsolidering af den menneskerettighedsbaserede tilgang til udvikling, som blev vedtaget i FN i 2003, og som også udgør grundlaget for Danmarks udviklingssamarbejde. Det er afgørende, at FN fastholdes ift. forpligtelsen til at implementere principperne bag den menneskerettighedsbaserede tilgang, og at indsatser, der gennemføres af FN's fonde og programmer, bidrager til at fremme menneskerettighederne. Inden for internationalt udviklingssamarbejde spiller FN en central rolle som normativ aktør, der både kan fremme samarbejde om dagsordenen og skubbe på for en udbredelse af den menneskerettighedsbaserede tilgang internationalt, i de enkelte stater samt internt i organisationen. Dertil spiller såvel danske som internationale civilsamfundsorganisationer en helt central rolle i udbredelsen og gennemførelsen af den menneskerettighedsbaserede tilgang til udvikling. Danmark har også arbejdet aktivt for at fremme menneskerettighedsdimensionen i de nye Verdensmål.

Den menneskerettighedsbaserede tilgang bygger på ligeværdige partnerskaber, hvor udviklingslandene indgår i en dialog med donorer, og hvor nationale behov, den lokale kontekst og respekten for menneskerettighederne står i centrum. Med den menneskerettighedsbaserede tilgang til udvikling promoveres alle menneskerettigheder, politiske såvel som sociale, økonomiske m.v., ligeligt. Menneskerettighederne er gensidigt afhængige og udelelige. Politiske og borgerlige rettigheder kan således bedst udnyttes, hvis de sociale, kulturelle og økonomiske rettigheder også er indfriet. Råderum for civilsamfundet til at agere fortalere for udsatte grupper er en forudsætning for disse rettigheder.

Danmark arbejder også aktivt for at fremme virksomheders samfundsansvar. Både nationalt, i EU og globalt støttes relevante initiativer og organisationer bl.a. via dialog med dansk erhvervsliv, herunder igennem erhvervsinstrumenterne i udviklingsbistanden. Med vedtagelsen af FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv i 2011, er den internationale CSR-definition blevet skærpet og i højere grad orienteret mod virksomheders ansvar i hele værdikæden. Retningslinjerne udstikker vejledende principper for, hvordan stater og virksomheder skal agere mhp. at beskytte og respektere menneskerettigheder i den private sektor. I marts 2014 var Danmark blandt de første lande i verden til at fastlægge en national handlingsplan for gennemførelse af disse retningslinjer. Danmark vil i FN fortsat arbejde for at styrke fokus på virksomheders samfundsansvar yderligere. I 2011 reviderede man også OECD's Retningslinjer for Multinationale virksomheder, som Danmark har tiltrådt. De reviderede retningslinjer, der spiller en central rolle for virksomhedernes samfundsansvar, inkorporerer bl.a. FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv, og skærper landenes forpligtelser til at styrke de nationale OECD-kontaktpunkter, der skal udbrede kendskabet til retningslinjerne og behandle sager, hvor retningslinjerne kan være overtrådt. Med oprettelsen af Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd i november 2012 var Danmark blandt de første lande til at efterleve denne forpligtelse.

g. Den globale økonomiske situation

Efter nogle år med stabil, høj vækst ventes verdensøkonomien at vokse lidt langsommere i 2015 end tidligere skønnet. På baggrund af data fra 1. kvartal 2015 opdaterede OECD sin fremskrivning af verdensøkonomien den 2. juni 2015. For indeværende år forudses nu en vækst på 3,1 pct. (mod skønnet 4,0 pct. i marts 2015 og et IMF-skøn på 3,5 pct. i april 2015). Baggrunden for den lidt svagere forventede vækst er bl.a. den hårde vinter i USA, hvilket førte til et BNP-tab på 0,7 pct. i det første kvartal. Samlet tegner sig det følgende billede af den forventede økonomiske udvikling i år og næste år:

Ændring i realt BNP i pct.

	OECD prognose juni 2015		Afvigelse fra marts prognose ¹	
	2015	2016	2015	2016
OECD-medlemmer				
USA	2,0	2,8	-1,1	-0,2
Japan	0,7	1,4	-0,3	0,0
Canada	1,5	2,3	-0,7	0,2
<i>Euro-området</i>	<i>1,4</i>	<i>2,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>
Tyskland	1,8	2,5	0,1	0,3
Frankrig	1,5	1,9	0,4	0,2
Italien	1,2	1,7	0,6	0,4
Grækenland	0,1	2,3	-2,2	-1,0

¹ For Grækenland, Danmark og Rusland er sammenligningsgrundlaget dog OECD Economic Outlook November 2014, No. 96

Storbritannien	2,4	2,1	-0,2	-0,4
Danmark	1,9	2,3	0,5	0,5
Ikke-OECD-medlemmer				
Kina	6,8	6,7	-0,2	-0,2
Indien	7,3	7,4	-0,4	-0,6
Brasilien	-0,8	1,1	-0,3	-0,1
Rusland	-3,1	0,8	-3,1	-0,8
Verden	3,1	3,8	-0,9	-0,5

For de øvrige OECD-lande ligger OECD-prognosen godt i tråd med andre fremskrivninger fra blandt andre IMF og EU-Kommissionen. OECD har foretaget en kraftig nedjustering til forventningerne om den økonomiske udvikling i Grækenland som følge af den vedvarende uenighed mellem Grækenland og landets kreditorer om det fortsatte hjælpeprogram. OECD's prognose bygger på den antagelse, at Grækenland vil kunne undgå en statsbankerot og opretholde sit medlemskab af euroen. OECD betoner, at disse antagelser er forbundet med betragtelig usikkerhed. For de øvrige euro-lande forventer OECD generelt lidt kraftigere vækst som følge af ECB's opkøbsprogram, hvilket på den anden side svækker væksten i Storbritannien som følge af den ugunstige udvikling i landets vekselkurs ift. euroen. Forventningerne om kraftig vækst gælder i øvrigt også for Irland, Portugal og Spanien, der tidligere modtog hjælpelån fra de andre euro-lande og IMF.

For ikke-OECD-medlemslandene forventer OECD, at opbremsningen i den økonomiske vækst i Kina vil gå lidt hurtigere end tidligere skønnet. Brasilien og navnlig Rusland rammes hårdt af de lave råstofpriser, ikke mindst faldet i olieprisen. For Rusland forstærkes denne effekt yderligere af de økonomiske sanktioner mod landet samt det russiske importforbud for fødevarer fra en række lande, hvilket har øget forbrugerpriserne og dermed mindsket det private forbrug.

h. World Summit on Information Society (WSIS)

I 2003 og 2005 blev der afholdt to verdenstopmøder om informationssamfundet (WSIS) mhp. at opfylde 2015-målene og bygge bro over det digitale skel mellem rige og fattige lande. Her blev en lang række initiativer til kapacitetsopbygning af informations- og kommunikationsteknologi (IKT) introduceret. Det andet WSIS-topmøde i Tunis i 2005 førte til anbefalinger om forvaltning af internettet og introducerede Internet Governance Forum (IGF) – et såkaldt multistakeholder forum, hvor regeringer, den private sektor, civilsamfund og den akademiske verden på lige fod drøfter fremtidens internet. Der er gennemført årlige opfølgninger med de involverede af FN's sektororganisationer i det Genève-baserede WSIS-forum, ligesom der har været opfølgninger i Commission on Science and Technology for Development (CSTD) under ECOSOC. I FN's Generalforsamling nåede man i efteråret 2014 til enighed om en resolution, 'Information and Communication Technologies for

Development' (ICT4D)', ligesom der er planlagt en WSIS+10 evalueringsproces under den 70. Generalforsamling, der afsluttes med et højniveaumøde i december 2015.

I de kommende drøftelser om WSIS+10-processen, herunder også slutdokumenter for højniveaumødet, er der klare forskelle at spore i forhandlingspositionerne. Bl.a. EU og USA ønsker, at IKT fortsat indgår i FN's udviklingsmål, men at dette også sker med inddragelse af alle relevante ikke-statslige interessenter. Dette står i modsætning til størstedelen af landene i G77, der ønsker dagsordenen styret af staterne. Denne uenighed udkrystalliseres på spørgsmålet om forvaltningen af internettet og fornyelsen af IGF's mandat, som ventes at dominere drøftelserne. Her står EU og USA fast på nødvendigheden af en model, hvor regeringer, internationale organisationer, den private sektor, det tekniske fællesskab, civilsamfund og den akademiske verden inddrages, ligesom man gerne ser IGF forlænget. G77 forsinker beslutningen om sidstnævnte og ventes at flytte fremtidige drøftelser om emnet over i statsligt-styrede internationale fora som den Internationale Telekommunikations Union, ITU.

Danmark bakker fuldt ud op om multistakeholder-modellen i fremtidige forhandlinger både om forvaltningen af internettet og om inklusion af IKT i FN's udviklingsmål. Danmark foreslår en femårig forlængelse af IGF og søger at undgå, at drøftelserne om IKT i FN's udviklingsmål bliver taget som gidsel i uenigheden om internetforvaltning. Opbygning af IKT i udviklingslande kan ses i sammenhæng med den danske udviklingsstrategi "Retten til et bedre liv", der bygger på en menneskerettighedsbaseret tilgang til udvikling, og hvor IKT kan spille en central rolle, særligt ift. at sikre principperne om deltagelse og åbenhed.

i. Seksuel og Reproductiv Sundhed og Rettigheder og hiv/aids

For Danmark er Seksuel og Reproductiv Sundhed og Rettigheder (SRSR) et højtprofileret, værdipolitisk emne, som har stor indflydelse på både den sociale og økonomiske udvikling i partnerlande – især på kvinders og unge pigers udviklingspotentiale og udviklingsmuligheder. Den moderne forståelse af SRSR udspringer fra den Internationale Konference om Befolkning og Udvikling (ICPD) i Kairo i 1994, hvor verdenssamfundets tilgang til befolkningspolitik ændrede sig fra kontrol og befolkningsbegrænsning til en rettighedsbaseret tilgang.

Danmark arbejder aktivt for at øge forståelsen for og opbakningen til Kairo-handlingsprogrammet og ser det som centralt for opnåelsen af alle 2015-målene og især målene om ligestilling, børnedødelighed, mødre dødelighed og bekæmpelse af hiv/aids.

Siden 2010 er SRSR-begrebet og centrale dele af Kairo-handlingsprogrammet dog kommet under stort politisk pres fra religiøse og konservative kræfter. Modstanden, som kommer til udtryk under forhandlinger i EU og forskellige FN fora, går primært på emnerne "reproduktive rettigheder" (hvor modstanden især fokuserer på sikker abort), adgang til prævention (især for unge), seksualundervisning, seksuel orientering (herunder modstand mod at anerkende homoseksualitet) og begrænsning af ligestillings- og kønsbegreberne til et spørgsmål om enten at være født til at blive kvinde/mor eller mand/far inden for et traditionelt familiemønster.

Over de seneste år har Danmark og en række ligesindede lande arbejdet tæt sammen med FN's Befolkningsfond (UNFPA) for at skabe fornyet politisk momentum for Kairo-dagsordenen frem mod markeringen af 20-året for ICPD i 2014 og vedtagelsen i 2015 af de nye Verdensmål. I oktober 2012 blev en højniveaugruppe (High Level Task Force for ICPD) oprettet, hvor bl.a. H.K.H. Kronprinsesse Mary er medlem. Gruppens formål er at fremme ICPD-dagsordenen, især de dele som omhandler seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder. Herudover har Danmark i 2014 sammen med Nederlandene og de to amerikanske, private fonde Hewlett Foundation og Packard Foundation taget initiativ til en ny multi-donor indsats "AmplifyChange", der søger at styrke civilsamfundsstemmen i udviklingslande for seksuelle og reproduktive rettigheder.

Overordnet set har mobiliseringen givet tilfredsstillende resultater, men der har også været skuffelser. En global ICPD evalueringsrapport i 2014 kastede lys over fremskridt og resultater samt de fortsatte udfordringer for gennemførelsen af Kairo-handlingsprogrammet. Analysen gav dog ikke tilstrækkeligt opbakning til den afgørende samling i FN's Befolkningskommission i foråret 2015. Her måtte man, trods en ihærdig indsats fra Danmark og ligesindede lande, opgive at få vedtaget et slutdokument.

Omvendt er det lykkedes at få vigtige SRSR elementer reflekteret i udkastet til de nye Verdensmål vedrørende ligestilling og sundhed. Fra dansk side vil man arbejde for, at SRSR i maksimalt omfang bliver indarbejdet i de tilhørende indikatorer.

Det er fortsat en betydelig udfordring at få EU til at anlægge en progressiv og aktiv profil på SRSR-området, da enkelte medlemslande ikke kan tilslutte sig en fælles linje og konsekvent holder EU tilbage. EU må derfor ofte ty til tidskrævende interne forhandlinger og forbehold, hvilket begrænser EU's ageren. Efter pres fra især Frankrig, Holland, Sverige og Danmark vedtog EU i maj 2015 rådskonklusioner om ligestilling og udvikling med større fokus på SRSR. Konklusionerne vil danne rammen for EU's videre arbejde med emnet i FN's Generalforsamling.

Ift. hiv/aids vedtog FN's medlemslande et politisk balanceret slutdokument ved et højniveaumøde i 2011 med en række tidsbestemte målsætninger for den fremtidige indsats bl.a. om universel adgang til hiv-forebyggelse, behandling, støtte og omsorg, adgang til medicinsk behandling, halvering af seksuelt overført smitte, halvering af smitte blandt stofbrugere og udryddelse af vertikal (mor-til-barn) smitte. Højniveaumødet understregede behovet for øget fokus på stigma, diskrimination og menneskerettigheder i overensstemmelse med danske interesser. Der er sket fremdrift på en lang række af disse målsætninger, men man er ikke i mål. Ifølge UNAIDS er målet om at udrydde aids som en folkesundhedsrisiko i 2030 inden for rækkevidde, men det vil kræve en kraftigt forøget investering, særligt frem til 2020. Investering på nuværende niveau vil ifølge UNAIDS indebære en stigning i nye smittetilfælde og i aids-relaterede dødsfald. Der afholdes et nyt højniveaumøde om hiv/aids i 2016.

j. Uddannelse

Adgang til kvalitetsuddannelse for alle er altafgørende for et lands forandring fra udviklingsland til højt udviklet land. Gennem uddannelse bliver landets borgere bedre i stand til at tage ansvar for deres eget liv og deltage i opbygningen af demokratiske samfund, hvor grundlæggende menneskerettigheder respekteres. Uddannelse er derfor en central forudsætning for forandring på en række vigtige områder som f.eks. sundhed, ligestilling og styrkelse af indsatsen på miljø og klimaområdet. En uddannet befolkning med udsigt til et godt liv vil også være mindre tilbøjelig til at blive radikaliseret. Retten til uddannelse er dermed et bærende element i den menneskerettighedsbaserede danske udviklingsstrategi.

Danmark støtter ambitiøse, universelle Verdensmål for uddannelse med fokus på gratis grunduddannelse til de fattigste med særlig vægt på kvalitet, lige adgang for piger og drenge samt særligt udsatte grupper, herunder børn i konfliktområder og skrøbelige stater.

Globalt er der sket store fremskridt på uddannelsesområdet siden formuleringen af 2015-målene i 2000. Ni ud af ti børn går nu i grundskole. Antallet af piger, der kommer i skole, er mere end fordoblet de sidste 25 år, og samlet set er pige-drenge-ratioen i grundskolen nu 95/100 i lavindkomstlandene. Tallet dækker dog over store regionale forskelle. Globalt anslås det, at hvert femte barn i mellemskole-alderen ikke går i skole. Denne andel er stort set uforandret siden 2007.

Generelt har finansieringen til uddannelsessektoren fra de traditionelle udviklingsdonorer været vigende og fragmenteret de seneste år. Samlet er der siden 2008 udbetalt 65,2 mia. USD til uddannelsessektoren. Den bilaterale andel af udviklingssamarbejdet på uddannelsesområdet overstiger den multilaterale med mere end 3 gange. Mens den bilaterale andel er uforandret siden 2011, er den multilaterale andel svagt faldende.

Danmark indgår i gruppen af internationale støtter til det Globale Partnerskab for Uddannelse (GPE). Gennem partnerskabet mellem donorer, udviklingslande, multilaterale og FN-organisationer, den private sektor og civilsamfundsorganisationer støttes udviklingslandenes nationalt-forankrede uddannelsessektorplaner. Her er fokus ligeledes primært på grunduddannelse til de fattigste og mest udsatte. Af de anslåede 58 mio. børn i grundskolealderen, der ikke går i skole, lever 41 mio. eller 71 pct. af dem i GPE-udviklingspartnerlande og 82 pct. eller 33,5 mio. af disse børn lever i konfliktområder eller skrøbelige stater.

Danmark har også deltaget aktivt i FN's Generalsekretærs Global Education First Initiative (GEFI), hvor Danmark er udpeget som "champion" for uddannelse på globalt plan. Da GEFI har været knyttet til 2015-målene og grundet den nuværende generalsekretærs særlige vægt på uddannelse, vil der i løbet af det kommende år skulle tages stilling til en fortsættelse af GEFI. Fra dansk side støttes en fortsat højtprofileret indsats af FN på området.

k. Migration og udvikling

De på verdensplan fortsat stigende flygtninge- og migrationsstrømme udgør en omfattende udfordring. En målrettet udviklings- og humanitær indsats, der adresserer disse strømme, er en kompleks opgave. Det skyldes bl.a. at strømningerne består af såvel økonomiske migranter som reelle flygtninge. Samtidig er migration et centralt og uomgængeligt aspekt af en globaliseret verden. Et af elementerne i den samlede internationale indsats ift. håndteringen af migrationsudfordringen er at imødegå de grundlæggende årsager til strømningerne, såsom manglende fremtidsudsigter og beskæftigelsesmuligheder samt ikke mindst krige og konflikter. I den forbindelse er det en vigtig dansk prioritet at opfordre såvel traditionelle donorlande og vækstøkonomier til at øge niveauet for udviklingsbistand samt de andre EU-lande til at fastholde ambitionen om at efterleve FN målsætningen om 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand og fastsætte en tidramme for opnåelsen.

En anden vigtig dansk prioritet er beskyttelse af flygtninge i deres nærområder. Danmark vil arbejde for en langsigtet og udviklingsorienteret tilgang til håndteringen af flygtningekriser gennem et målrettet samarbejde med bl.a. FN og Verdensbanken og gennem et fortsat engagement i netværket Solutions Alliance, der ledes i fællesskab af Danmark, UNHCR, UNDP, Tyrkiet og International Rescue Committee (IRC).

FN spiller en central rolle i håndteringen af flygtninge- og migrationsudfordringer – både ift. flygtninge, hvor UNHCR har mandatet samt i forhold til migranter, hvor IOM er den ledende organisation. Som opfølgning på FN's højniveaumøde om migration og udvikling i 2006 blev "Global Forum on Migration and Development" oprettet, som er en mellemstatslig og ikke-bindende konsultationsproces, der danner rammen om erfaringsudveksling og nye politiktiltag. Hertil kommer, at FN er en helt central aktør i de internationale bestræbelser på at fremme en fredelig afslutning på krige og konflikter. Migration indgår desuden i flere af delmålene for FN's Verdensmål og omhandler arbejdstagerrettigheder for migranter, ordentlig og ansvarlig forvaltning af migrationspolitikker, nedbringelse af transaktionsomkostninger ved migranternes pengeoverførsler samt kapacitetsopbygning i udviklingslande ift. dataindsamling om bl.a. migrationsstatus.

Danmarks indsats på området sker primært gennem EU. I maj 2015 præsenterede EU-Kommissionen en ny migrationsdagsorden "A European Agenda on Migration", hvor det anføres, at EU vil arbejde for, at FN's Verdensmål omfatter migrationsrelaterede mål og tiltag, der kan bidrage til at skabe grobund for bedre økonomiske muligheder i oprindelseslande. Samtidig vil EU fortsat have fokus på de positive effekter af migration som et middel til at implementere Verdensmålene. EU's reaktion på flygtninge- og migrationsudfordringerne har dog hidtil hovedsageligt rettet sig mod bekæmpelse af menneskesmugling og ulovlig migration.

l. Udviklingen i Afrika

Afrika syd for Sahara er globalt set én af de hastigst voksende vækstregioner, dog fra et meget lavt udgangspunkt. Med undtagelse af Sydafrika, der som kontinentets mest udviklede økonomi har været hårdest ramt af den økonomiske krise, har den gennemsnitlige årlige vækst været på

godt 6 pct. i mere end et årti. På det afrikanske kontinent er bruttonationalproduktet pr. indbygger en tredjedel lavere end blandt de øvrige udviklingslande. Der er store forskelle mellem landene, hvilket dog ikke ændrer billedet af, at Afrika er under hastig forandring. I dag er 21 ud af 48 lande syd for Sahara klassificeret som (lavere) mellem-indkomstlande og med de nuværende vækstrater vil mindst 10 yderligere lande blive klassificeret som mellem-indkomstlande i 2025. Verdensbanken estimerer den gennemsnitlige vækst til at være faldet til 4,5 pct. i 2014, mens den forudsiges at stige til 4,6 pct. i 2015, 4,9 pct. i 2016 og 5,1 pct. i 2017.

Den afrikanske vækst drives frem af en voksende middelklasse, øgede udenlandske investeringer, stigende regional samhandel, bedre regeringsførelse og færre konflikter. Dog er sammenhængen mellem vækst og fattigdomsbekæmpelse svagere end i resten af verden, hvilket bl.a. skyldes en svag fordelingspolitik, der forstærkes af, at de største investeringer i særligt ressourcerige lande koncentrerer sig i udvindingsindustrien og andre kapital-intensive sektorer. Det fremgår af FN's seneste "Millennium Development Goals Report" fra 2014, at ekstrem fattigdom er faldende. Således er andelen af fattige i Afrika syd for Sahara faldet fra 56 pct. i 1990 til 48 pct. i 2010. Ifølge Verdensbankens fremskrivninger er den positive udvikling dog ikke hurtig nok til, at Afrika kan opfylde målsætningen fra 2015-målene om at halvere ekstrem fattigdom i 2015. Vækst i arbejdskraftintensive sektorer som landbrug, industri og forarbejdning vil kunne have en langt større positiv effekt på beskæftigelse og inklusiv økonomisk vækst. Samtidigt vil forvaltningen af Afrikas naturressourcer, investering i social og fysisk infrastruktur og øget integration i regionale og globale økonomiske værdikæder være afgørende for udryddelsen af fattigdom.

En af de vigtigste nøgler til den aktuelle og fremtidige vækst er øget politisk og makroøkonomisk stabilitet. Desuden er forbedringer i rammevilkårene for den private sektor centralt for at øge investeringerne i regionen og fastholde de høje vækstrater. Sikkerhed og stabilitet er endvidere helt afgørende for den økonomiske udvikling. De største økonomiske og sociale udfordringer knytter sig til skrøbelige stater og lande i eller på vej ud af konflikt.

Den seneste vurdering af opnåelsen af 2015-målene fra 2014 viser, at Afrika halter bagud ift. andre regioner i verden, selvom der er stor forskel blandt landene. Den kontinentale tendens er, at der er gjort gode fremskridt mht. indskrivning af børn i grundskolen, ligestilling mellem drenge og piger i skole og adgang til rent drikkevand. På de områder er de afrikanske lande under ét nået mere end halvvejs ift. 2015-målene. Ift. de sundhedsrelaterede 2015-mål om bekæmpelse af mødre- og børnedødelighed ser man, trods spæde forbedringer, ikke ud til at nå målene. Hvad angår beskæftigelse er ledigheden stadig meget høj, især blandt unge. Dette understreger behovet for fortsat støtte til Afrika trods de senere års positive tendenser. De afrikanske lande står over for store udviklingsmæssige udfordringer, hvilket er baggrunden for, at Afrika – og gruppen af skrøbelige og konfliktpåvirkede lande – står centralt i FN's arbejde såvel som i dansk udenrigspolitik. Fra dansk side støttes alle relevante tiltag, der bidrager til at fastholde den internationale interesse for og støtte til Afrika samt sikrer effektive og velkoordinerede indsatser i de enkelte lande.

5. Humanitære spørgsmål, herunder koblingen til udvikling

Mere end halvdelen af jordens befolkning bor i et land, som enten er påvirket af menneskeskabte konflikter eller naturkatastrofer. Samtidig er mere end 59,5 millioner mennesker fordrevet fra deres hjem; enten som flygtninge eller som internt fordrevne. Et tal der forventes at stige. De humanitære behov er historisk høje, og FN vurderer, at knap 82,5 mio. mennesker har behov for humanitær bistand i verdens kriser i 2015.

Menneskeskabte konflikter er den primære årsag til de humanitære kriser, men kriserne forstærkes typisk af en række globale tendenser som klimaforandringer, fattigdom og ulighed, stor befolkningstilvækst, hurtig og utilsigtet urbanisering, stigende migration, samt vand- og fødevareusikkerhed. Selvom færre mennesker i dag dør som følge af en naturkatastrofe, er antallet af personer påvirket af sådanne katastrofer steget. Mange konfliktberørte lande er også udsat for tilbagevendende naturkatastrofer såsom oversvømmelser, tørke, og kraftige storme. Fordrevne er ofte nødsaget til at bosætte sig i skrøbelige og utilstrækkelige boliger, ligesom de ofte er nægtet adgang til at få en indtægt – fra lønarbejde eller privat forretningsdrift – hvilket samlet gør dem særligt sårbare over for naturkatastrofer og ny fordrivelse.

Samtidig er det humanitære system under massivt pres som følge af den voksende kløft mellem det stigende antal humanitære kriser og de voksende humanitære behov over for utilstrækkelige finansielle ressourcer og fraværet af politiske løsninger. FN's Generalsekretær har etableret et højniveaupanel for humanitær finansiering, der skal anvise innovative finansieringsmekanismer. Dertil kommer indskrænkningen af det humanitære rum, som følge af manglende opretholdelse af de grundlæggende humanitære principper om neutralitet og uafhængighed, særligt i komplekse sikkerhedspolitiske kriser. Endeligt kæmper det humanitære system fortsat med behovet for effektivisering og tilpasning ift. den globale humanitære situation og antallet af aktører, der bl.a. stiller store krav til koordination og lederskab. Det humanitære verdenstopmøde i Istanbul i maj 2016 vil være en lejlighed til at adressere udfordringerne.

Danmark arbejder i denne komplekse og vanskelige kontekst for at fremme følgende inden for global humanitær bistand:

- Forsvare og udbrede de humanitære principper som grundlag for humanitær bistand. Den danske humanitære strategi hviler af samme grund på disse principper. Det er centralt at fastholde denne tilgang i alle former for humanitære situationer. Danmark tilslutter sig de internationale retningslinjer, der er udviklet for samarbejdet mellem humanitære og militære aktører.
- Styrke forebyggelse og ikke blot respondere, når krisen først er brudt ud, eller katastrofen har ramt. Det betyder at styrke sårbare samfunds evne til at modstå kriser, at arbejde aktivt med konfliktforebyggelse og at fremme samfunds evne til at håndtere egne kriser bedst muligt. Det nødvendiggør en ny måde at tænke udvikling på, og forebyggelse bør dermed indarbejdes som en central del af de strategier, der ligger til grund for udviklingsbistand i bred forstand, ligesom humanitær bistand i langt højere grad skal have en bæredygtig styrkelse af modstandskraft for øje.

- Styrke evnen til at bygge bro mellem humanitær bistand og langsigtet udvikling. Det er en nødvendig forudsætning for en vellykket, varig genopbygning af samfund, der har været ramt af kriser eller katastrofer. Ligeledes er varige løsninger for flygtninge og internt fordrevne helt afhængige af, at sådanne løsninger fremmes som en del af en samlet udviklingsdagsorden. Danmark arbejder derfor for styrket koordination mellem humanitære aktører og udviklingsaktører og for udvikling af fleksible og risikovillige finansieringsmekanismer. I den forbindelse har Danmark sammen med FN's Flygtningehøjkommissariat, FN's Udviklingsprogram, International Rescue Committee og den colombianske regering ført an i etableringen af et netværk for samarbejde om varige løsninger for flygtninge og fordrevne – Solutions Alliance – som vil være den fremtidige ramme for et internationalt samarbejde om løsningsorienterede indsatser i flygtningekriser.
- Styrke anerkendelse af myndigheder, civilsamfundsorganisationer og erhvervsliv på lokalt og nationalt plan i katastroferamte lande som de helt centrale aktører i humanitære kriser. Det internationale samfund skal derfor fokusere på at fremme varige løsninger gennem kapacitetsopbygning af nationale og lokale aktører. Samtidig skal regionale organisationer inddrages mere, bl.a. også for at fremme syd-syd samarbejde om kapacitetsopbygning og katastrof håndtering. Kun når nationale aktører ikke er tilstrækkeligt villige eller i stand til at løfte opgaven, skal det internationale humanitære miljø træde til med operationel kapacitet og styring og med et klart fokus på beskyttelse. Det vil især være tilfældet, når nationale magthavere ikke lever op til deres beskyttelsesmæssige forpligtelser.
- Støtte forberedelsen og afholdelsen af et konstruktivt humanitært verdenstopmøde i Istanbul i maj 2016. På topmødet vil FN og dets medlemsstater samt de humanitære organisationer skulle drøfte håndteringen af det massive pres på det internationale humanitære system og anvise nye veje. Det vil være vigtigt at involvere centrale udviklingsaktører, herunder UNDP og Verdensbanken, for at sikre udviklingsorienterede løsninger i de langvarige kriser. Danske hovedprioriteter er: (i) beskyttelse af konfliktramte befolkninger, herunder fokus på dels humanitære indsatser i væbnede konflikter og behovet for politiske løsninger, og dels fremme respekten for den humanitære folkeret og beskyttelse af civile; (ii) styrket sammenhæng mellem humanitære og udviklingsindsatser gennem dels helhedsorienterede indsatser, og dels styrkede indsatser for at skabe varige løsninger for flygtninge og internt fordrevne og (iii) nye tilgange til en styrkelse af humanitær finansiering, herunder i partnerskab med den private sektor.

6. Menneskerettigheder

a. Generelle spørgsmål

Respekten for menneskerettigheder er fundamental for alle menneskers liv, integritet og værdighed samt en forudsætning for international stabilitet, varig fred, sikkerhed og udvikling. For Danmark er international fremme og beskyttelse af menneskerettigheder et højt prioriteret indsatsområde, som gennemføres i alle dele af udenrigspolitikken, herunder i relation til udviklingsbistand og eksportfremme med generelle krav til danske virksomheders CSR-indsats.

Danmark fastholder en stærk og aktiv profil i internationalt samarbejde for at fastholde de internationale normer og principper, der gælder i dag, og for at styrke efterlevelse af menneskerettigheder i hele verden og dermed individets eller udsatte gruppers mulighed for et liv, hvor dets grundlæggende rettigheder respekteres.

Den centrale platform i FN's menneskerettighedsarbejde er Menneskerettighedsrådet. Ligesom Generalforsamlingen omfatter Rådets mandat alle menneskerettighedsspørgsmål, såvel tematiske som landespecifikke. Danmark er p.t. ikke medlem af Rådet, men deltager meget aktivt i de forhandlinger om menneskerettighedernes fortolkning og udvikling, som finder sted ved de tre årlige sessioner. Arbejdet i såvel Rådet som Generalforsamlingen præges fortsat af en debat om grundlæggende værdipolitiske spørgsmål, hvor en række lande indtager holdninger, der kan føre til udvanding og underminering af visse menneskerettigheder og af Rådets troværdighed. Der er fortsat et stærkt pres på princippet om menneskerettighedernes universalitet med initiativer i forskellige FN-organer, hvor nogle medlemslande søger at udhule menneskerettighedsbegrebet med ønsker om at flytte grænsefladerne mellem ytringsfrihed, religions- og trosfrihed og religiøs intolerance. Dette sker bl.a. under henvisning til respekt for religioner eller forsøg på at sætte grænser for menneskerettighedernes anvendelighed ifm. 'traditionelle værdier' eller national lovgivning.

Danmark arbejder for, at menneskerettighederne respekteres uden forskelsbehandling af nogen art; at menneskerettighederne anerkendes og efterleves i alle lande uanset styreform, kulturel og social baggrund eller andre forskelle; at det internationale menneskerettighedsværn udbygges, især gennem styrkelse af det internationale overvågningssystem; samt at eventuelle bestræbelser på at underminere menneskerettighedsmekanismernes uafhængighed, integritet og effektivitet bliver imødegået. Danmark lægger desuden stor vægt på at sikre, at polarisering i FN-arbejdet undgås mhp. at finde en fælles platform, hvor internationalt samarbejde og dialog kan etableres for at udfordre blokdommen i FN-arbejdet. Henset til den betydning FN's indsats har på menneskerettighedsområdet, arbejder Danmark tillige for, at menneskerettighedsarbejdet sikres fornødne ressourcer således, at det kan udføres på en sagligt forsvarlig og effektiv måde.

Der lægges vægt på, at FN ikke afskæres fra at behandle menneskerettighedssituationen i enkeltlande. Derfor støttes bestræbelser på, at de internationale menneskerettighedsinstitutioner, herunder FN's Højkommissær for Menneskerettigheder samt de Særlige Rapportører og arbejdsgrupper udpeget af Menneskerettighedsrådet sikres uafhængighed og uhindrede muligheder for at udføre deres hverv i alle lande. Landesituationer vil blive rejst, når situationen tilsiger det, og grundlaget herfor er til stede. EU står hvert år bag initiativer vedrørende menneskerettighedssituationen i enkeltlande. Beslutningen om initiativer, som EU skal fremme i år, vil blive truffet op til Generalforsamlingens åbning.

b. Afskaffelse af tortur og dødsstraf

Bekæmpelse af tortur er en mærkesag i dansk udenrigspolitik. Gennem en årrække har Danmark fremlagt en omfattende årlig generalforsamlingsresolution mod tortur. Der blev i 2013 vedtaget en toårig cyklus for resolutionsarbejdet: En generel resolution fremsættes i FN's Generalforsamling i ulige år og en tematisk resolution i FN's Menneskerettighedsråd i lige år.

Danmark fremsætter således en generalforsamlingsresolution mod tortur under FN's 70. Generalforsamling. Sideløbende med vedtagelsen af den toårige cyklus for resolutionsarbejdet har Danmark opprioriteret andre aspekter af den danske indsats på området, særligt selve gennemførelsen af torturkonventionen og resolutionerne i praksis. I marts 2014 lancerede Danmark således et globalt initiativ, "Convention Against Torture Initiative" (CTI), sammen med Chile, Marokko, Ghana og Indonesien i FN's Menneskerettighedsråd. CTI har til formål at opnå universel tilslutning til og bedre gennemførelse af Torturkonventionen ved at sætte en positiv og samarbejdende dagsorden med afsæt i, hvordan staterne kan bistå hinanden i kampen mod tortur. FN's 70. Generalforsamling forventes anvendt til at fastholde den internationale interesse for initiativet.

Fra dansk side tages kraftigt afstand fra dødsstraf, som under ingen omstændigheder kan accepteres. Danmark har tiltrådt de relevante internationale regelsæt om dødsstraf og støtter det internationale arbejde bl.a. i FN frem mod en total afskaffelse. Fra dansk side fortsættes støtte til arbejdet for at få alle verdens lande til at forpligte sig til at afskaffe dødsstraf og for at imødegå konkrete henrettelser. EU-landene står samlet i kampen mod dødsstraf. EU har siden FN's 62. Generalforsamling taget initiativ til, at en tværregional gruppe af lande fremlægger en resolution om moratorium for anvendelse af dødsstraffen. Resolutionen er blevet fremlagt og vedtaget ved afstemning i 2007, 2008, 2010, 2012 og 2014, og forventes fremlagt næste gang i 2016. I det omfang spørgsmålet om dødsstraf på anden måde måtte blive bragt op på FN's 70. Generalforsamling, vil delegationen støtte enhver bestræbelse på at afskaffe dødsstraf.

c. Menneskerettigheder og terrorisme

Terrorbekæmpelse er de seneste år rykket endnu højere op på den politiske dagsorden i mange lande. I FN fremlægger Mexico hvert andet år en resolution under Generalforsamlingen, som fremhæver, at menneskerettighederne altid skal overholdes, herunder ved bekæmpelse af terrorisme. Resolutionen støttes sædvanligt af EU-landene. Resolutionsteksten er solid og forhandlingerne af teksten forløber normalt uden større politiske kontroverser. Et emne, der dog kan give anledning til uenighed, er brugen af droner og ønsket om gennemsigtighed i den forbindelse. FN's Særlige Rapportør til fremme og beskyttelse af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder ifm. terrorbekæmpelse har fokuseret på dette emne i sine rapporter. Den Særlige Rapportør afrapporterer almindeligvis til Generalforsamlingens 3. udvalg, og der afgives sædvanligvis et EU-indlæg til brug for dialogen med Rapportøren.

Danmark arbejder for international anerkendelse af, at den globale terrortrussel langsigtet og mest effektivt reduceres ved at fokusere på konfliktløsning, stabilisering og demokratisk udvikling. Multilateralt samarbejde og respekt for menneskerettigheder er fortsat kernebegreber for Danmark og for indsatsen på den internationale scene. Danmark lægger således stor vægt på, at respekten for menneskerettighederne sikres som en integreret del af den fælles indsats mod terrorisme. Der skal fortsat arbejdes på at sikre, at fundamentale retsgarantier og demokratiske spilleregler overholdes i forbindelse med terrorbekæmpelse.

d. Ligestilling og kvinders rettigheder

Med afsæt i en rettighedsbaseret tilgang vil Danmark fortsætte den aktive indsats for ligestilling mellem kønnene og for kvinder og pigers lige rettigheder, lige adgang til ressourcer, finansielle institutioner, sundhedsydelser, uddannelse og arbejdsmarked samt lige muligheder for indflydelse – økonomisk, politisk og socialt. Danmark vil fastholde sin aktive indsats for ligestilling og tale kvinders sag i internationale fora. Det normative rammeverk for Danmarks arbejde med kvinders rettigheder i internationalt regi udgøres fortsat af Beijing-erklæringen og handlingsplanen fra 1995 (Platform of Action), slutdokumentet fra den 23. særlige samling af FN's Generalforsamling (Beijing +5) fra 2000, Kvindekonventionen samt 2015-målene.

Ligestilling mellem kvinder og mænd er både et mål i sig selv og et middel til at opnå en række af 2015-målene og Verdensmålene for 2030. Ved hjælp af stærke alliancer vil Danmark fortsætte med at gå forrest for at fremme ligestilling og kvinders rettigheder. Danmark vil arbejde for at forbedre ligestilling og kønsrelaterede spørgsmål i alle relevante fora samt at skabe betingelser, hvorunder kvinder kan praktisere deres frihed og rettigheder uden diskrimination. Kvinders økonomiske muligheder og politiske deltagelse, herunder kvinders adgang til og kontrol over ressourcer såsom jord samt adgang til finansielle ydelser skal fremmes. Tillige vil Danmark fokusere på staters ansvar for at fjerne alle former for diskrimination og arbejde for, at mænd og drenge inddrages aktivt i bestræbelserne på at skabe ligestilling.

Hovedtemaet for Kvindekommissionens 60. samling i marts 2016 vil være ”Kvinders indflydelse og sammenhængen mellem kvinders indflydelse og bæredygtig udvikling”. Et supplerende tema for samlingen vil være ”Afskaffelse og forebyggelse af alle former for vold mod kvinder og piger”. Danmark vil i den forbindelse arbejde for en styrkelse af de målsætninger, der endnu ikke er opfyldt. Bekæmpelse af vold mod kvinder såvel i fredstid som i konfliktsituationer, kvinders indflydelse (empowerment) og integration af ligestillingsperspektiver i alle relevante sammenhænge (gender mainstreaming), både i FN-organerne og i deres operationelle aktiviteter, tillægges høj prioritet.

Igennem mange år har kønsbegrebet og kvinders seksuelle og reproduktive rettigheder været under angreb fra en alliance bestående af Vatikanstaten, amerikanske anti-abortgrupper, og en række lande, som bl.a. frygter, at kønsbegrebet anvendes som et skalkeskjul for legitimering af homoseksualitet eller ikke ønsker adgang til sikker abort nævnt eksplicit. Fra dansk og nordisk side ses denne udvikling som bekymrende. Flere latinamerikanske og caribiske lande har dog indtaget progressive holdninger til ligestilling mellem kønnene og menneskerettigheder, når der ses bort fra abortspørgsmålet. Trods flere landes forsøg på tilbagerulning af positive ligestillingsnormer lykkedes det gennem en målrettet indsats fra ligesindede lande at opnå en tilfredsstillende politisk erklæring fra Kvindekommissionens 59. Samling. Såvel i som uden for EU-kredsen vil Danmark aktivt samarbejde med ligesindede lande for at imødegå presset fra de kræfter, der ønsker at rulle udviklingen tilbage.

Med oprettelsen af FN-organisationen UN Women i 2010 er der skabt en platform for styrkelse af det internationale ligestillingsarbejde. Danmark vil arbejde for, at organisationen får

en styrket fortalerrolle kombineret med en mere målrettet rolle i gennemførelsen af programmer. Samtidig er det en dansk prioritet, at UN Women samarbejder med hele FN-systemet, såvel på hovedstadsniveau som på landeniveau.

København er valgt som værtsby for den næste Women Deliver konference, som finder sted 17.-19. maj 2016. Konferencen afholdes hvert tredje år og sætter fokus på kvinders og pigers sundhed og rettigheder. Den forventes at samle op mod 5.000 mennesker fra store dele af verden, herunder ministre, parlamentarikere, FN-organisationer, civilsamfundsrepræsentanter og faglige eksperter. Valget af København som værtsby skal bl.a. ses som en anerkendelse af Danmarks langvarige og førende rolle inden for kvinders sundhed og rettigheder. Women Deliver konferencen i København vil være det første store internationale møde om dette emne efter vedtagelsen af de nye Verdensmål. Temaet for konferencen i København vil være opfølgning herpå, herunder hvordan målsætningerne vedrørende seksuel og reproduktive sundhed og rettigheder kan operationaliseres.

e. Oprindelige folks rettigheder

Oprindelige folks rettigheder er et prioritetsområde for Danmarks internationale menneskerettighedsarbejde. Arbejdet udføres i tæt og godt samarbejde med Grønlands Selvstyre. Inddragelse i beslutningsprocesser er det overordnede fokus for det danske arbejde med oprindelige folks rettigheder. Arbejdet har til formål at sikre, at oprindelige folk ikke diskrimineres, og at de på lige vilkår med andre befolkningsgrupper bliver inddraget i de samfundsmæssige processer, som er relevante for dem.

Danmark yder økonomiske bidrag til forskellige FN-fonde og organisationer med fokus på oprindelige folks rettigheder. Bidragene muliggør bl.a., at oprindelige folk kan deltage i vigtige møder i FN for at tale deres sag. Det forventes, at et eller flere lande fra den latinamerikanske gruppe vil fremlægge en resolution vedrørende oprindelige folks rettigheder under FN's 70. Generalforsamling. Danmark vil sammen med Grønland deltage aktivt og konstruktivt i forhandlingerne herom. Fokus vil være på at sikre opfølgning på resultatet fra Verdenskonferencen om Oprindelige Folk, der blev afholdt i september 2014, herunder særligt spørgsmålet om oprindelige folks deltagelse i FN. Der ventes også at blive afgivet et fællesnordisk indlæg.

f. Ytringsfrihed, religionsfrihed og beskyttelse af religiøse minoriteter

Der forhandles traditionelt to resolutioner årligt vedrørende religionsfrihed: 1) EU's resolutionsforslag om religions- og trosfrihed og 2) OIC's (Organization of Islamic Cooperation) resolutionsforslag om bekæmpelse af intolerance, diskrimination og vold mod personer på baggrund af religion eller tro.

Det centrale stridspunkt i forhandlingerne om disse resolutioner er balancen mellem ytringsfrihed og religionsfrihed over for hensynet til respekt for religioner. EU arbejder sammen med USA og ligesindede for at værne om ytringsfriheden og religionsfriheden. OIC fokuserer på at fremme respekten for religion på bekostning af individets rettigheder. Dette er i

en årrække sket med entydig henvisning til islam og beskyttelse af muslimers religiøse følelser. Der er på det seneste kommet en vis opblødning i retorikken, om end næppe af det egentlige mål med resolutionen.

OIC's resolutionsforslag om bekæmpelse af intolerance, diskrimination og vold mod personer på baggrund af religion eller tro blev fremsat for første gang i 2011 og vedtaget enstemmigt, efter det var blevet forhandlet på plads af Pakistan på vegne af OIC sammen med USA og EU. Efter resolutionens vedtagelse opgav Pakistan sammen med resten af OIC deres krav om, at religioner - især islam - skulle opnå menneskeretlig beskyttelse, og at religionsforhåelse dermed blev en menneskeretlighedskrænkelse. På samme måde lykkedes det med henvisning til menneskerettighedernes universelle beskyttelse af det enkelte individ – uanset hvem denne er, og hvor vedkommende lever – at imødegå et krav fra OIC om etablering af et særligt observatorium til overvågning af muslimers forhold i Europa samt evt. europæisk forhåelse af islam. Et krav der blev rejst på baggrund af bl.a. de danske karikaturtegninger. Under marts-samlingerne i Menneskerettighedsrådet samt i FN's Generalforsamling i 2012, 2013 og 2014 har Pakistan på vegne af OIC igen fremlagt og fået vedtaget tilsvarende resolutionsudkast med konsensus. Stigende intern uenighed i OIC-gruppen har betydet, at der er pres for at stramme teksten, evt. på bekostning af en fortsat konsensusvedtagelse.

Forhandlingerne af EU's resolutioner om religions- og trosfrihed pågår parallelt med forhandlingerne om OIC-teksten, og det er under marts-samlingerne i Menneskerettighedsrådet samt i Generalforsamlingen lykkedes at få vedtaget stærk tekst med bl.a. anerkendelse af retten til at ændre sin religion. Danmark arbejder for at styrke såvel ytringsfriheden og religionsfriheden som andre fundamentale menneskerettigheder, samt for at mandaterne for FN's rapportører for henholdsvis religionsfrihed og ytringsfrihed fastholdes. Desuden vil Danmark fortsat tage afstand fra forsøg på at udvande indholdet af religionsfriheden samt ytringsfriheden, samt forsøg på at dreje menneskerettighedernes fokus væk fra beskyttelse af individet. Særligt i lyset af de vidt spredte og særdeles grove menneskeretlighedskrænkelser, der sker med afsæt i religion, vil Danmark arbejde for at fremme beskyttelse af religiøse mindretal, herunder de kristne mindretal i Mellemøsten.

I forhandlingerne om mindretalsbeskyttelse vil Danmark tage udgangspunkt i beskyttelse af alle religiøse minoriteter, fordi netop menneskerettighedernes universalitet hidtil er blevet brugt til at imødegå krav om særstatus for islam og muslimer i Europa. En fravigelse fra denne linje kan forventes at udløse krav fra OIC om genoptagelse af disse to emner.

g. Racisme

I 2009 afholdtes konferencen Durban II som opfølgning på FN's Verdenskonference i 2001 (Durban I) mod racisme, racediskrimination, fremmedhad og beslægtet intolerance. Slutdokumentet vurderes at være et vigtigt bidrag til at fremme den internationale indsats mod racisme. Dokumentet understreger bl.a., at menneskerettighederne er til for at beskytte individer og ikke ideologier eller religioner. Danmark støtter slutdokumentet fra 2009 og vil således også kunne støtte eventuelle generelle og positive referencer til dokumentet i kommende politiske erklæringer og resolutioner. Racismeområdet er præget af politiske

udfordringer, til tider med udfald mod Israel og beskyldninger fremført mod de vestlige lande om de vestlige kolonimagters undertrykkelse af andre folk, slavehandlen samt nutidige udtryk for racisme i form af bl.a. islamofobi, fremmedhad og misbrug af ytringsfriheden.

Danmark arbejder konstruktivt for fælles fodslag i den internationale kamp mod racisme, racediskrimination, xenofobi og intolerance. Danmark arbejder for, at fokus fastholdes på staternes gennemførelse af eksisterende internationale forpligtelser og normer på området for at sikre konkrete fremskridt. Danmark vil endvidere fortsat arbejde imod begrænsninger af ytringsfriheden, der ikke er i overensstemmelse med menneskeretten. Danmark vil også modsætte sig ethvert forsøg på at få fremstillet diskrimination eller intolerance på grundlag af religion som en ny form for racisme, gå imod forsøg på at etablere nye internationale standarder i forbindelse med racismebekæmpelse eller nye fora i FN til monitorering af området samt arbejde imod omtale af kompensation for slaveriet.

Danmark har visse gange stemt imod Durban-resolutioner efter en konkret vurdering af resolutionens indhold, forhandlingsprocessen og ligesindede EU-landes tilgang til stemmeafgivelse. De seneste år har der været en vis uenighed internt i EU med vekslende meldinger om stemmeafgivelse i forbindelse med vedtagelse af Durban-resolutionen.

h. Børns rettigheder

Fremme af børns rettigheder er en prioritet, som Danmark søger at fremme dels normativt gennem multilaterale organisationer som FN, dels gennem dansk bistand. Børn er, som alle mennesker, beskyttet af menneskerettighederne. De har dog en række særlige behov, idet de er blandt de mest udsatte grupper ift. eksempelvis fattigdom, konflikter og naturkatastrofer. Danmark støtter således arbejdet for at fremme og beskytte børns rettigheder i erkendelse af deres særlige behov.

Danmark bakker aktivt op om FN's arbejde for at sikre børns og unges rettigheder. Der lægges især vægt på at fremme gennemførelsen af FN's Konvention om Barnets Rettigheder fra 1989 og tillægsprotokollerne vedrørende salg af børn, børneprostitution og børnepornografi og børns inddragelse i væbnede konflikter. I maj 2015 besluttede Folketinget, at Danmark skal ratificere den 3. tillægsprotokol til FN's Børnekonvention, som indeholder en individuel klageadgang til FN's Børnekomité.

Børn er den mest udsatte gruppe i fattige samfund, hvorfor Danmark bl.a. arbejder for at fremme deres rettigheder og behov i overensstemmelse med FN's Børnekonvention og relevante ILO-konventioner. Danmark arbejder ligeledes for afskaffelse af de værste former for børnearbejde og for beskyttelse af børn mod økonomisk udnyttelse og mod at udføre arbejde, som er farligt, griber ind i barnets uddannelse eller som på anden måde skader barnets sundhed, fysiske, psykiske eller sociale udvikling.

EU og den latinamerikanske gruppe (GRULAC) skiftes til at fremlægge en omnibus-resolution om børns rettigheder. Under FN's 70. Generalforsamling står EU for at fremlægge børneresolutionen, der skal omhandle børns ret til uddannelse. Fra dansk side arbejdes der for

at sikre, at der indgår stærkt sprog om vigtigheden af seksualundervisning samt fremme af kønsligestilling i uddannelsessammenhænge. Derudover vil Danmark arbejde for at sikre den lige adgang til uddannelse for alle børn, ligesom det er en dansk mærkesag, at kvaliteten af uddannelser fremmes. Endelig vil man fra dansk side arbejde for at sikre uddannelse til særligt udsatte børn i skrøbelige situationer.

i. Rettigheder for personer med handicap

På handicapområdet arbejder Danmark for at fremme inklusion, lige muligheder, øget selvbestemmelse og respekt for forskellighed. Dansk handicappolitik tager udgangspunkt i 4 grundprincipper: 1) ligebehandlingsprincippet, der handler om, at alle skal have lige muligheder; 2) kompensationsprincippet, hvor kompensation gives for at overkomme de barrierer, der forhindrer personer med handicap i at deltage i samfundslivet på lige fod med andre; 3) sektoransvarlighedsprincippet, der handler om ansvarsfordelingen på handicapområdet og; 4) solidaritetsprincippet, der betyder, at de fleste sociale ydelser – også på handicapområdet – betales over skatterne, og som udgangspunkt stilles gratis til rådighed for de borgere, der har behov for hjælp.

Danmark ratificerede FN's konvention om rettigheder for personer med handicap i 2009, og konventionen er en vigtig ramme for arbejdet med handicapområdet i Danmark. Formålet med konventionen er at fremme, beskytte og sikre, at alle personer med handicap får fuldt udbytte af alle menneskerettigheder og grundlæggende rettigheder samt at fremme respekten for forskellighed. I 2014 tiltrådte Danmark den valgfri protokol til konventionen om individuel klageadgang til FN's Handicapkomité.

Danmark arbejder løbende med gennemførelse af konventionen og afrapporterede for første gang til FN's Handicapkomité i 2011. Danmark blev eksamineret af komitéen i september 2014.

7. Institutionelle og finansielle spørgsmål

a. EU's rolle i FN

Med Lissabon-traktatens ikrafttræden fik EU fuld status som juridisk person med forøget kapacitet til at optræde på den internationale scene, hvormed Udenrigsrepræsentanten og EU-delegationerne sikrer Unionens repræsentation ved FN i anliggender vedrørende den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik. EU-delegationerne varetager således den rolle, som det roterende formandskab ved medlemsstaterne tidligere varetog.

På EU's foranledning vedtog FN's Generalforsamling i maj 2011 en resolution, som afspejlede den ændrede arbejdsdeling mellem EU-delegationen og de roterende formandskaber. Resolutionen indebærer bl.a., at EU's repræsentant på lige fod med EU medlemslandene har mulighed for at tale under åbningsdebatten i Generalforsamlingen, ligesom EU er blevet tillagt en række minimumsrettigheder, såsom retten til at svare, stille forslag og minde om forretningsordenen.

Erfaringer fra tidligere Generalforsamlinger har været, at et manglende fokus fra EU's side i nogle tilfælde har kunnet påvirke den reelle indflydelse i forhandlingerne. Medlemsstaterne og Kommissionen arbejder derfor til stadighed på at fastlægge skarpere prioriteter for arbejdet i Generalforsamlingen. I EU-sammenhæng er der vedtaget et overordnet prioritetspapir for den 70. Generalforsamling samt mere fokuserede papirer for arbejdet i de enkelte komitéer. Prioritetspapiret har tre overordnede fokusområder under overskrifterne: Effektiv multilateralisme; En sikker verden og Vor fælles fremtid. Herunder vil EU især fokusere på styrkelse af multilaterale partnerskaber og FN's effektivitet ved gennemførelse af nødvendige reformer; freds- og sikkerhedsrelaterede evalueringer, nedrustning og terrorbekæmpelse; 2030 Dagsordenen, udviklingsfinansiering og bæredygtig udvikling, herunder klimaforandringer; fremme af menneskerettigheder, beskyttelse af det humanitære råderum og kønsspørgsmål; samt opretholdelse af et åbent, frit og sikkert cyberspace.

Gennem de seneste år har EU arbejdet på et initiativ om at styrke og samordne EU's og FN's samarbejde inden for fred og stabilitet. Således har EU fremsendt bidrag til de tre igangværende evalueringer af FN's fredsoperationer, fredsopbygningsarkitektur og sikkerhedsrådsresolution 1325 om kvinder, fred og sikkerhed, som fokuserede på at styrke kohærens mellem de tre evalueringer, samt på realistisk og sammenhængende opfølgning (se punkt 3 a).

b. Institutionelle reformer på bæredygtighedsdagsordenen

På Rio+20 topmødet i 2012 blev det besluttet, at FN's Generalforsamling og Det Økonomiske og Sociale Råd (ECOSOC) fortsat skulle være centrale beslutningstagende organer inden for bæredygtighedsdagsordenen. Derudover lagde man grunden for en række organisatoriske nyskabelser. Bl.a. mødes Højniveauforummet for Bæredygtig Udvikling (HLPF), der afløste FN-Kommissionen for Bæredygtig Udvikling (CSD) i 2013, på stats- og regeringschefniveau hvert fjerde år, og på minister- og ekspertniveau i de mellemliggende år. HLPF afholdt i juni og juli 2015 sit årlige ministermøde under ledelse af ECOSOC-formanden med fokus på 2030 Dagsordenen.

Til forskel fra øvrige ECOSOC-møder har HLPF deltagelse fra alle lande og beslutningskompetence ift. bl.a. at fremsætte anbefalinger om bæredygtig udvikling, herunder om globale fremskridt i gennemførelsen af forpligtelserne. ECOSOC's evalueringsmekanisme, der hidtil har været benyttet i den årlige monitorering af 2015-målenes indfrielse, vil fra 2016 blive placeret i HLPF, hvilket styrker mulighederne for, at forummet vil få en vigtig rolle i monitoreringen af gennemførelsen af målsætningerne i 2030 Dagsordenen.

FN's miljøprogram (UNEP) holdt den første Miljøforsamling (UNEA) i juni 2014 i Nairobi, hvor drøftelserne fokuserede på Verdensmålene og 2030 Dagsordenen, samt ulovlig handel med vilde dyr og planter. Det lykkedes medlemsstaterne at producere et minister-slutdokument, som genkaldte behovet for en styrkelse af UNEP og anerkendte vigtigheden af det første møde i FN's Miljøforsamling som det ledende forum for miljø og den besluttende forsamling til at adressere verdens miljømæssige udfordringer. Derudover understregede dokumentet nødvendigheden af at sikre fuld integration af den miljømæssige dimension i 2030

Dagsordenen. UNEP's finansielle ressourcer fra FN's regulære budget er blevet øget i budgetperioden 2014-15, og Budgetkomitéen for FN's Generalforsamling har lagt op til en gradvis forøgelse over den næste årrække.

c. Reform af de operationelle udviklingsaktiviteter

Under den 67. samling i 2013 vedtog Generalforsamlingen en fireårig resolution om retningslinjer for FN's operationelle aktiviteter, også kendt som Quadrennial Comprehensive Policy Review (QCPR). Der var tale om en stærk resolution, der giver meget udførlige og præcise retningslinjer for FN-systemets udviklingsindsatser. Resolutionen, som skal genforhandles i 2016, danner grundlag for arbejdet med at styrke FN's rolle i en global udviklingsarkitektur under hastig forandring. Ved genforhandlingen i 2016 vil fokus i høj grad være på om FN organisatorisk og operationelt er gearret til at bistå særligt de fattigste medlemslande med at nå de nye Verdensmål (se punkt 4 a).

Resolutionen giver klare anvisninger ift. at styrke FN's evne til at agere som en mere sammenhængende og effektiv aktør på landeniveau. Resolutionen cementerede UNDP's rolle som koordinator af FN's udviklingsaktiviteter. Den har ligeledes givet mulighed for et stærkere samarbejde mellem de forskellige FN-organisationer, en styrket indsats i skrøbelige stater samt ift. fokus på ligestilling. Endelig udgør resolutionen et godt udgangspunkt for at fremme en rettighedsbaseret tilgang til udvikling. På finansieringsområdet indeholder resolutionen en anerkendelse af behovet for at sikre kernebidrag til FN-organisationerne og gøre benyttelsen af øremærkede bidrag mere fleksible, så de følger strategiske planer og prioriteter i de enkelte organisationer.

QCPR-resolutionen indeholder også tekst vedrørende "Delivering as One"-reformindsatsen, som fokuserer på: Ledelse og styreform for FN's særorganisationer, programmer og fonde; Fælles landeprogrammer; Etablering af "ét FN" (One UN) på landeniveau; Harmonisering af forretningsgange og Etablering af FN's ligestillingsenhed UN Women. I en lang række lande har man siden implementeret "ét FN"-princippet (One UN), hvor FN-indsatser koordineres på landeniveau under én fælles leder (Resident Coordinator) med ét fælles program, ét fælles budget og intention om at etablere ét fælles kontor.

I 2014 og 2015 er der forhandlet resolutioner om operationelle aktiviteter i såvel ECOSOC som Generalforsamlingens 2. udvalg. Resolutionsforhandlingerne har været en lejlighed til at tage bestik af gennemførelsen af QCPR, men forhandlingerne har været vanskelige og indeholdt problematiske elementer om reform af governance-strukturer samt grundlæggende forsøg fra G77-landes side på at introducere en højere grad af detailstyring af FN's fonde og programmer. Efter intense forhandlinger er det to år i træk lykkedes at nå til enighed om ECOSOC-resolutioner, der bl.a. har budt på bekræftelse af QCPR-resolutionens styrker. Det inkluderer fonde og programmets afrapportering og harmonisering, understregning af vigtigheden af kerneressourcer som ryggraden i FN-systemets operationelle aktiviteter og en anerkendelse af den officielle udviklingsbistands afgørende rolle for international udvikling.

Etableringen af en nu fuldt funktionsdygtig fælles ligestillingsenhed, UN Women, har været en høj prioritet for Danmark. Det skete gennem en sammenlægning af fire andre FN-organer, der havde arbejdet med ligestilling og efter en indkørings- og etableringsperiode. I 2013 overtog den nuværende eksekutivdirektør Phumzile Mlambo-Ngcuka (Sydafrika) ledelsen. I 2015 er Danmark, ved den danske FN-ambassadør, formand for UN Womens bestyrelse. Enheden er ansvarlig for FN's operationelle og normative arbejde med køns- og ligestillingsspørgsmål og står for koordinering og integration af ligestillingsarbejdet i hele FN-systemet.

d. Valg af ny Generalsekretær i 2016

Den anden embedsperiode for FN's nuværende Generalsekretær Ban Ki-moon udløber ved udgangen af 2016. Ban tiltrådte som FN's 8. Generalsekretær den 1. januar 2007. Generalsekretæren udnævnes i henhold til FN-pagtens artikel 97 af Generalforsamlingen efter indstilling fra Sikkerhedsrådet. De hidtidige valg er de facto sket i en meget lukket proces i Sikkerhedsrådet ved forhandlinger primært mellem de faste medlemmer af Rådet, som selv afstår fra at stille kandidater. Generalforsamlingens rolle har grundlæggende været ceremoniel, selvom FN-pagten stipulerer, at valg af ny Generalsekretær skal ske med to-tredjedels flertal.

Processen for udpegning af den næste Generalsekretær ventes at blive et hovedemne under den 70. Generalforsamling. Mange medlemslande samt civilsamfundsorganisationer og andre har bidraget til et voksende pres for en mere transparent og åben proces, hvor Generalforsamlingen som minimum får større indsigt i kandidatfelt og kompetencer.

Danmark var involveret i udpegelsen af Ban Ki-moon første gang, grundet det danske medlemskab af Sikkerhedsrådet i 2005-2006. Den danske formand for Generalforsamlingen vil skulle lede forhandlinger om en mere transparent proces for det kommende valg, men selve beslutningen om Ban Ki-moons efterfølger vil muligvis først blive truffet på den efterfølgende Generalforsamling.

Gruppen af alliancefri lande (NAM) søger at ændre den faste praksis, som har hersket siden FN's oprettelse, om, at Sikkerhedsrådet alene præsenterer én kandidat til formel godkendelse i Generalforsamlingen. Et sådant forslag ventes at møde modstand ikke mindst fra Rådets faste medlemmer. Andre landegrupper foreslår åbenhedsreformer, som ikke ændrer på arbejdsdelingen mellem Sikkerhedsrådet og Generalforsamlingen. Det gælder bl.a. den såkaldte ACT-gruppe (Accountability, Coherence, Transparency) i FN, som Danmark er blevet medlem af i 2015.

Blandt de forslag, som pt. fremføres for at skabe større åbenhed og inddragelse i beslutningen, er bl.a. etablering af en mere struktureret proces med en egentlig ansøgningsfrist og en åben kandidatliste, samt gennemførelse af åbne høringer med kandidaterne. Herudover understreges både blandt medlemslande og uden for FN nødvendigheden af at sætte fokus på det forhold, at verdensorganisationen endnu ikke har haft en kvindelig generalsekretær.

Det er for tidligt at give nogen form for kvalificeret bud på, hvem der bliver Ban Ki-moons efterfølger. Umiddelbart forventer de fleste, at efterfølgeren skal komme enten fra den

østeuropæiske valggruppe – som endnu ikke har bestridt posten – eller fra Latinamerika – som kun har haft posten i 10 år. En vestlig kandidat (WEOG-gruppen) kan ikke helt udelukkes, men anses ikke for overvejende sandsynlig, da tre af FN's syv tidligere Generalsekretærer har været fra et vesteuropæisk land.

Ruslands helt særlige rolle i den østeuropæiske gruppe må nævnes som en muligt komplicerende faktor. Man har ved valghandlinger i FN de senere år således set flere eksempler på, at Rusland ikke har støttet lande fra gruppen, som samtidig er EU-lande. Det kunne udelukke kandidater fra eksempelvis Litauen, Bulgarien, Kroatien og Slovakiet, som har været nævnt i den tidlige fase af processen.

Fra dansk side ses den ideelle Generalsekretærkandidat som politisk velrespekteret og med ubestridelige lederevner, og samtidig i besiddelse af de nødvendige administrative kvalifikationer, herunder kendskab til FN-systemet. Nationalitetstilhørsforholdet bør ikke spille den afgørende rolle, bl.a. fordi Pagten ikke indeholder bestemmelser om netop geografisk rotation.

e. Det nordiske FN samarbejde – herunder kandidaturer

De nordiske lande har et tæt samarbejde i FN. Formelle og uformelle møder og koordination finder jævnligt sted på minister- og embedsmandsniveau..

Inden for de seneste år er det blevet vanskeligere for nordiske lande at opnå indvalg i vigtige FN-organer som Sikkerhedsrådet og Menneskerettighedsrådet. I 2012 opnåede Sverige således ikke valg til Menneskerettighedsrådet, og Finland tabte ligeledes afstemningen til Sikkerhedsrådet samme år. Kampagnerne, der kræves for at øge chancerne for at opnå indvalg, starter nu tidligere og er blevet mere omfattende og ressourcekrævende, hvilket stiller nye krav til det nordiske FN-samarbejde. Sverige kandiderer i øjeblikket til Sikkerhedsrådet for perioden 2017-18, hvor landet er i konkurrence med to andre EU-lande, Italien og Nederlandene. Valget finder sted i juni 2016. Danmark støtter aktivt den igangværende svenske Sikkerhedsråds-kampagne ved at promovere kandidaturet over for internationale samtalepartnere, særligt i de lande, hvor Sverige ikke er repræsenteret.

f. Reform af Sikkerhedsrådet

Den nuværende sammensætning af FN's Sikkerhedsråd afspejler det politiske verdensbillede umiddelbart efter afslutningen af 2. Verdenskrig. Globaliseringen og fremvæksten af nye regionale og globale aktører har gjort behovet for reformer af Sikkerhedsrådet stadig mere påtrængende.

Reform af Sikkerhedsrådet er vanskeligt pga. de meget stærke nationale interesser, der knytter sig til Rådets sammensætning og arbejdsmetoder. Uenigheden vedrører især spørgsmålet om udvidelse med henholdsvis permanente og ikke-permanente medlemmer samt adgangen til vetoret. En reform af Sikkerhedsrådet har været drøftet siden starten af 1990'erne, men man har hidtil ikke kunnet bryde den fastlåste forhandlingssituation.

Ved Verdenstopmødet i 2005 kom der i en periode mere fremdrift i processen, hvor bl.a. de såkaldte G4-lande (Tyskland, Indien, Brasilien og Japan) fremlagde et fælles udspil. Danmark valgte som et af de første lande at støtte G4's forslag, der indebærer, at Sikkerhedsrådet udvides med ti nye medlemmer, hvoraf seks har permanente sæder (ét til hver af forslagsstillerne og to til Afrika). G4 har i optakten til den 70. Generalforsamling fremlagt et opdateret udspil i forsøget på at bruge FN's jubilæum til at generere fornyet momentum.

Den såkaldte Konsensus-gruppe (med Italien, Pakistan, Canada, Spanien, Sydkorea, Argentina og Mexico i spidsen) samler modstanden mod G4's forslag og modsætter sig en udvidelse af Sikkerhedsrådet med nye permanente medlemmer.

Under den 69. Generalforsamling blev den jamaicanske FN-ambassadør udpeget til ny forhandlingsleder for de mellemstatslige forhandlinger om Sikkerhedsrådsreform. Dette har skabt en ny tone i forhandlingerne men har endnu ikke skabt grundlag for afgørende bevægelse.

Der lægges fra dansk og nordisk side vægt på reform af Sikkerhedsrådet som en central del af den samlede reformproces i FN. Herudover lægges vægt på: Overordnede fællesnordiske værdier og tilgange som åbenhed, fleksibilitet og villighed til at drøfte nye ideer; at sikre udviklingslande bedre repræsentation; at sikre mindre staters muligheder for deltagelse i Sikkerhedsrådets arbejde samt at Rådets arbejdsmetoder reformeres mhp. større gennemsigtighed og bredere inddragelse i Sikkerhedsrådets arbejde.

Danmark støtter fortsat forslaget om en udvidelse med både permanente og ikke-permanente sæder, således at der garanteres en bedre geografisk repræsentation af udviklingslande, særligt fra Afrika, samt en bedre mulighed for mindre staters deltagelse i Sikkerhedsrådets arbejde. Såfremt det kan bidrage til et gennembrud i processen, er Danmark dog åben over for forslag om f.eks. en mellemkategori af ikke-permanente medlemmer til valg for en længere årrække. Danmark lægger vægt på, at rotationen, der sikrer løbende nordisk repræsentation i Sikkerhedsrådet, videreføres, samt at brugen af vetoret ikke udvides. Danmark er samtidig åben over for bestræbelser på en bedre EU-koordination, således at EU-lande om muligt kan undgå at kandidere mod hinanden.

g. Ledelsesreform

På FN's Verdenstopmøde i 2005 blev der vedtaget en ledelsesreform ("managementreform"), som den daværende Generalsekretær i 2006 fulgte op på med en bred vifte af reformforslag under titlen "Investing in the United Nations: For a Stronger Organization Worldwide". De omhandlede bl.a. reformer af FN's sekretariat, herunder regelsæt på budget- og personalesiden, styrkelse af organisationens ledelses- og kontrolmekanismer, oprettelse af et etisk kontor samt styrkelse af FN's interne revisionsenhed blev søsat.

Ban Ki-moon har videreført reformprocessen, hvilket Danmark støtter, ikke mindst ift. tiltag der fremmer større gennemsigtighed og ansvarlighed i organisationen. Trods vanskelige forhandlinger er det lykkedes at få gennemført adskillige reformtiltag, herunder på det

personalepolitiske område med bl.a. strømlining af kontrakter, harmonisering af tjenesteforhold og yderligere forbedring af kontrolmekanismer (f.eks. inden for FN's indkøbsfunktion). Samtidig er det væsentligt at sikre, at FN til stadighed råder over tilstrækkelige og stabile ressourcer til at realisere reformforslag fra FN's Generalsekretær.

I 2014 besluttede Generalsekretæren at ændre FN's administrationspraksis, således at organisationen fremover vil anerkende ansattes ægteskab med personer af samme køn – også i de tilfælde, hvor ægteskabet ikke anerkendes i den ansattes hjemland. Rusland forsøgte efterfølgende at få Generalsekretærens beslutning annulleret. Sammen med ligesindede lande arbejdede Danmark i den forbindelse for, at Generalsekretærens mandat til at træffe administrative beslutninger ikke blev indskrænket, og at Generalsekretærens ligestillingsinitiativ kunne bevares. Det russiske forslag om at tilbagekalde Generalsekretærens initiativ blev nedstemt ved en afstemning i foråret 2015.

Generalsekretæren har desuden iværksat et nyt datasystem, som strømliner og forenkler FN's forvaltning af økonomi, ressourcer og aktiver, der samtidig harmoniserer den måde FN arbejder på. Målet er at kunne levere omkostningseffektive serviceydelser af høj kvalitet på globalt niveau. Projektet blev søsat på pilotbasis i 2013, og første etape af projektgennemførelsen forventes fuldført i 2017.

h. FN's finansielle situation og reoveringen af hovedkvarteret

FN's finansielle situation har været nogenlunde stabil over de seneste år. Flere medlemslande, herunder USA, har dog fortsat udestående gæld til FN, og der er usikkerhed om, i hvilken udstrækning – og hvornår – den vil blive indbetalt. Sammen med de øvrige EU-lande vil Danmark fortsat søge at opretholde presset på USA og andre lande for at opnå betaling af udestående gæld til FN. Det er af stor betydning for FN's fremadrettede finansielle situation, at medlemslandene betaler deres pålignende bidrag i fuldt omfang og til tiden. Samtidig arbejder Danmark og EU, sammen med bl.a. USA, generelt for at fremme ansvarlig finansiel styring og budgetdisciplin i FN.

Det omfattende reoveringsprojekt af FN's hovedkvarter i New York (den såkaldte "Capital Master Plan") blev afsluttet i juni 2015. Efter afslutningen af projektet ved hovedkvarteret lægger Generalsekretæren vægt på gennemførelsen af reoveringen af FN-hovedkvarteret i Genève (den såkaldte "Strategic Heritage Plan").

Som led i Capital Master Plan har Danmark bidraget til ombygningen og ny-møbleringen af Trusteeship Council Chamber ("Finn Juhl Salen"), der oprindeligt blev givet som gave fra Danmark til FN, og tegnet og indrettet af den danske arkitekt Finn Juhl. Reoveringen, der blev afsluttet i 2013, har omfattet ændring af salens grundplan og indretning med nye møbler – dels tilpassede udgaver af de oprindelige stole tegnet af Finn Juhl, dels nye borde og stole tegnet af den danske designer- og arkitektduo Kasper Salto og Thomas Sigsgaard. Bidrag fra Realdania-Fonden har dækket en betydelig del af udgiften til projektet, der herudover er støttet af Kulturministeriet og Udenrigsministeriet. Salen har modtaget stor positiv presseomtale og fremstår i dag som et enestående eksempel på dansk design og en bevarelse af et stykke dansk

kulturarv, hvor form, funktion og design forenes i en helt særlig nordisk udtryksform. Salen er en af de mest benyttede mødesale i FN.

Generalforsamlingen forventes at få forelagt et forslag om en gennemgribende renovering af FN's hovedsæde i Genève, Palais des Nations, som vil skulle gennemføres over de næste otte år. Palais des Nations blev bygget 1929-1936 som hovedkvarter for Folkeforbundet, men har siden 1946 fungeret som FN's europæiske hovedkvarter. Med særorganisationerne (ILO, WHO etc.) er der ca. 10.000 FN-medarbejdere ansat i Genève, hvoraf en fjerdedel befinder sig i Palais des Nations. Palais'et er forfaldent og en snarlig renovering vurderes at være påkrævet. Ombygningsprojektet beløber sig til omkring 5,9 mia. DKK, hvoraf de 316 mio. er bevilget. De resterende knap 5,6 mia. DKK forventes for halvdelen dækket af et billigt og i lange perioder afdragsfrit lån fra Schweiz som værtsland og for den anden halvdel (ca. 2,8 mia. DKK) af ekstraordinære bidrag fra medlemslandene. Ombygningsprojektet vil i væsentligt omfang reducere FN's løbende driftsudgifter i Genève, ligesom det – på grund af mere intensiv pladsudnyttelse – vil gøre det muligt at opsigte en række kommercielle lejemål og derigennem reducere FN's udgifter til kontorleje. Der lægges fra FN-side vægt på, at ombygningen bliver så grøn og energieffektiv, som det gamle bygningskompleks tillader.

i. Forhandlinger om FN's budget

FN's regulære budget vedtages for en toårig periode i Generalforsamlingens 5. udvalg, som behandler FN's budget og administration. 5. udvalgs arbejde påbegyndes i starten af oktober og afsluttes normalt den sidste uge af december. Derudover mødes 5. udvalg på to genoptagne samlinger i foråret af ca. fire ugers varighed i hhv. marts og maj.

FN opererer med to hovedbudgetter, hhv. det toårige regulære budget og det etårige fredsbevarende budget. I slutningen af juni 2015 blev budgettet for de 15 fredsbevarende operationer (fra 1. juli 2015 - 31. juli 2016) på i alt omkring 8,3 mia. USD vedtaget. I efteråret 2013 blev det seneste toårige regulære budget på omkring 5,5 mia. USD for 2014-2015 færdigforhandlet. Ved udgangen af 2015 og under det danske formandskab for Generalforsamlingen skal FN vedtage et nyt toårigt regulært budget for perioden 2016-2017.

Den andel medlemslandene skal betale til FN's regulære budget, de såkaldte pålignende bidrag, fastlægges gennem en forhandlet fordelingsnøgle. Udgangspunktet for beregningsmetoden for bidragsandelene er det enkelte medlemslands evne til at betale – ”capacity to pay” - udtrykt gennem bruttonationalindkomsten (BNI). Denne justeres med en række faktorer som gældsbyrde, indkomst per indbygger, en minimumsgrænse og en maksimumgrænse for pålignede bidrag.

Fordelingsnøglen forhandles mellem FN's medlemslande hvert tredje år – senest under den 67. Generalforsamling, hvor Danmarks bidragsnøgle for 2013 - 2015 blev fastlagt til 0,675 %. Ved udgangen af 2015 skal FN's medlemslande vedtage en ny fordelingsnøgle for perioden 2016-2018.

Et andet emne, som forventes at blive centralt, er finansieringen af de såkaldte politiske missioner, som bl.a. handler om, hvor stor en budgetandel de permanente medlemmer af Sikkerhedsrådet skal betale.

Forhandlingerne om FN's regulære budget for 2016-2017 og fordelingsnøglen for 2016-2018 forventes at blive ganske vanskelige og vil udgøre en hovedudfordring under det danske formandskab for Generalforsamlingen. Dette skyldes både de tunge emner på dagsordenen, hvor der er betragtelig uenighed mellem udviklingslandene, repræsenteret ved G77, på den ene side og de vestlige lande, som udgør de store bidragsydere, på den anden side.

Danmark vil i samarbejde med EU-partnere arbejde for, at FN's budget sikrer en forsvarlig gennemførelse af de opgaver, som medlemslandene pålægger FN, samtidig med, at der videreføres en stram budgetdisciplin. Danmark vil samtidig arbejde for, at budgetforhandlingerne gennemføres inden for tidsrammen, samt at det længestående princip om, at FN's budget vedtages ved konsensus, bevares.

8. Bilag

a. Danmarks deltagelse i fredsbevarende operationer, politioperationer og øvr. miss.

FN-operationer

Operation	Sted	Troppebidrag	Militær-observatører/ stabsofficerer	Civilt, politi
UNTSO	Mellemøsten		11	
UNMIL	Liberia		5	
UNMISS	Sydsudan		14	
UNCMAC	Koreanske halvø		2	
MINUSMA	Mali		20	

Andre missioner

Operation	Sted	Troppebidrag	Militær-observatører/ stabsofficerer	Civilt, politi
EULEX Kosovo	Kosovo			8
EUAM Ukraine	Ukraine			5
OSCE SMM	Ukraine			14
EUMM	Georgien			3
EUCAP Nestor	Afrikas Horn			6
EUCAP Sahel	Niger			2
EUCAP Sahel	Mali			1
EUBAM Libya	Libyen			1
Operation Gritrock	Sierra Leone		14	
EUPOL Afghanistan	Afghanistan			8
TIPH	Hebron			5
EUPOL COPPS	Vestbredden			1
EUBAM RAFAH	Gaza			1
CMF HQ	Bahrain		3	
Operation Inherent Resolve	Irak, Kuwait og Bahrain	227		
US CENTCOM	USA		4	

NATO-operationer

Operation	Sted	Troppebidrag	Militær-observatører/ stabsofficerer	Civilt, politi
KFOR	Kosovo	35		
Resolute Support Mission	Afghanistan	Ca. 160	Ca. 20*	
Active Fence	Tyrkiet	7		

* Bidrag til NATO's Deployable Communication Module Systems i Afghanistan

Samlet deltagelse

	Troppebidrag	Militær-observatører/ stabsofficerer	Civilt, politi
I alt	429	Ca. 93	55

b. Oplysninger om Danmarks bidrag til FN's fonde og programmer

UNDP i 2014 – samlede bidrag* (i 1.000 USD)

1. USA	496.718
2. Japan	380.061
3. Norge	199.706
4. Argentina	197.868
5. Storbritannien	182.686
6. Sverige	157.419
7. Tyskland	143.189
8. Schweiz	113.899
9. Holland	102.921
10. Danmark	92.481

Kilde: [UNDP 2014-2015 – Time for Global Action](#).

*Tal pr. april 2015

UNFPA i 2014* (i 1.000 USD)

Kernebidrag

1. Sverige	70.341
2. Norge	69.137
3. Finland	60.445
4. Nederlandene	48.409
5. Danmark	41.902
6. UK og Nordirland	33.058
7. USA	31.100
8. Tyskland	24.690
9. Japan	23.816
10. Schweiz	16.842

Øremærkede bidrag**

1. Nederlandene	131.797
2. FN overførsel	113.072
3. UK og Nordirland	102.892
4. Norge	30.658
5. USA	17.820
6. Den Europæiske Kommission	17.206
7. Sierra Leone	12.701
8. Japan	11.357
9. Australien	8.128
10. Frankrig	5.882
11. Danmark	5.637

Kilde: [UNFPA Annual Report 2014 – A year of Renewal](#)

*Bidrag i 2014 – tal pr 31. marts 2015.

**Bidrag til trustfonde i 2014, inkluderer ”multi-year co-financing” som blev godkendt i 2014.

UNICEF i 2014* – samlede bidrag (i 1.000 USD)

1. USA	672.239
2. Storbritannien	489.758
3. Norge	198.214
4. Tyskland	193.739
5. Sverige	191.102
6. Canada	189.127
7. Japan	174.010
8. Nederlandene	146.401
9. Australien*	119.410
10. Danmark	63.758

Kilde: [2014 Compendium of Resource Partner Contributions](#), UNICEF - inkluderer "regular resources", "other resources (regular)" og "other resources (emergency)".

*Kun regeringsdonorer .

**Inkluderer også kernebidrag for 2013, som blev modtaget i 2014.

UN Women i 2014 - kernebidrag (i millioner USD)

1. Finland	26,77
2. Storbritannien	20,74
3. Norge	15,92
4. Schweiz	15,5
5. Danmark	10,98
6. Sverige	10,02
7. Canada	8,69
8. USA	7,57
9. Australien	7,42
10. Belgien	5,47

Kilde: www.unwomen.org, under Partnerships/Government Contributors /2014 Top 25 Core Government Donors.

WFP i 2014* (i 1.000 USD)

1. USA	2.245.304
2. Storbritannien	409.177
3. Den Europæiske Kommission	371.807
4. Canada	350.066
5. Tyskland	302.041
6. Saudi-Arabien	271.147
7. Japan	156.553
8. UN CERF	137.314
9. Australien	112.791
10. Private donorer	110.106
16. Danmark	68.450

Kilde: [WFP's hjemmeside under About / Funding / Contributions per year](#). Tal pr. 28.06.2015

*Fra "[All donors and Funding sources](#)"

FAO medlemsbidrag 2015 – status pr. 30. april 2015

1. USA	107.830.171*
2. Japan	50.836.167*
3. Tyskland	34.002.888*
4. Frankrig	26.248.617**
5. Storbritannien	24.306.013**
6. Kina	24.160.552*
7. Italien	20.877.056*
8. Canada	14.006.457**
9. Spanien	13.950.150*
10. Brasilien	13.767.151*
24. Danmark	3.167.289**

Kilde: Regular Programme Contributions, [FAO's hjemmeside](#)

Ovenfor vises de ti lande med det største årlige medlemsbidrag til FAO samt Danmarks bidrag. Udover medlemsbidraget har Danmark enkelte øremærkede projekter hos FAO.

Bidragene er betalt i henholdsvis USD og EUR, cirka halvdelen i hver kurs. Det samlede bidrag er her omregnet til USD (kurs 1,100 pr. 30.04.2015).

* Bidrag endnu ikke modtaget, eller kun delvist modtaget.

** Bidrag modtaget

IFAD – Instrumenter deponeret på 9. genopfyldning (i 1.000 USD, pr. 31. dec. 2014*)

1. Storbritannien	81.454
2. Nederlandene	75.000
3. Canada	72.575
4. Tykland	68.004
5. Sverige	67.071
6. USA	58.481
7. Japan	51.585
8. Italien	49.377
9. Frankrig	31.660
10. Norge	31.362
20. Danmark	10.137

Kilde: [Annual Report 2014, Appendix G](#)

*Finansieringsmæssigt opererer IFAD (den Internationale Fond for Landbrugsudvikling) med 3-årige genopfyldninger. Den 9. genopfyldning strækker sig fra 2013-2015. Ovenstående reflekterer status pr 31. december 2014 for denne periode. Der skal altså tages forbehold for, at nogle lande allerede vil have udbetalt deres samlede bidrag for perioden, mens andre udbetaler bidraget i forskellige rater over de 3 år. Danmark har på finansloven i 2012 afsat 85 mio. DKK. til den 9. genopfyldning. De udbetales årligt i ca. lige store rater.

UNEP i 2013 – samlede bidrag* (i millioner USD)

1. Verdensbanken	75,27
2. Tyskland	59,66
3. Norge	50,84
4. EU	44,58
5. USA	38,55
6. Japan	28,23
7. Storbritannien	23,00
8. UNDP	20,27
9. Frankrig	19,63
10. Canada	15,75
12. Danmark	14,99

Kilde: [UNEPS hjemmeside](#)

*Medregnet er "all sources of funds".

OHCHR i 2014 (samlede frivillige bidrag i 1.000 USD)*

1. Norge	15.343
2. Sverige	15.274
3. USA	14.133
4. Nederlandene	10.609
5. Tyskland	9.586
6. UNDP**	7.867
7. EU-kommissionen	7.670
8. Storbritannien	6.784
9. Danmark	5.706
10. Finland	3.101

Kilde: [OHCHR's hjemmeside](#)

*Medregnes kun kernebidrag (ikke øremærket) er Danmark registreret som 6. største donor i 2014 med 4.771.161 USD

**Inkluderer alle bidrag modtaget gennem UNDP

UNHCR i 2014 - samlede bidrag (i millioner USD)*

1. USA	1.281
2. EU	272
3. Storbritannien	204
4. Japan	182
5. Tyskland	139
6. Sverige	134
7. Kuwait	104
8. Saudi-Arabien	92
9. Norge	91
10. Nederlandene	78
11. Danmark	77

Kilde: [UNHCR's hjemmeside](#)

*Der findes også tal for kernebidrag, hvor Danmark er registreret som 5. største donor i 2014

UNAIDS 2014 – samlede bidrag (i 1.000 USD)

1. USA	58.368
2. Sverige	39.077
3. Norge	29.487
4. Nederlandene	27.888
5. Storbritannien	24.430
6. Finland	13.591
7. Schweiz	11.160
8. Danmark	8.292
9. Australien	6.679
10. Luxembourg	6.457

Kilde: [UNAIDS' hjemmeside](#)

WHO I 2014 - voluntary contribution* (i 1.000 USD)

1. USA	300.672
2. Storbritannien	155.129
3. Canada	79.797
4. Norge	49.809
5. Australien	49.796
6. Sverige	48.507
7. Tyskland	47.518
8. Japan	30.715
9. Nederlandene	24.636
10. Sydkorea	20.433
19. Danmark	9.535

Kilde: [WHO's Financial Report 2014](#); schedule 2.

* Voluntary contributions from member states.

ILO i 2014 (contribution i 1.000 USD)*

1. EU-kommissionen	33.255
2. USA	26.447
3. Sverige	21.343
4. Norge	17.788
5. Nederlandene	13.030
6. Schweiz	10.702
7. Canada	9.377
8. Japan	6.484
9. Danmark	6.455
10. Sydkorea	5.380

Kilde: [ILO's hjemmeside](#)

*Tallene er for frivillige bidrag til XBTC (Extra-budgetary Technical Cooperation) – øremærkede bidrag. Herudover bidrager Danmark også til RBSA (Regular Budget Supplementary Account) som er ikke-øremærkede kernebidrag. For årene 2014-2015 har Danmark pr juni 2015 givet 8.835.000 USD, hvilket placerer Danmark som den næststørste RBSA bidragsyder i perioden (Kilde: [ILOs hjemmeside](#)).

Yderligere giver Danmark årligt et medlemsbidrag til ILO som i 2014 var 2.569.040 CHF (Kilde: *Financial report and audited consolidated financial statements for the year ended 31 December 2014*).

UNRWA, 2014 (samlede tilsagn i 1.000 USD)

1. USA	408.751
2. EU-kommissionen	139.402
3. Saudi Arabien	103.520
4. Storbritannien	95.328
5. Tyskland	79.375
6. Sverige	54.839
7. Forenede Arabiske Emirater, Røde Halvmåne	42.953
8. Norge	35.912
9. Japan	28.279
10. Australien	27.158
13. Danmark	22.340

Kilde: [UNRWA's hjemmeside](#)

OCHA i 2014 (i 1.000 USD)*

1. Storbritannien	39.279
2. Sverige	31.898
3. USA	30.141
4. EU-kommissionen	24.395
5. Norge	16.958
6. Australien	11.684
7. Schweiz	8.980
8. Canada	8.855
9. Tyskland	7.961
10. Nederlandene	6.519
12. Danmark	5.458

Kilde: [OCHA hjemmeside](#).

* Tallene dækker både udbetalte beløb og tilsagn for det givne år.

Tallene i denne oversigt er baseret på organisationernes hjemmesider og kan afvige fra Udenrigsministeriets egne opgørelser pga. forskellige opgørelsesmetoder mv.

c. Forkortelser

Al-Shabaab	Islamisk terrorgruppe i Somalia
AMISOM	African Union Mission in Somalia
ATT	Arms Trade Treaty
AU	African Union
BWC	The Biological Weapons Convention (Konventionen om Forbud mod Bakteriologiske (Biologiske) Våben og Toksinvåben)
CAR	Den Centralafrikanske Republik
CCM	Convention on Cluster Munitions (Konventionen om klyngeammunition)
CCW	Convention on Certain Conventional Weapons
CGCPS	The Contact Group on Piracy off the Coast of Somalia
COP	Conference of the Parties (Det styrende organ for FN's Framework Convention on Climate Change (UNFCCC))
CSR	Corporate Social Responsibility
CSTD	Commission on Science and Technology for Development
CTA	Center for Terroranalyse
CTBT	Comprehensive Nuclear Test-Ban Treaty (FN's Traktat om et Atomfattende Forbud mod Atomprøvesprængninger)
CTED	Counter-Terrorism Committee Executive Directorate
CTI	Convention Against Torture Initiative
CTITF	Counter Terrorism Implementation Task Force

CWC	Chemical Weapons Convention (FN's Konvention om Forbud mod Kemiske Våben)
DRC	Den Demokratiske Republik Congo
EU3+3	Frankrig, Tyskland og UK samt Kina, Rusland og USA (atomforhandlinger med Iran)
ECB	Europæiske Centralbank
ECOSOC	Economic and Social Council
ECOWAS	Economic Community of West African States
EU	European Union
FFD	Financing for Development (udviklingsfinansiering)
FMCT	Fissile Material Cutoff Treaty (Traktat om forbud mod produktion af spalteligt materiale til brug for atomvåben)
FN	Forenede Nationer
G4	Tyskland, Japan, Brasilien og Indien (vedr. reform af Sikkerhedsrådet)
G77	Group of 77 (Koalition af udviklingslande)
GCC	Gulf Cooperation Council
GCTF	Global Counter Terrorism Forum
GGE	Groups of Governmental Experts (vedr. cyberspace)
GNC	General National Congress (Libyen)
GPE	Global Partnership for Education
GRULAC	Group of Latin America and Caribbean Countries
HCOC	The Hague Code of Conduct against Ballistic Missile Proliferation

HLPF	High Level Partnership Forum (Somalia)
HLPF	High Level Political Forum (Højniveauforum for Bæredygtig Udvikling)
HRuF	Human Rights Up Front -initiativet
IAEA	International Atomic Energy Agency (Det Internationale Atomenergiagentur – FN's organ for fredelig udnyttelse af kerneenergi)
ICC	International Criminal Court
ICPD	Kairo-konferencen om Befolkning og Udvikling
IFAD	The International Fund for Agricultural Development
IGAD	Intergovernmental Authority on Development
IGF	Internet Governance Forum
IKT	Initiativer til kapacitetsopbygning af informations- og kommunikationsteknologi
ILO	International Labour Organization
IMF	Den Internationale Valutafond
IOM	International Organization for Migration
ISAF	International Security Assistance Force (Den internationale styrke under NATO-kommando i Afghanistan)
ISIL	Islamiske Stat i Irak og Levanten
IRC	International Rescue Committee
ITU	Den Internationale Telekommunikations Union
MDG	Millennium Development Goals (2015-målene)
MENA	Middle East and North Africa

MINUSMA	Den FN-ledede stabiliseringsmission i Mali
MONUSCO	United Nations Organization Stabilization Mission in DR Congo
MTCR	Missile Technology Control Regime
NAM	Non-Aligned Movement
NATO	North Atlantic Treaty Organisation
NGO	Non-governmental organization
NPT	Nuclear Non-Proliferation Treaty (Traktaten om Ikke-spredning af atomvåben)
NSG	Nuclear Suppliers Group
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
OHCHR	Office of the High Commissioner for Human Rights
OIC	Organisation of the Islamic Conference (Den Islamiske Konference Organisation)
OPCW	Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons
OSCE	Organisation for Security and Co-operation in Europe
QCPR	Quadrennial Comprehensive Policy Review
R2P	Responsibility to Protect (Folkeretligt princip under FN vedrørende det internationale samfunds forpligtelser)
CSD	Commission on Sustainable Development
SDG	Sustainable Development Goals

SE4ALL	FN's Generalsekretærs Bæredygtig Energi for Alle initiativ
SRSR	Seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder
UNAMA	United Nations Assistance Mission in Afghanistan
UNAMI	United Nations Assistance Mission for Iraq
UNAMID	African Union – United Nations Hybrid Operation in Darfur
UNDP	United Nations Development Programme
UNEA	United Nations Environmental Assembly
UNEP	United Nations Environmental Programme
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change
UNGP	United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights
UNHRMMU	UN Human Rights Monitoring Mission in Ukraine / Menneskerettighedsmonitoreringsmission i Ukraine
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNFPA	United Nations Population Fund
UNGA	United Nations General Assembly
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees (FN's Flygtningehøjkommissær)
UNMEER	Sundhedsbevarende FN-mission i Vestafrika (Ebola)
UNMISS	United Nations Mission in the Republic of South Sudan
UNSCR	United Nations Security Council Resolution
UNRWA	United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees

WEOG	Western European and Others Group
WFP	United Nations World Food Programme
WHO	World Health Organization
WSIS	World Summit on Information Society